ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

9. I 1987. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLIX ● 150 ДИН ● БРОЈ 1828

ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП, каже наша фантастична прича. Проверите зашто

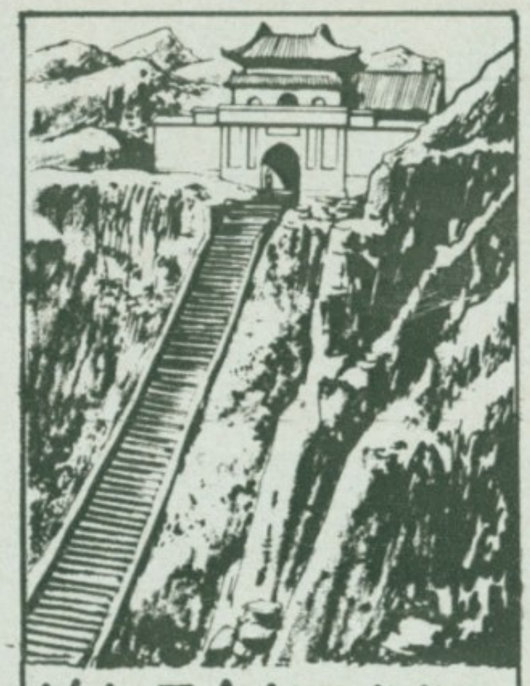
Фирер

Веровали или не!

РАМЗЕС II

ВЛАДАО ЈЕ ЕГИПТОМ 66 ГОДИНА (1317-1251). УМРО ЈЕ У 90. ГОДИНИ И НАДЖИВЕО ЈЕ 12 СВОЈИХ СИНОВА.

НА ПЛАНИНИ ТАИ-ШАН

(КИНА)

НАЛАЗЕ СЕ МНОГОБРОЈНИ ХРАМОВИ. ДО ЊИХ СЕ СТИЖЕ ПРЕКО 6600 СТЕПЕНИКА.

Паула Е. Тејлор и Паулина Тејлор

ИЗ ДЕТРОИТА (САД) РОЂЕНЕ СУ ИСТОГ ДАНА (ДВА САТА РАЗЛИКЕ), ЛИЧЕ КАО БЛИЗНАКИЊЕ, ИСТО СЕ ОБЛАЧЕ, ВОЛЕ ИСТА ЈЕЛА, ИМАЈУ ИСТИ ХОБИ, А НИСУ НИ У КАКВОМ СРОДСТВУ.

КИШНИ МАНТИЛ И КАПУ НАПРАВИО ЈЕ ЈЕДАН ЕСКИМ ОД ФОКИНИХ ЦРЕВА.

КОРПЕ

ЈОЈЕ ПРАВЕ ПОГЛАВИЦЕ АФРИЧКИХ ПЛЕМЕНА, ИЗРАЂЕНЕ СУ ОД БОДЉИ БОДЉИКАВОГ ПРАСЕТА.

Ибица

ГРАД НА ИСТОИМЕНОМ ШПАНСКОМ ОСТРВУ, ГЛЕДАН СА ПУЧИНЕ, ЛИЧИ НА ВЕЛИКУ ЛАЂУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● пре три године у Калифорнији је основан Међународни савез рибљих чији је циљ „да штити права својих чланова"! Јер, са рибљима се често збијају неумесне шале, ретко их има на ТВ и филму, у рекламама... А рибљи су, тврде у овом друштву, бољи од осталих: шест одсто Американаца чине рибљокоси, а у затворима САД има их свега 1 процењат. Рибљи су били и многи

великани: освајач Гренланда Црвени Ерик, император Фридрих Барбароса, Виљем Освајач, Кристофор Колумбо, Винсент ван Гог, Антонио Вивалди, Сара Бернар, Леонардо да Винчи и многи други.

●●● у џунглама Уганде пронађено је „дивље дете" и пребачено у Кампалу где је добило име Роберт. Дечак има око седам година и не показује никакву жељу да се прилагоди људском друштву.

●●● неколико година после снимања филма „Побуна на броду Баунти", Марлон Брандо је одушевљен лепотом јужних

острва купио атол Тетоароа. Ових дана Брандо који одавно више није на врхунцу славе продаје ово полинезијско острвце. Зна се и цена – милион и по долара.

●●● на списку запослених у њујоршком метроу налази се и занимање „перач бркова": он је дужан да брише доцртане бркове са плаката и реклама. Ових перача има укупно 100 и они раде целе недеље, осам сати дневно!

●●● Уједињени Арапски Емирати одлучили су да свој приобални појас очисте од нафтних загађења. Обала дугачка 945 километара подељена је на 12 зона и у свакој од њих, поред радника,' ангажоване су специјалне јединице састављене од инжењера, лекара, биолога, ихтиолога.

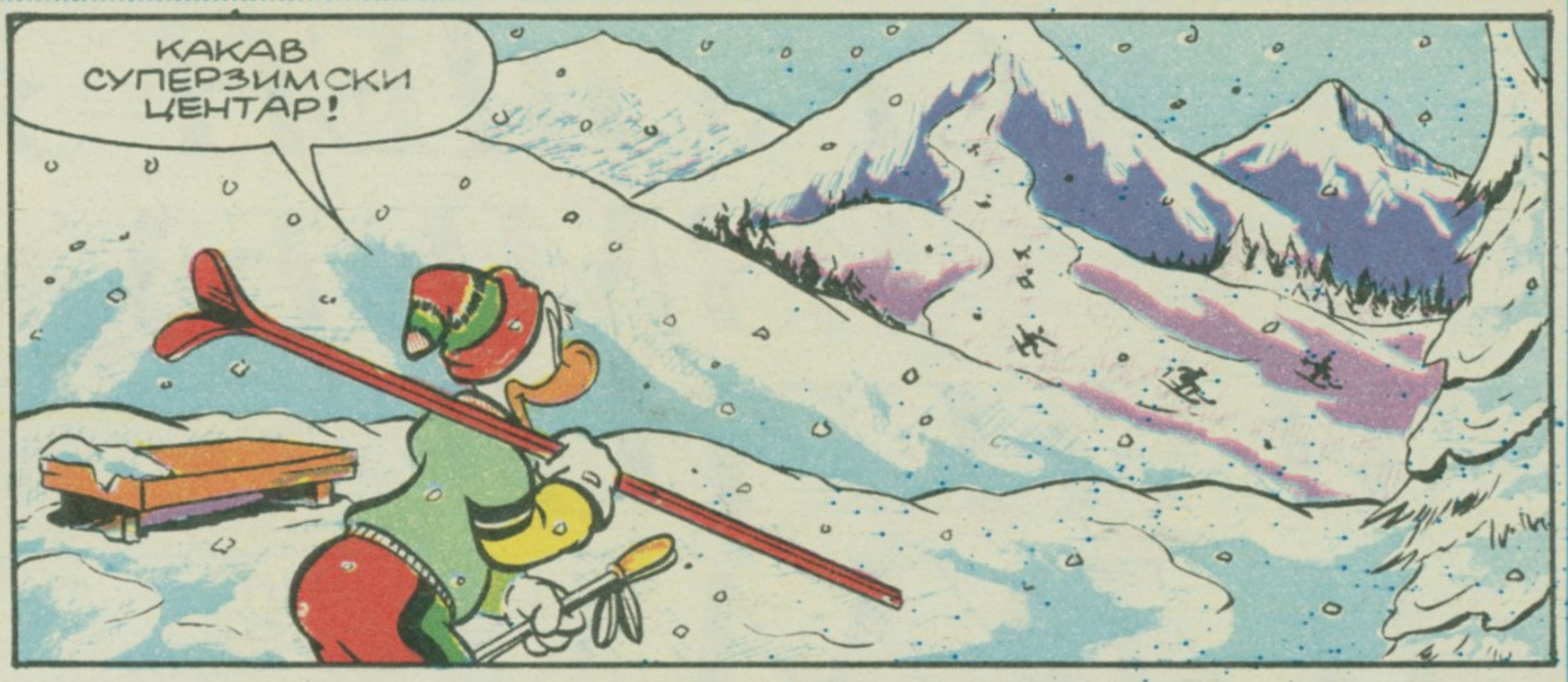

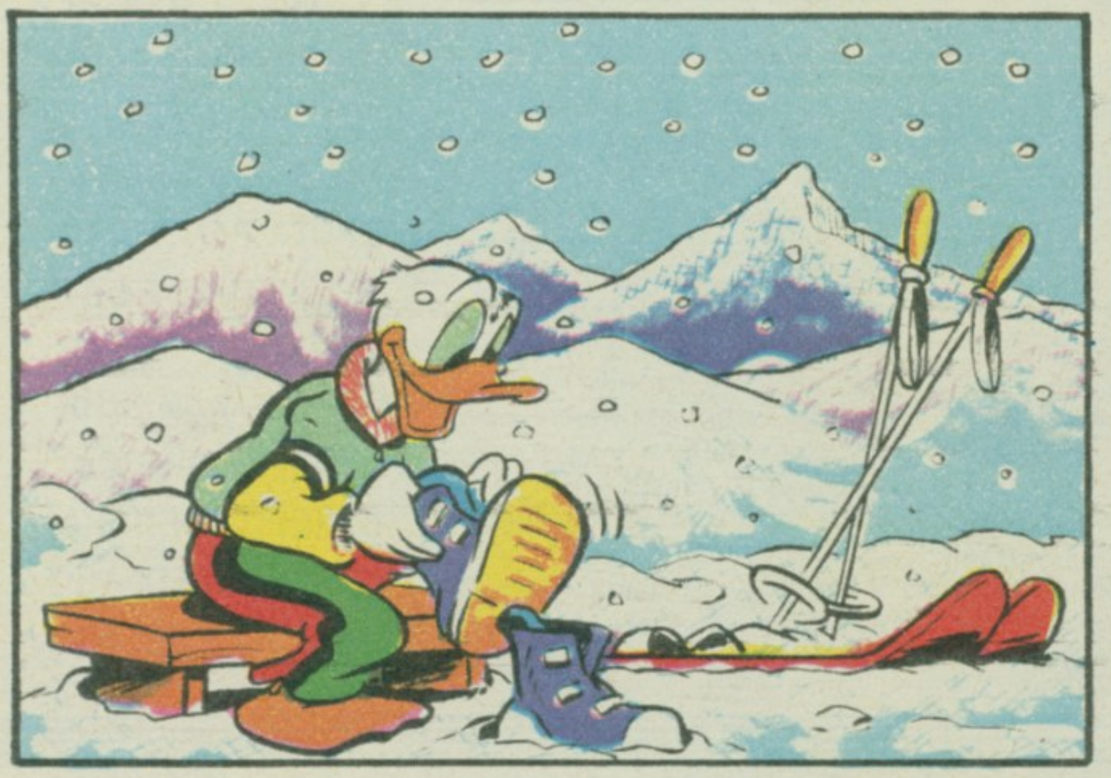
●●● у агрохемијском Институту у Јерменској СССР јагоде расту – усправно! На једном квадратном метру овде се може сместити стотину биљака уместо четири! Јагоде су посађене не на земљи већ на вулканској згури!

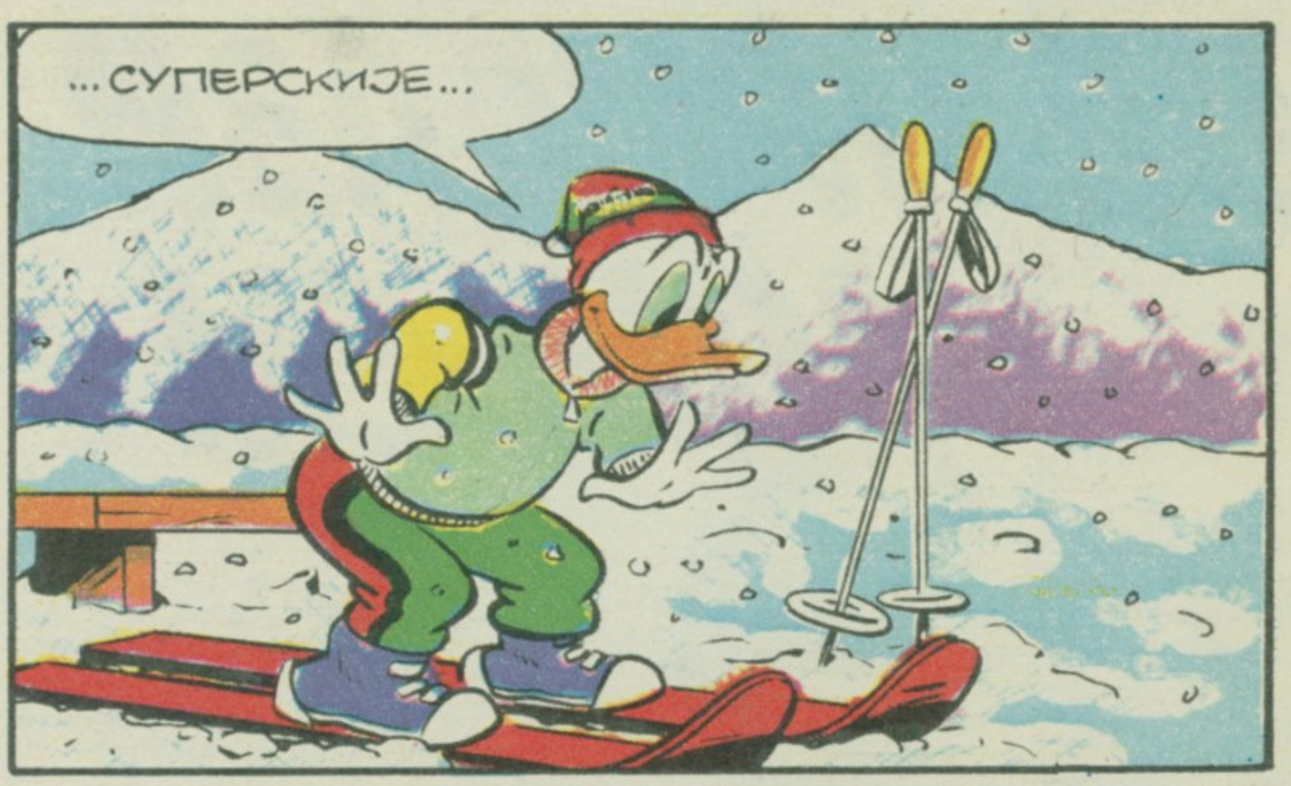
WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

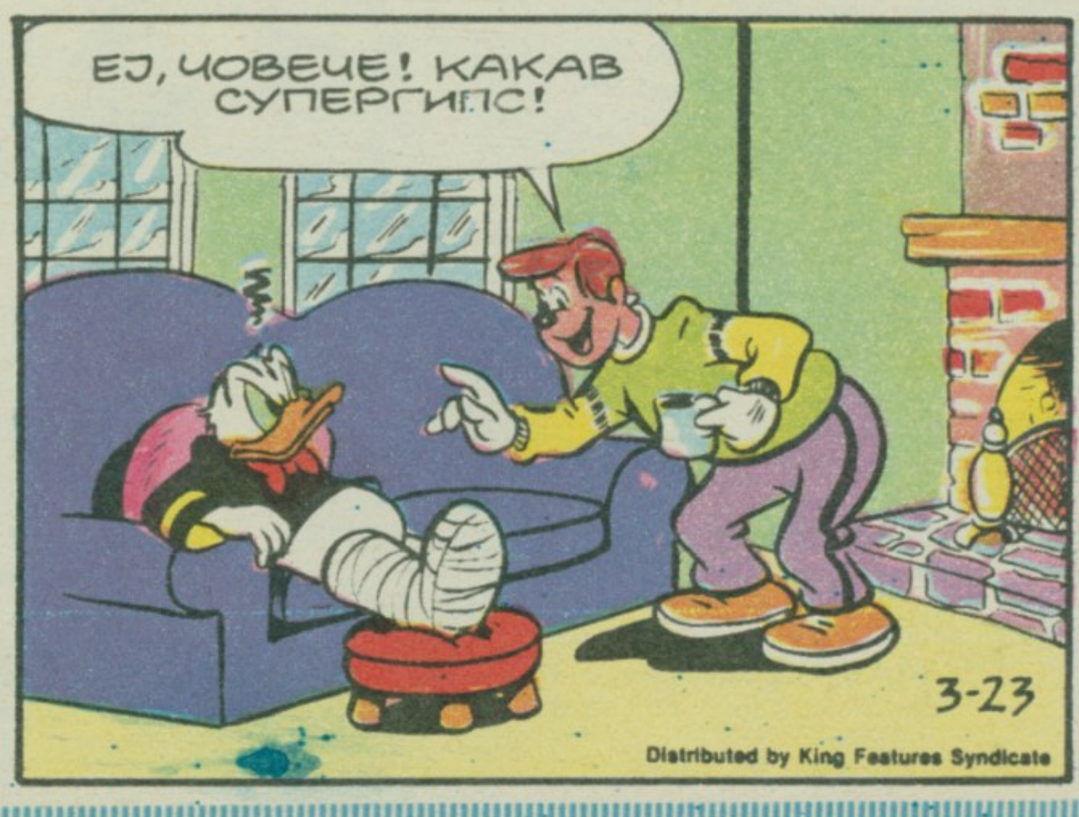

СРУШЕН ЗИД ИЗМЕЂУ МАТЕРИЈЕ И ДУХА

НЕУРОЛОЗИ СЕ ИЗБЕЗУМИЛИ

МОЗАК ЛУЧИ МИСАО КАО ШТО ЈЕТРА ЛУЧИ ЖУЧ – САОПШТЕНО ЈЕ НА КОНГРЕСУ ИСТРАЖИВАЧА СИВЕ МАСЕ У БОРДОУ. НОВА ИСТИНА ГЛАСИ: ИСТИ ХОРМОНИ УПРАВЉАЈУ ЈЕТРОМ И МОЗГОМ, ЧАК ЈЕ И СТИЛ УПРАВЉАЊА ИСТИ. НА ТВРДЊУ ДА ЈЕ МОЗАК НЕКА ВРСТА РАЧУНАРА, ДОДАТО ЈЕ НОВО САЗНАЊЕ: ЈЕСТЕ РАЧУНАР, АЛИ ЖИВ И ПОКРЕТЉИВ СА БЕЗБРОЈ ОБЛИКА КОЈЕ НЕПРЕСТАНО МЕЊА ДО У БЕСКРАЈ.

Природа нема предрасуда. Користи исте хормоне да би управљала телом и духом. На пример, ангиостерин: ако га луче бубрези, онда надокнађује губитке течности у организму тако што блокира функције система за мокрење, стеже крвне судове и подиже притисак, а ако га луче ћелије хипоталамуса, буди у нама жељу да пијемо воду. То је само један од примера. Откривајући нове и нове неуромедијаторе (а то су супстанце за које се веровало да су својствене само мозгу), видимо да их има и у многим другим ткивима, као што су бубрези, срце, гуштерача, зидови црева, и да обављају и друге функције.

Ове године је у Бордоу одржан међународни конгрес неуролога на коме су оборене многе предрасуде. Коначно је порушен зид између материје и мисли. Доказано је да мозак није ништа посебно, да лучи мисао као што јетра лучи жуч, и да при том користи исте физичко-хемијске механизме.

Јер, наука која се дуго задовољавала тиме да се врти око мозга, да се сецира, да прави спискове извитоперења и оштећења, најзад је направила корак даље. Од пре двадесетак година, полако подиже поклопац на тој чудесној црној кутији у којој се обрађују наше идеје, наша осећања и наше одлуке.

Полако упознајемо молекуле који управљају активношћу нервних ћелија или је спречавају. Сазнајемо одакле потичу и како делују. Захваљујући микро-електродама, успевамо чак да разложимо мождану активност, а да не оштетимо ћелије. Најновије камере које користе радиоактивност и информатику пружају нам могућност да директно пратимо понашање мозга у разним ситуацијама: док испитаник чита, док слуша шта му говоримо, док рачуна.

Зашто су онда научници разних профила, окупљени у Бордоу, били тако често збуњени сопственим открићима? Као да прикупљају податке о неком непознатом свету, а не о нашем мозгу. Као да су открили да је Земља округла, а не знају како изгледа Африка.

НЕ ПРИЛАЗИ - КАШЉЕМ

Месеци, мало медени, понекад ледени

Британска краљица Викторија је после само три дана одлучила да јој је доста меденог месеца. Много јој је важније да буде с нацијом него – мужем. Свом народу је, ипак, потребнија.

Није она једина крунисана глава којој је медени месец био све друго сем – меден. Руска краљица Катарина Велика је, на сав ужас, већ првог дана брака с пруским војводом Петром схватила да јој је муж, најблаже речено – детињаст. Уместо да проводи време с њом, више је волео да се игра луткицама – дрвеним војницима.

Краљица мајка је ушла у брак – мртва болесна. Мајка данашње британске краљице Елизабете толико је била прехлађена, толико је кашљала да првих неколико дана меденог месеца практично и није успевала да види свог мужа јер је лежала у кревету.

Краљица мајка на дан венчања – брак је почео с високом температуром

Наполеон Бонапарта је за љубав своје жене Жозефине морао да се бори с њеном пудлицом. Жозефина није попуштала, куче не сме да се избаци из собе јер ће патити. А и пудлица је врло упорна. Своју господарицу није хтела да остави на миру ни часа. Посебно је била љубоморна на Наполеона.

Сајмон Велфер, у својој књизи „Упропаштен медени месец" даље наводи примере „обичних смртника" и њихових искустава с првим данима брака.

Један младожења из Хемпшира (не наводи се његово име) имао је другаре – шаљивџије који једноставно нису хтели да га пусте да крене на пут са својом младом. Однекуд су набавили 15 килограма тешку металну куглу и завезали је ланцем за младо-

Илустровао: Зоран Блажина

лање нових података не само да није решавало проблеме, него их је још и компликовало.

И нормално и патолошко показују исте симптоме

На пример, душевно здравље. Пошто читаво функционисање мозга почива на молекуларним размена, многи психијатри су закључили да је лудило хемијски процес и да се може излечити помоћу лекова. „Мора се рећи да је до сада то било неуспешно", признаје др Патрис Боаје, психијатар из Париза. „И поред свих тестова и анализа, нико није успео да поуздано утврди да постоји повезаност између клиничких симптома и органских аномалија." Кад су пре 25 година случајно откривени лекови за расположење, то је пробудило велике наде. Али, није постигнуто ништа.

Што се тиче старења, још се не зна зашто у неким случајевима пропадају одређене ћелије, а у неким се процес изгледа одвија случајно. Не може се чак поуздано установити ни разлика између оног што је нормално и оног што је сигурно патолошко, толико су симптоми слични.

Неки експерименти показују да пацови, исто као и људи, са старењем све спорије и све слабије уче. Али и сами експериментатори признају да не могу да кажу да ли је за то крив губитак памћења или недостатак пажње.

Доказано је да мозак слаже успомене као књиге у полицу. Сећања нису нешто материјално. Претпоставља се да одговарају неким низовима нервних ћелија кроз које струја протиче лакше него кроз друге, јер су већ били употребљени. У Бордоу је изнето да неке ћелије базе мозга, кад се пренадраже, прилично дуго врло добро пропуштају нервни импулс. Али, зашто се успомене, за које смо мислили да су одавно заборављене, одједном поново јављају? И зашто нека деца, ма колико се трудила, никада не могу да науче лекцију? Да ли зато што нису довољно пажљива?Али, пажња није само питање воље. Нико није у стању да објасни зашто се млада мајка буди чим се њена беба помери у другом крају стана, а полицијске или ватрогасне сирене уопште не чује.

Ћелије вратари?

Мислило се да постоји модел ћелија које се уређују у низове, неуромедијаторе, који отварају и затварају врата ћелије, управљајући намерно нервни импулс у одређеном смеру, и да тај модел одговара рачунару. Наравно сва електронска врата су иста, а неуромедијатора има много. Међутим, сматрало се да је то тако само зато да би се избегла збрка међу разним токовима у том невероватном сплету ћелија које чине мозак, и где има чак и по три метра „конца" у једном кубном милиметру нервне масе.

„Треба да будемо опрезнији", опомиње Жан Белије, специјалиста за вид. „Јер, тачно је да машина може да се утркује са човеком у обављању задатака који се сматрају извесним умећем, као што је рачунање или апстрактно размишљање, али искуство показује да је невероватно неспретна кад треба урадити најобичније ствари, као што је препознавање неког предмета или извођење неког прецизног покрета."

Најновија посматрања животиња у будном стању показала су, на пример, да код мајмуна гледање мобилише више од половине мождане коре. Јер, у мозгу не постоји посебан центар за вид, као што се мислило. Има више центара. Један за уочавање кретања по хоризонтали, други за уочавање кретања по вертикали, трећи за процену удаљености итд. Откривени су чак и неурони који су специјализовани за препознавање разних типова лица, као што се цртају фото-роботи. А сви ти центри међусобно сарађују, непрекидно врше селекцију информација које добијају и пореде их да би створили слику која се на крају образује у нашем мозгу. Још увек не разумемо како се осећаји и размишљања преплићу и допуњавају.

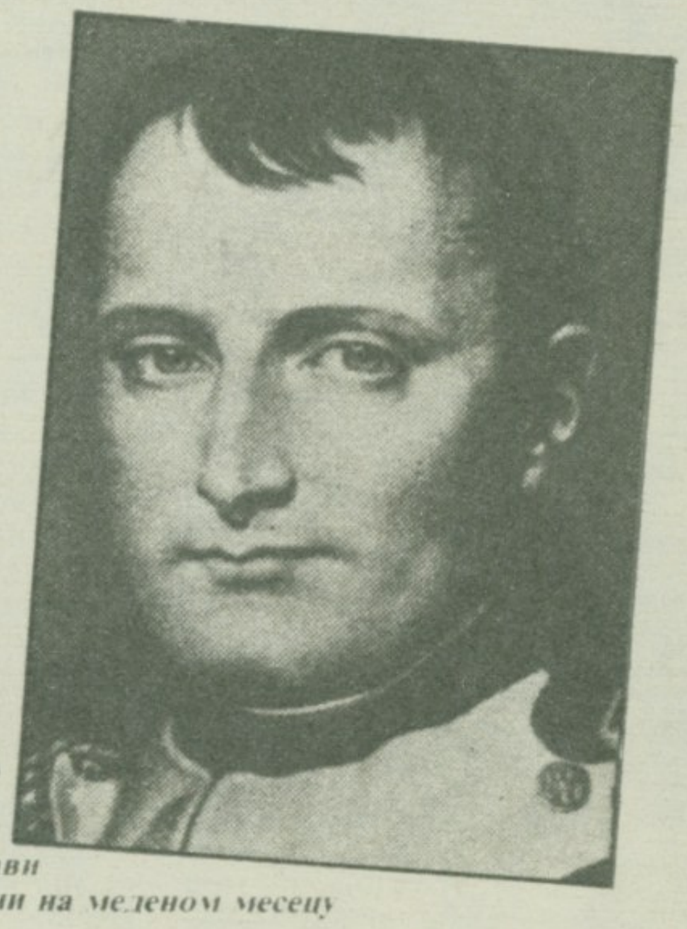
Али једно је сигурно. После ових открића која су изнета у Бордоу, више се не може тврдити да мозак функционише као рачунар. Није ни створен за то. У рачунару струја или пролази или не пролази. А у мозгу постоје бројни неуромедијатори који отварају и затварају врата ћелија. Међутим, у ћелији се могу јавити и други неуромедијатори који ће убрзати или успорити то отварање. Или ће држати врата само одшкринута. Јер, за разлику од онога што се раније мислило, показало се да многе ћелије реагују на већи број медијатора. Неке ћелије чак производе већи број медијатора, као да имају да пренесу већи број порука.

Рачунар који нема изглед

Више не смемо говорити о низовима ћелија и о кабловском мозгу. Уочено је да свака нервна ћелија директно општи са четири или пет других нервних ћелија. Све заједно стварају непрекидну мрежу у којој нервни импулс може да иде било којим путем, већ према околностима, у зависности од унутрашњих и спољних порука које су ћелије пренеле. Ако желимо да направимо поређење са рачунаром, требало би да замислимо један гипки, живи рачунар, који би непрекидно мењао изглед. У бескрај. Један енглески астроном, сер Артур Едингтон, израчунао је да је број могућих стања мозга већи од укупног броја молекула у свемиру!

Приредила: ***Вера Илијин***

Наполеона и Жозефину њена пудлица није хтела да остави на миру ни на меденом месецу

жењину ногу. Пустили су га тек кад им је обећао да и они могу да крену с њим на медени месец. Како им је било на путу, можете замислити!

Да медени месец може да буде и опасан по живот доказује случај другог брачног пара из Лондона. На пут су кренули колима „у непознато". После неколико сати вожње зауставили су се на путу, крај једне литице. Супруга је узела видео-камеру и почела да снима свог драгог. А он, мало-помало корачао је уназад. У једном тренутку, оклизнуо се и слетео у амбис. Жена је наставила да снима. Кроз камеру је угледала свог „мужића" како јој маше и смеје се, бар се тако учинило. Тек кад је изоштрила зум камере схватила је да јој он маше тражећи помоћ.

Њихов излет „у непознато" завршио се у – болници.

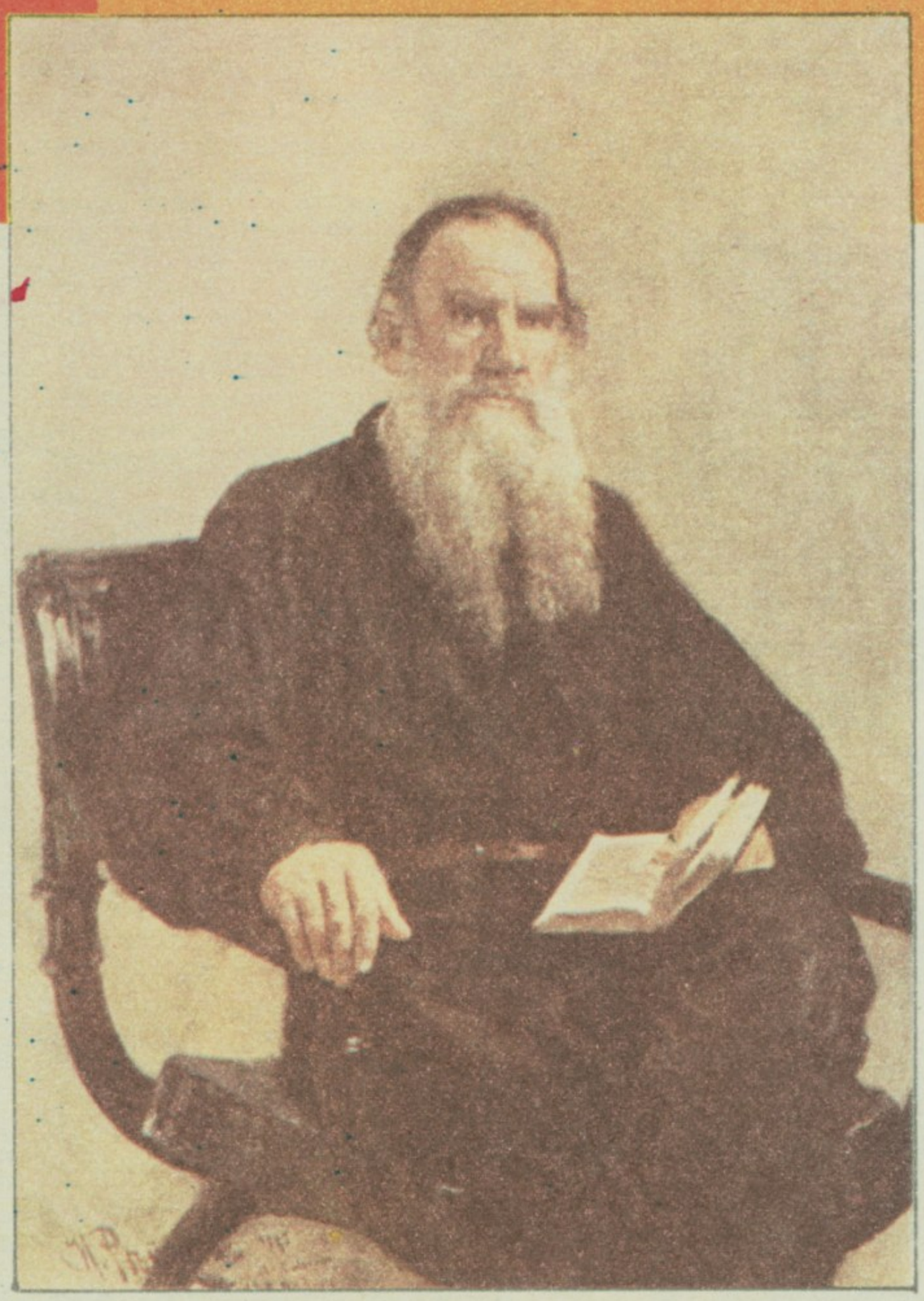
А да и после оног судбоносног изговореног „да" човек може да се предомисли, доказује књижевница Кетерин Мејнсфилд. После венчаног обреда Мејнсфилдова се с мужем музичарем упутила на медени месец. Тек што су ушли у хотелску собу, схватила је да се – предомислила. Искористила је тренутак док јој је муж био у купатилу, узела своје ствари и једноставно – отишла.

В. С.

ИЗГОВОРИТЕ ТУ СПАСОНОСНУ РЕЧ!

Писма из Београда, отпоздрави из Јасне Пољане

АУСТРО-УГАРСКА ЈЕ 1908. ОБЈАВИЛА ПРИПАЈАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ. ОКУПАЦИЈА ЈЕ ПРЕТИЛА И СРБИЈИ. СЕДАМНАЕСТОГОДИШЊА СЕСТРА НАДЕЖДЕ И РАСТКА ПЕТРОВИЋА ХТЕЛА ЈЕ, НА СВОЈ НАЧИН, ДА ПОМОГНЕ ДОМОВИНИ. ОБРАТИЛА СЕ ПИСМОМ ЛАВУ ТОЛСТОЈУ

На писма младе Српкиње, Лав Николајевич је одговорио целом књигом. (Портрет великог писца рад је познатог руског сликара И. Ј. Рјепина и чува се у Третјаковској галерији у Москви)

Док је лежала у својој соби и читала, седамнаестогодишња Анђа, нежна и болешљива кћи Мите и Милеве Петровић, чула је тог новембарског дана 1908. како њена мајка разговара с поштаром на улазу у њихову познату кућу, Ратарска 32, у Београду:

– Није то овде, верујте – уверавала је поштоношу зачуђена Милева Петровић. – Ми заиста немамо никога у Русији.

Чувши реч „Русија", девојка је скочила и узбуђено потрчала до врата:

– Је ли писмо из Јасне Пољане?

– Да, да, из Русије – одговорио је поштар.

– Ох, то је за мене – изустила је Анђа и дрхтавим прстима отворила коверат.

Писмо је било веома кратко, али за младу Петровићеву и те како значајно:

„Лав Николајевич ме моли да Вам напишем: Баш онда када Вам изгледа да је све изгубљено, тек тада почиње прави живот."

Испод ових неколико редова био је потпис Лава Николајевича Толстоја, а написао их је његов секретар др Маковицки.

Позиви на узбуну

Славни писац је имао осамдесет година кад му је из далеке, мале Србије стигло у Јасну Пољану прво од неколико писама младе Анђе, сестре сликарке Надежде и књижевника Растка Петровића. Повод овој јединственој преписци било је аустроугарско припајање Босне и Херцеговине коју је 7. октобра 1908. прогласио цар Фрањо Јосиф. На удару су се нашле и Србија и Црна Гора. У обе земље, нарочито у Београду, завладало је огорчење, јер се страхота аустроугарске окупације надвила и над њима. Зато је штампа громогласно позивала на узбуну, приређивани су велики митинзи на којима се позивало на јединство и одбрану слободе, организоване су бројне демонстрације. Народ Србије је тражио сазив Европске конференције која би се заузела за њихову слободу и независност.

У том драматичном стању, својим родољубивим заносом нарочито се истицала сликарка Надежда Петровић и њена бројна породица. Неуморно је држала говоре који су се сводили на једну мисао – велике силе хоће да жртвују Србију. Родољубиво осећање, с Надежде прешло је на осамнаест година млађу Анђу.

Она није ишла на митинге и улице и држала говоре. „Она" је, по Надеждиним речима, „најлепша и најпаметнија", уз то и њен омиљени модел.

О ранама које тиште Србију

Она, Анђа Петровић, на свој начин је дигла глас у одбрану домовине: написала је неколико писама, више апела, Лаву Николајевичу Толстоју, већ тада код нас читаном и поштованом писцу.

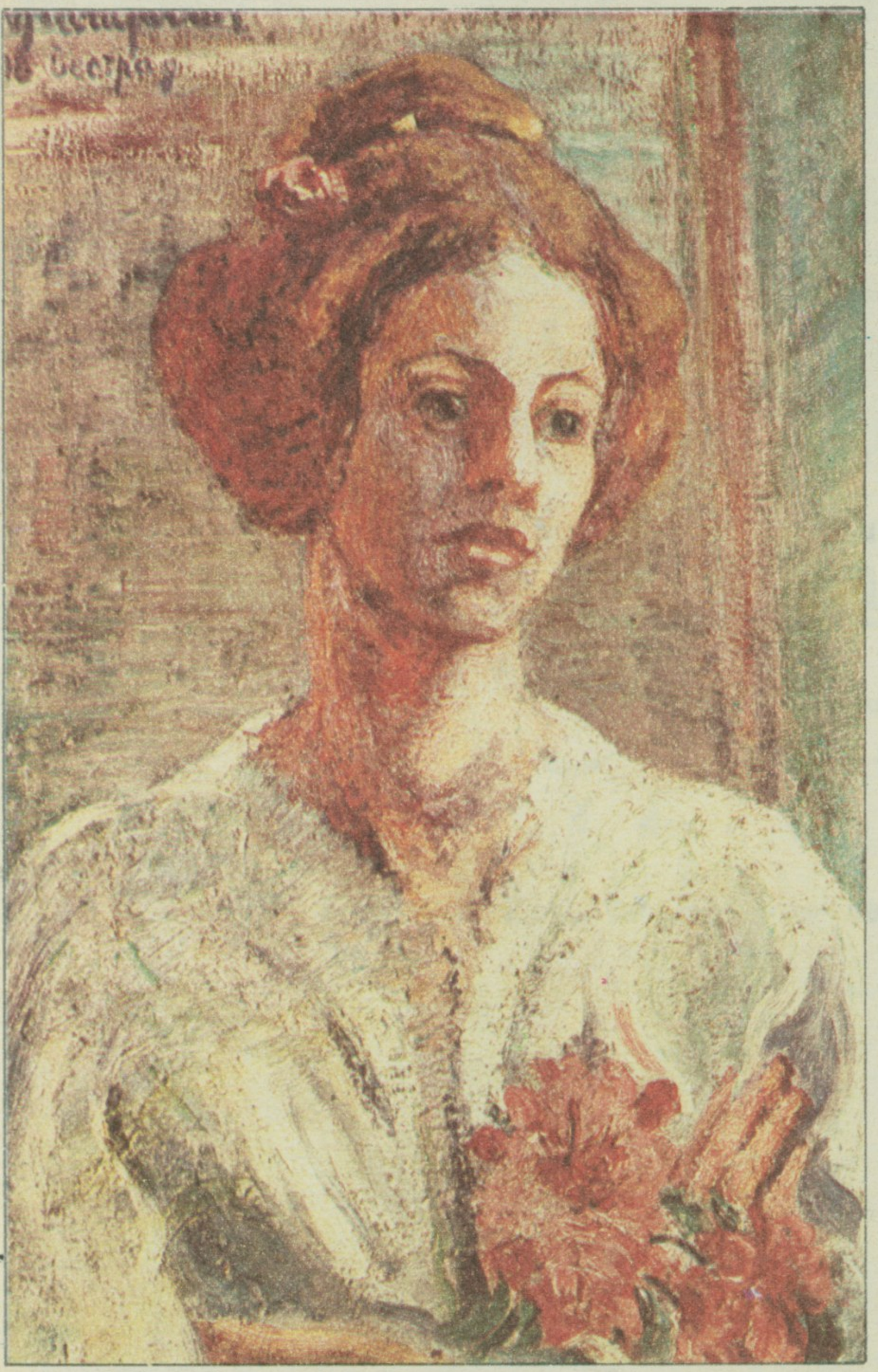
У првом писму, писаном у Ратарској 32 у Београду, 7. октобра 1908, дакле истог дана кад је проглашено присаједињење Босне и Херцеговине Бечу, Анђа пише:

„Пресветлом грофу Толстоју, философу и писцу!

Волела бих изнад света да имате довољно стрпљења да ово писмо прочитате до краја. Обраћати се Вама, философу и генију 20. века – огромна је смелост од једне младе Српкиње. Опростите ми, уважени апостоле угњетаваних, Ви који умете да праштате и учите људе правичности и милосрђу, немојте одбити молбу Вашим следбеницима. Ви сте ми улили храброст да се обратим Вама молбом наше мале земље, Вама, поборнику човечности.

Усуђујем се да Вам причам о ранама које тиште Србе, и да замолим за речи утехе у име свеколике српске младежи. Ваша реч је за руско јавно мишљење глас апостола. Зато изговорите ту спасоносну реч, смекшајте срце свог народа према малом балканском народу који се налази у ропству отимача. Подигните глас за слободу Босанаца и Херцеговаца! То су Јужни Словени, то су људи који су се вековима борили за очување свог сопственог бића...

...Ми морамо разрушити зидове наше тамнице, који нам преграђују пут у слободу и ка остварењу наших стремљења, снаге непријатеља јаче су од наших, душманин је неумољив према јецајима и патњама својих робова, а ми ипак не клонемо духом.

Анђа Петровић у време кад је од Толстоја затражила помоћ за Србију. Портрет је 1908. урадила њена сестра Надежда, једна од наших највећих сликарки.

Данас у целој раскомаданој српској земљи нема ниједног Србина који не би одлучно захтевао рат с Аустријом и ослобођење Босне и Херцеговине.

...Сада је наступио један од најкритичнијих тренутака, када се Срби налазе у ишчекивању културне Европе на конгресу великих сила.

Русија ћути. То страшно ћутање може да стаје живота цели народ. Је ли могућно да је велика Русија постала крвник и узрочник пропасти невиних Словена? Па где је истински хуманизам? Где је човекољубиво уједињење културних народа, ако се не чује ниједан глас у заштиту Јужних Словена од германске најезде?...

...Страшно је када се у културном веку мора проливати крв за своја права. Нека Европа чува интересе германских народа и Турака, а херојска Србија ће без страха кренути у рат. Ако је у питању заштита стремљења ка уједињењу, боље је погинути бранећи од разбојника своје интересе. Аустријска војска ће на примеру савезничке армије Србије и Црне Горе још једанпут видети шта значи бранити отаџбину, а шта значи поћи у лов на туђе добро...

...Ја сам Вам отворила своју душу, пишем оно што је крвавим словима записано у срцу сваког Србина, своје наде у Ваше симпатије према Србима ја радо поверавам хартији која, можда никад неће доспети у руке Ваше Милости...

...Нека ми Ваша Преузвишеност опрости моју смелост и прими безгранично поштовање младе Српкиње, испуњене љубављу према отаџбини и жељом да цео свет буде прожет добрим осећањима за малену Србију.

Анђа М. Петровићева

Одјек у свим душама

Кад је од Толстоја добила речи утехе да прави живот тек почиње кад изгледа да је све изгубљено, Анђа је 19. новембра 1908. написала и друго писмо у Јасну Пољану:

Ваша Преузвишености

...Разбојништво угрожава сада нашу националну слободу, води уништавању наше независности, наше народности. Под пријављим велом крије германска раса своје непоштење и бестидност, она у нашим срцима распаљује мржњу, јер својом себичношћу настоји да истисне словенске народе којима припада будућност.

Да, Ваша Преузвишености, Ваше речи налазе одјека у мојој, и у свим нашим душама. Са надом гледамо ми у садашње столеће, које ће бити столеће напретка у друштвеним односима. Дозреле, снагом испуњене идеје диктираће човечанству нове законе, то ће бити победа и тријумф правичности и једнакости и плод напора словенских народа...

...Ваша изузетна доброта испољила се не само у том писму, Ви сте ми причинили огромну радост, пославши ми своја дела, по којима ћу ја схватити Ваше учење.

Разуме се, седамнаестогодишња девојка није кадра да створи бесмртна дела подобно таквом човеку као што је Лав Толстој.

Наша прошлост је крвава, садашњост – још више окрвављена, а хоће ли икад доћи крај овим мучењима, зар је могућно да нема спасења од мрака и да ли ће се звекет ланаца и даље разлегати сред дивних српских шума. Страдања Срба су иста као пређашња, променио се само тиранин – раније су то били Турци, сада – Немци.

Надам се да нисам сувише злоупотребила Вашу пажњу, написавши Вам овако опширно писмо...

...У знак поштовања допустите ми да пољубим Вашу руку – руку оца свих угњетених.

Остајем са дубоким поштовањем

Анђа М. Петровићева

Ловор из Јасне Пољане

Почетком новембра, такође 1908. године, Толстој је завршио писање књиге „О присаједињењу Босне и Херцеговине Аустрији" и она је ускоро објављена у Берлину. У овом мање познатом делу, истина осуђује освајачку политику Аустро-Угарске, називајући је разбојничким леглом, али Србији и Црној Гори саветује да се ограниче на моралну осуду припајања Босне и Херцеговине.

Није познато како је овакве његове савете прихватила Анђа Петровић. Тек 3. фебруара 1910. Толстој је изабран за иностраног члана Српске академије наука, захваљујући, наравно, својим чувеним романима и приповеткама. После његове смрти, 7. новембра 1910. иста академија објављује опширну биографију и списак дела на руском и нашем језику.

Кад је умро, његов секретар др Маковицки послао је Анђи Петровић Толстојеву велику фотографију, више томова његових последњих дела и неколико ловорових листова са гроба у Јасној Пољани. А 1911. он је допутовао у Београд да лично упозна младу Српкињу чија су родољубива писма нагнала једног Толстоја да напише нову књигу.

Сва њена писма чувају се у Толстојевој заоставштини и објављена су у двотомном зборнику „Толстој и иностранство" који је 1965. објавила Академија наука СССР.

Анђа М. Петровићева искрено је оплакала смрт „свог учитеља". Међутим, болест је била јача од њених родољубивих заноса: умрла је у јануару 1914. Живела је 23 године.

Припремио: Иван Лончар

Отмичар летелице није дуго уживао у својој слави. Препад, спретан захват Ивана Амбринца и због, снови сневани ко зна где

ТЕРОРИСТИ СУ СТИГЛИ

Била је вежба, срећом

Авион је безбедно слетео на један наш аеродром и зауставио се на писти, далеко од командне зграде. Ваздухопловом пуним путника, који су у међувремену постали „таоци", владају тројица „терориста". „Отмичари" су тражили и аеродромске власти су им одобриле да се авион спусти. Они захтевају: да им авион напуне горивом; да им се у замену за „таоце" из затвора доведу њихови другови; да им се дозволи да безбедно напусте аеродром.

Тројица напред, остали мало касније

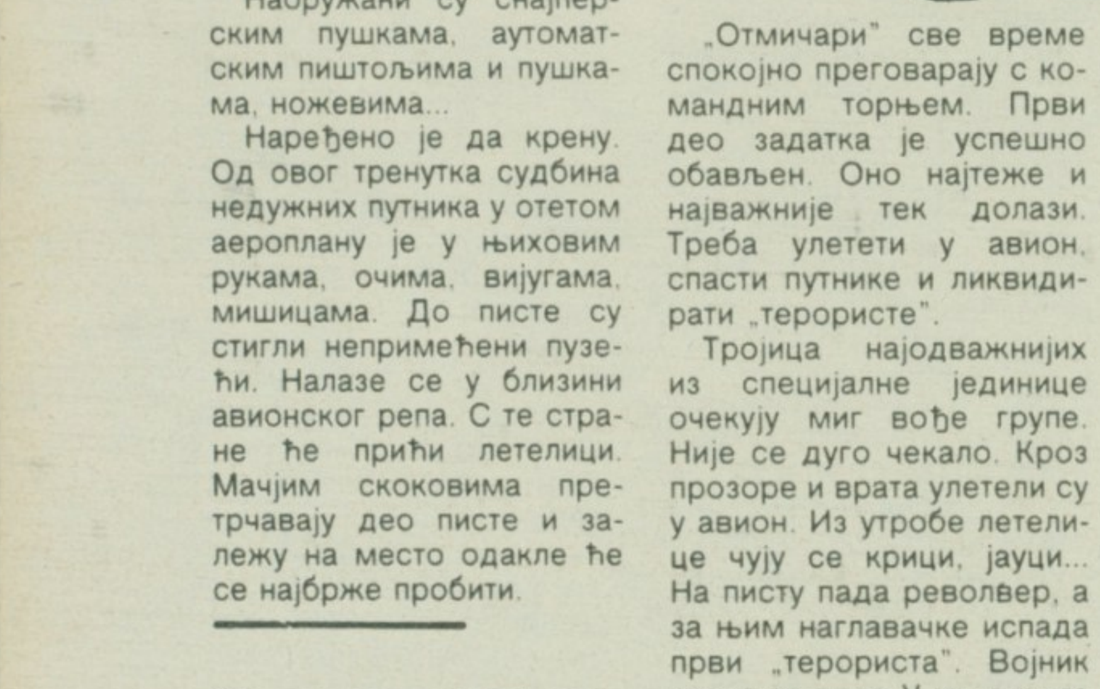
Преговори с „терористима" увелико трају. Они не дозвољавају да ико приђе авиону, чак ни да крочи на писту. Октобарско је поподне.

Специјална јединица војне полиције, посебно обучена за дејства против терориста, већ је стигла у близину аеродрома. Очекују да ступе у акцију. Специјална јединица је дванаест момака у специјалним маскирним оделима. Испод носе панцирне прслуке.

Наоружани су снајперским пушкама, аутоматским пиштољима и пушкама, ножевима...

Наређено је да крену. Од овог тренутка судбина недужних путника у отетом аероплану је у њиховим рукама, очима, вијугама, мишицама. До писте су стигли непримећени пузећи. Налазе се у близини авионског репа. С те стране ће прићи летелици. Мачјим скоковима претрчавају део писте и залежу на место одакле ће се најбрже пробити.

Специјална антитерористичка јединица пред полазак на задатак

„Отмичари" све време спокојно преговарају с командним торњем. Први део задатка је успешно обављен. Оно најтеже и најважније тек долази. Треба улетети у авион, спасти путнике и ликвидирати „терористе".

Тројица најодважнијих из специјалне јединице очекују миг вође групе. Није се дуго чекало. Кроз прозоре и врата улетели су у авион. Из утробе летелице чују се крици, јауци... На писту пада револвер, а за њим наглавачке испада први „терориста". Војник скаче за врат. У гушању га савлађује и намиче му лисице. Боље нису прошли ни преостала двојица „терориста".

ДЕСЕТАК СЕКУНДИ БИЛО ЈЕ ДОВОЉНО СПЕЦИЈАЛНО ОБУЧЕНИМ ВОЈНИЦИМА ДА ПРОДРУ У ЛЕТЕЛИЦУ, САВЛАДАЈУ ОТМИЧАРЕ И ИЗВЕДУ ИХ С ЛИСИЦАМА НА РУКАМА

Од почетка препада прошло је десетак секунди...

Подвлачимо, прича није измишљена. На срећу ни догађај није сасвим истинит. Таоци нису били прави, а ни отмичари. Само су момци чији је задатак да ослободе авион, прави, а били би и кад би се стварно десило да неко отме наш авион, ма где било. Све се ово десило на показној вежби јединице војне полиције на једном од наших аеродрома. Јединица којом командује старешина Салем Кујовић, а сачињавају је војници Драшен Саболовић, Мирослав Лончаревић, Срђан Фење, Миладин Младеновић, Зоран Ловрић, Иван Амбринац, Кемал Гусинац, Лука Шашкор, Младен Антонић, Борче Јорданов и десетар Јосип Блажевић, приказала је пред групом старешина своју врхунску оспособљеност за извршавање оваквих специјалних задатака.

Војници јединице чијој смо вежби присуствовали били су најбољи на обуци. Да би ушли у ову јединицу прошли су читав низ специјалних тестова и провера.

Они треба да пузе као што ходају; рукују бодежима као бацачи ножева, да не промашују ништа што стоји, хода и лети, да посегну физички за двојицу...

Сваки њихов дан је, у ствари, војна вежба. Само уочи овог задатка више од петсто пута су поновили препад на авион.

Старешина Миодраг Вукадиновић, неће заборавити да да чисту петицу, ако „злу не требало" све то понове у животној прилици.

Ранко Бабић
Дарко Чварковић

Човечанству је дуже него што смо досад мислили служила једна изузетна ризница – и у историји од тачног постоји тачније

Царска палата династије Птоломеја у Александрији, тада престоница Египта, заузимала је предграђе Канопус, трећину читавог града, спуштајући се окомито према мору заштићена насипом.

У том великом комплексу око Палате налази се Музеј, у исти мах и Универзитет и Академија наука, а у њему надалеко чувена Александријска библиотека коју су антички путници називали првим од седам светских чуда.

Ту су се налазиле безбројне трубе папируса, плочице и таблице, тадашње књиге, на којима је написана готово сва стара грчка и страна литература. Близу седамсто хиљада дела чувала је ова библиотека о којој и данас уче сви ђаци на свету.

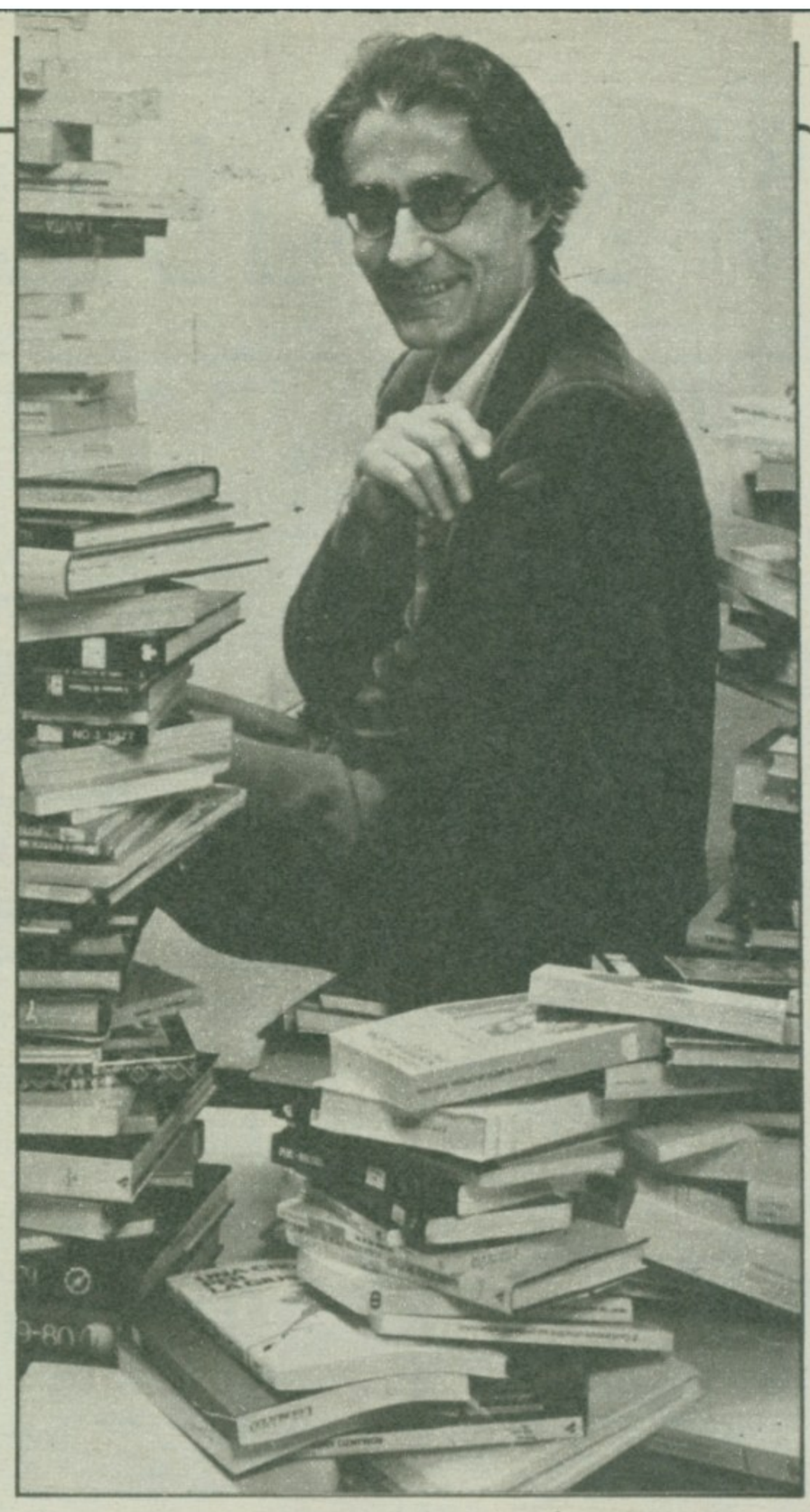
Путници су оставили описе распореда просторија Музеја кога су зли језици називали „Кавезом Муза" јер су се у њему окупљали песници, филозофи, научници, цвет учених људи онога доба.

Музеј је имао вртове са шеталиштима по којима су корачајући водили учене распре филозофи перипатетичари (од грчке речи: перипато = шетња), имао је полукружни трг за оне који су расправљали седећи, имао је опсерваторију, ботаничку башту, зоолошки врт. Александар Велики је са својих војних похода још Аристотелу слао разне егзотичне животиње и биљке.

У оквиру Музеја стајале су зграде са становима научника и просторијама за њихове састанке. Била је ту и Сома (грчки = тело) где је први владар из отоломејске династије подигао маузолеј на гробу Александра Македонског, који је основао Александрију, названу по њему.

Али, где се тачно налазила чувена Александријска библиотека није записао ниједан од старих путника који су имали прилику да посете Музеј.

ГДЕ ЈЕ ИШЧЕЗЛА АЛЕКСАНДРИЈСКА БИБЛИОТЕКА

У недостатку аутентичних илустрација из древне александријске епохе доносимо слику Луђијана Кафоре, човека који нам је открио нову истину

ОСТАЛО ЈЕ ЗАБЕЛЕЖЕНО ДА ЈЕ ИМАЛА 700.000 КЊИГА И ДА ЈЕ ИЗГОРЕЛА У ВЕЛИКОМ ПОЖАРУ, АЛИ НИЈЕДАН ПУТНИК НИКАДА НИЈЕ ЗАБЕЛЕЖИО ГДЕ СЕ ОНА ТАЧНО НАЛАЗИЛА

Током потоњих векова, све до данас, историчари, археолози и други професионалци и аматери лупали су узалуд главу – нико није могао да пронађе место Библиотеке у Музеју.

Авантура је почела у Берлину

Недавно је италијански класични филолог Луђијано Канфора, у књизи „Нестала Библиотека", која је изишла из штампе октобра 1986. године, решио загонетку због чега Библиотека до данас није пронађена, описао њен положај у Музеју и, истовремено, провалио легенду, коју смо у школи учили као чињеницу, да је Александријска библиотека изгорела у великом пожару 47. године пре наше ере за време александријског рата између Јулија Цезара и Птоломеја XIII.

Авантура је почела у Берлину пре десетак година.

У Берлинском државном музеју чува се једини читав граматички текст из александријских ученых кругова онога доба, цео један папирус откривен почетком 20. века. На њему је коментар о Демостену а написао га је граматичар Дидим који је живео у Александрији између 30. године старе и 14. године нове ере.

Професору Канфори био је потребан тај папирус за његову студију о Демостену и отпутовао је у Берлин да га погледа. Док га је читао, запрепастила га је Дидимова ученост коју је могао стећи само у Александрији будући да је никада није напуштао.

„Одмах ми је синуло да Сенекин запис о четири хиљаде свитака коментара које је написао Дидим служећи се обиљем материјала из пребогате Александријске библиотеке није никаква легенда већ сушта истина", каже Канфора. „Али, према традиционалној историји Библиотека је изгорела добрих двадесет година пре доба када је живео Дидим."

Професор Канфора се веома заинтересовао и поново је ишчитао дела свих аутора који су писали о пожару у Александрији – од Гелија према коме је ватра прогутала седамсто хиљада књига до Диона Касија и Орозија који пишу да је пожар највише оштетио „стоваришта жита и књига" (ово је цитат) у близини лучких постројења.

Лукавство Цезара и Клеопатре

Било је то када је Клеопатра, на леђима једног трговца, умотана у тепих, тајно дошла Јулију Цезару који је био гост њеног брата египатског владара Птоломеја.

Лукан је у делу „Фарсалија" написао да је Клеопатра убедила римског војсковођу да посредује у свађи између ње и Птоломеја и да је примирје запечаћено сјајном гозбом с потајном намером да се Цезар омами пићем и ликвидира.

Лукави Цезар наслутио је клопку и убио је Птоломејевог тутора Потина, али није успео да ухвати његовог генерала Ахила који је умакао из дворца и узбунио становнике Александрије против римског госта заточеног у Двору са шачицом својих војника.

Да би извукао живу главу, Цезар је наредио да се са хридине над морем бацају буктиње натопљене смолом на Птоломејеве лађе усидрене у луци испод Двора. Ватра је прогутала шездесет бродова и зачас се раширила градом захватајући куће и дућане.

Ова несрећа окренула је побуњене грађане од Двора према сопственим кућама и имовини тако да су заборавили и Цезара и због чега су пошли против њега.

Цезар је само то и чекао и одмах је побегао на острвце Фарос, чувено по огромном светионику, званичном седмом светском чуду старога века.

Тако је спасен и Александријски музеј а с њим и књиге библиотеке.

„Баш зато што је ватра беснела на сасвим другом делу града Музеј и читав тај крај остали су нетакнути", уверено говори Канфора следећи Луканов запис. „Сада засигурно знамо да књиге у лучким складиштима нису биле из Библиотеке већ неке њихове копије намењене незаситом тржишту Рима и других тадашњих просвећених градова. Драгоцени оригинали љубоморно су чувани у Музеју и из њега никада нису излазили."

Није ни постојала!

Али, због чега путници који су посећивали Музеј и описали сваку поједину зграду и сваку просторију у зградама ћуте о Библиотеци која је била чувенија од свега тога заједно?

„Зато што Библиотека никада није ни постојала, хоћу рећи није постојала као посебна зграда или просторија", тврди Канфора. „Реч библиотека значи, пре свега, полица за књиге, полица на којој су у Музеју стајали свици папируса, плоче, таблице. Одатле је изведен назив библиотека за сале у којима су полице с књигама. Александријску библиотеку су, у ствари, чиниле све многобројне полице с књигама смештене дуж бескрајних зидова разних сала и ходника Музеја!"

Александријска библиотека, односно скуп свих књига у Музеју, спасена је од пожара захваљујући Цезаровом лукавству и постојала је, нетакнута, још шест векова, све до 270. године наше ере.

Тада је арапска краљица Зенобија, која се представљала као Клеопатрин потомак, заузела Александрију. Римски император Аурелијан брзо је повратио град. За време тих уличних борби тешко је оштећен и Музеј с књигама.

Неколико година касније пао је на Александрију римски цар Диоклецијан с војском и опустошио град. Када су уништени и последњи пагански храмови, нестали су и последњи свици Библиотеке.

Историја Библиотеке не завршава се овде. Хришћански патријарси су је обновили и полице напунили светим књигама увијеним у чврст пергамент. Ова збирка опстала је до 640. године.

Тада су пристигли арапски освајачи и све хришћанске књиге поделили између четири хиљаде александријских парних купатила. Прича се да су купатила њима ложила пећи пуних шест месеци!

Поштеђени су једино Аристотелови текстови, али то је већ друга загонетна прича.

Б. Дожић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗАШТО СВЕ УВЕК ОСТАВИМО ЗА ПОСЛЕДЊИ ТРЕНУТАК?!

ТО МУ ДОЂЕ КО НЕКА ТРАДИЦИЈА!

А ИПАК СВЕ ЗАВРШИМО НА ВРЕМЕ!

КАКО САД СТОЈИМО, ХЕЛГА?

СТРАХ МЕ ЈЕ САМО ДА ТЕТКА ЕЛА НЕКЕ ДОБИТИ НА ВРЕМЕ СВОЈ **СТАКЛЕНИ СВЕЋЊАК!**

НЕ БРИНИ... ПОСЛАЋУ ГА **ВАЗДУШНОМ ПОШТОМ!**

DIK BROWNE 12-15

АЛ' НЕ МОЖЕ СЕ СТАКЛЕНИ СВЕЋЊАК СЛАТИ ВАЗДУШНОМ ПОШТОМ!

НЕ МОЖЕ?

ЗАДРЖИ ТАЈ ПАКЕТ!!

© 1985 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ОНАЈ КОЈИ МИСЛИ

Извините – рече човек са шубаром на глави – је л' код вас могу да се добију средства против корозије?

Сестра, која је седела за пултом у чекаоници препуној света, подиже запрепашћен поглед.

– Каква вас корозија снашла, човече? Ово је здравствена установа.

– Знам – рече човек – али видим, пише „Институт за метално здравље", па сам мислио...

Сестра поче да се кикоће.

– Метално! Еј, Гоцо – викну окрећући се својој колегиници – да чујеш овај штос! Ми смо институт за „метално" здравље!

– Ментално, не метално – упозори човека старија жена у бунди, која је стајала одмах испред пулта.

– А што да не? – са осмехом примети један човек с наочарима. – Говори се стално о „замору метала", па ваљда постоје и болести метала, и здравље метала!

– Ама, није ни чудо да је човек погрешио – прогунђа један старац крај њега – кад свуда убацују те стране речи.

Што нису рекли „душевно здравље", него „ментално"?

У том тренутку се крај пулта појави лекар у белом мантилу, који је дошао да од сестре тражи неке документе.

– Докторе – рече му човек с наочарима, који га је очито одранија познавао – ми овде расправљамо зашто се ваша установа не зове „Институт за душевно здравље".

Доктор се замисли.

– Па... вероватно зато – рече – да не би подсећало на израз „душевна болница", који многима значи исто што и „лудница". Али питање је занимљиво, и вредело би још поразговарати о њему. Ви сте лингвиста?

– Ко, ја? – изненади се човек с наочарима. – Не, ја сам математичар.

– Ја сам лингвиста – јави се један млађи човек с врло мало косе на глави.

– Видите – рече му доктор – ја сам се увек питао зашто наш језик, крај толико израза, нема прави превод за оно што је на латинском mens, mentis, или на енглеском mind. Укратко, за оно што није тело. Лекари других специјалности лече тело, а ја као психијатар... шта ја лечим?

– Па душу – рече старија жена.

– Или дух – дода прочелави младић. – Латинско „Mens sana in corpore sano" ми смо превели „Здрав **дух** у здравом телу".

– Чекајте, молим вас – рече лекар. – За душу се брину попови, а не лекари. А у духове не верујем...

– Можда „ум"? – предложи математичар.

– У неким случајевима може да се каже „ум". Али најчешће „ум", као и „памет", означава интелигенцију, а овде није реч само о интелигенцији, него о човековим психичким активностима у целини. Имамо и „разум", али то је још ужи појам. Зато ми је чудно што таква реч као што је латинско mens не постоји у нашем језику.

– Хм... – рече лингвиста. – Латинско mens, као и енглеско mind, долазе од индоевропског корена **мен –** који је значио „мислити". Ми тај корен имамо у глаголу **мнити –** мислити, али се од њега у савременом говорном језику сачувала само глаголска именица, и то само у изразу јавно **мњење,** или **мнење,** како се често али погрешно каже. Ипак, од истог корена је и **поменути, помињати, спомен, успомена,** па **напоменути** и **напомена,** па онда **наменити, применити, намена, примена...**

– Добро, али... – зауста лекар.

– Знам, ви тражите именицу истог значења. Видите, од mens (генитив mentis) основа је „мент". Е, то исто „мент" имао је и старословенски, само му је додао префикс **па –** (варијанту од **по),** и тако смо добили **парнент –** наше **памет,** одакле онда и **памтити, памћење.** А кад рекох **памћење,** реч **меморија** такође је, у латинском, настала од корена **мен-.** У грчком од тог корена имате глагол **ментхано,** „учим"...

– Признајем – рече доктор – да за тај глагол никад нисам чуо.

– Може бити, али од њега је изведено **матхемата –** „учење" или „наука", а одатле је реч **математика.** По томе видите да је за старе Грке математика била главна наука, и врхунац сваког мишљења.

– Тако је! – одушевљено узвикну математичар. – Паметни су били ти Грци!

– А можда ће вас занимати да чујете и ово – настави лингвиста. – Према једној доста широко прихваћеној хипотези, од корена **мен-,** односно од његове варијанте **мон-,** постало је старословенско **монж,** наше **муж...** а одатле су изведени придев **мушки** (муж-ски) и именица **мушкарац.** По томе би првобитно значење речи **мушкарац** било „онај који мисли"...

– Ма немојте! – побуни се сестра, која је и против воље почела да слуша разговор. – За разлику од жене која не мисли, је л'те?

– Ви као онај црквени сабор у средњем веку – љутито рече жена у бунди – који је расправљао о питању „да ли жена има душу"...

– Ама, нисам то ја измислио – бранио се лингвиста – само наводим шта сам прочитао у књигама...

– Добро – прекиде их доктор – о овоме бисмо могли причати још дуго, али време је да ја почнем с радом. Ко је први на реду?

– Ја сам, докторе – рече жена у бунди. – Уколико верујете да имам душу...

– Имате ви првокласну душу, госпођо – са осмехом рече лекар, отварајући јој врата ординације.

У чекаоници завлада тишина. Убрзо је прекиде старац, обраћајући се лингвисти:

– Лепо је кад млад човек зна толико ствари. Верујте, са занимањем сам слушао.

– Хвала – мало збуњено рече лингвиста. – Ако имате и ви неко питање, радо ћу вам одговорити...

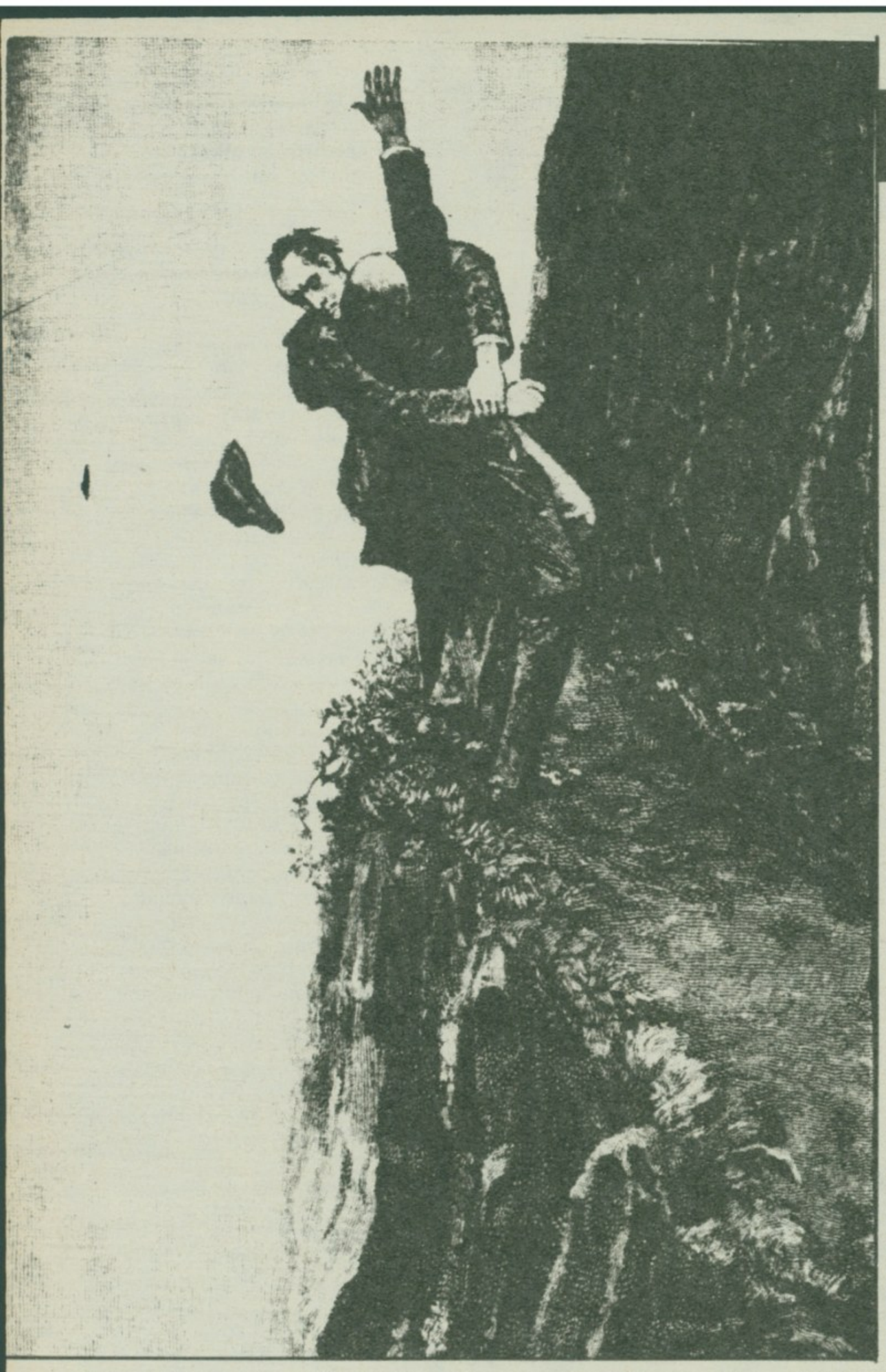
– Имам ја – умеша се човек са шубаром.

– Изволите.

– Где могу да нађем средство против корозије?

Иван Клајн

Илустровала: Босиљка Кићевац

ИГРАЈМО СЕ ШЕРЛОКА ХОЛМСА (3)

ГОСПОЂА ЏОУНС ЈЕ ЖИВА!

ЕВО,ДАКЛЕ, ПОСЛЕДЊЕ ПРИЛИКЕ ДА СЕ УКЉУЧИТЕ У РАСВЕТЉАВАЊЕ ЛЕДЕРХЕДСКЕ МИСТЕРИЈЕ И, САМИМ ТИМ, У НАШЕ ВЕЛИКО НАГРАДНО ТАКМИЧЕЊЕ. ЈЕР, ИАКО ОВОМ ПРИЛИКОМ ОБЕЛОДАЊУЈЕМО ФИНАЛНЕ ДЕЛОВЕ ТЕХНИЧКОГ РЕШЕЊА КОМПЈУТЕРСКЕ ИГРЕ „ШЕРЛОК", ЗА СВЕ ВАС – СА КОМПЈУТЕРОМ ИЛИ БЕЗ – ИМА ЈОШ ПОСЛА: ПРОЧИТАЈТЕ ПАЖЉИВО ОВАЈ НАСТАВАК И ОДГОВОРИТЕ НА ПОСТАВЉЕНО НАГРАДНО ПИТАЊЕ

Овако је илустратор Сидни Пеџет још далеке 1893. „видео" двобој до истребљења између Холмса и његовог арх-непријатеља, професора Моријартија.

Трка са временом и још тајанственим зликовцима из Ледерхеда, паланке у на изглед питомој енглеској провинцији, се заоштрава: на трагу смо Триши Фендер, контроверзној секретарици господина Брауна, врхунског научника који је својевремено радио на важном (а тајном) пројекту и онда мистериозно убијен пре пет година. Тада су уједно нестали и планови његовог пројекта. Афера је остала нерасветљена, до данас. Све је то, додуше, помало већ пало у заборав али је ономад – у глуво доба између недеље и понедељка – у свом врту изнебуха погинула и научникова удовица, гђа Браун. Пронашли су је, прострељене слепоочнице, у дну њеног врта, тик уз камени мост на источној обали реке. Истог јутра, две куће даље, у библиотеци своје куће насилном смрћу умрла је – према извештају локалне полиције – и најближа пријатељица научникове удовице, гђа Џоунс. Лице друге жртве унакажено је до непрепознатљивости.

Пословично ждребе-пред-руду, инспектор Скотланд јарда Жил Лестрејд, замало је упропастио истрагу јуреће за невиним мајором Фоулкизом (у ствари, ординарним наркоманом). Али, захваљујући теби – неприкосновеном ауторитету бриљантне логичке дедукције, славном приватном њушкалу, Шерлоку Холмсу, за командама „спектрума" (или „комодора", свеједно) – туробни мозаик постепено излази на видело: гђа Браун се, у ствари, **самоубила,** али је то намерно извела тако да изгледа као да ју је убила Триша Фендер. Очигледно зато јер је постарија госпођица Фендер већ неко време око нечег жестоко уцењивала гђу Браун. На то указују цедуље које је Триша својевремено упутила покојници, те чековна књижица гђе Браун која показује да су са рачуна у последње време редовно подизане знатне суме новца као, напокон, Тришина отворена уцењивачка писма удовици – пронађена, иначе, у сефу Бејзила Фипса, вереника нећаке гђе Браун (?!).

Међутим, име Трише Фендер прочитали смо и на етикети окрвављене одеће на коју смо набасали само пар корака од тела друге жртве, у тајном скровишту иза регала за књиге у библиотеци гђе Џоунс. И све од тада не да нам мира она јучерашња изјава Дафне Стрејчен, поменуте нећаке гђе Браун: „Триша и гђа Џоунс су толико личиле једна на другу..." Тим пре што је лице друге жртве непрепознатљиво... До ђавола, ту нешто заудара!

И зато, ево вас – тебе и Вотсона – где, одмах по другом повратку из Ледерхеда, у уторак у подне, јездите фијакером кроз зачудо сунчани Лондон хрлећи од станице Кингс Крос ка стану Трише Фендер у улици Портман. Ноћас си је можда већ тражио тамо, али није било никог па није згорега да пробаш опет. А и шта би друго радио у овом тренутку? Твој други сумњивац, речени Бејзил Фипс – човек са лажним алибијем, Тришиним уцењивачким писмима и очигледним аспирацијама на имовину гђе Браун по сваку цену – још се у пола десет јутрос закључао у свом овдашњем вилајету у улици Камден и не пушта те да уђеш. Не вреди да наваљујеш јер из горког искуства знаш да на непозване госте пуца без упозорења.

Ал' ево, фијакер се већ заустављa пред Тришиним вратима. Пробаш кваку и – врата се сад отварају. Слободно напред, без куцања (S, open thick door, S), и тобожњу секретарицу господина Брауна затећи ћеш у дневној соби. У поверењу: она је стигла још јутрос у 8:00, док си ти глуварио по енглеској провинцији и остаће ту само до 2:00 поподне (а сада је већ пола један!) када одлази у непознатом правцу и више се уопште не враћа нити је игде другде још можеш наћи у текућем кругу игре. Зато, не оклевај него делај брзо да те откуцавање 2:00 не би затекло овде јер ће, у противном, „домаћица" отићи а тебе оставити унутра – закључаног – док не крепаш. (Узгред, можда ћеш приметити да су врата Тришине спаваће собе **украсна,** баш као и врата спаваће собе господина Брауна у Ледерхеду?!).

Поред присутне Трише, у дневној соби је и **сеф.** Можеш га отворити без бојазни од „газдарице", која на ову твоју дрскост уопште и не реагује – као да сеф и није њен. У сефу је још једна копија писма упућеног гђи Браун („Нађимо се код моста...") и **фасцикла** са натписом „Строго поверљиво. Војни планови". Фасцикла је, међутим, празна. На твоја упорна питања о плановима, гђи Браун, гђи Џоунс, чак о Бејзилу и ко зна о чему све не, равнодушна Триша само цеди кроз зубе: „Жао ми је, не могу вам ~~~ помоћи". Или, једноставно, ћути.

Али, ти онда потегни крунски адут – **окрвављену одећу.** Тутни јој те крпе у руке (колико због драмског ефекта) и захтевај објашњење (Say to Tricia „Tell me about bloodstained clothes"). И ту ће се њена привидна хладноћа распршити попут јутарње росе:

„О, господе, открили сте! Ја сам у ствари гђа Џоунс. Триша је због нечега уцењивала гђу Браун. Једноставно, нисам јој могла допустити да малтретира моју пријатељицу, па сам испланирала да је уклоним. Нисам појма имала да је она већ убила сироту Сару".

Гђа Џоунс то не каже али је очигледно да је и она дошла овамо из

Он је крив за све: сер Артур Конан Дојл, творац Шерлока Холмса

истог разалога као и ми – да открије садржину Тришине уцене. То, додуше, још нисмо пронашли али јесмо гђу Џоунс – убицу друге жртве – и зато хајде да је предамо правди. Она сама прилично је кротка и ићи ће гдегод јој наложиш (али, постепено, корак по корак). Значи: правац Скотланд јард! Тамо јој реци да понови своју причу Лестрејду, а онда свом ривалу – јер он је мало тврд на чулима – и лично скреши у брк оно што сад већ сви знају („Гђа Џоунс је убила Тришу Фендер"). И инспектор опет мора да призна „Бриљантно, Холмсе. Просто не знам како вам успева". Потом, он позове дежурног полицајца и ова одвуче усплахирену гђу Џоунс, у лагуме Скотланда.

Сирота гђа Џоунс. Ни сањала није да ће својим несмотреним поступком у ствари сама покренути лавину трагедије. Убила је уцењивачицу у најгорем тренутку: прерана смрт спречила је Тришу Фендер да се појави на заказаном састанку са гђом Браун и ова се убила, мислећи да је све пропало.

Иначе, на приказивање му празне фасцикле за планове, Лестрејд не трза. Твоја гласна констатација да је Триша **имала** планове, за њега, како сам каже, нема никаквог значаја. И ту је он, коначно, једном у праву. Важно је заправо – **ко те планове има сада.** Логично, дакле, утврђивање те чињенице – сад кад су убиства решена – твој је следећи задатак. Но, бар је, претходном елиминацијом личности, поље деловања већ увелико сужено: мајор је невин, Триша је мртва, гђа Џоунс у бајбоку. Преостаје малтене још једино Бејзил (односно, у оригиналу: Basil).

Стан у улици Камден – у који је, као што знамо, Бејзил (Basil) приспео данас пре подне – је, рекох, чврсто забрављен. Домаћин је унутра, али се притајио. Додуше, да си се – као што ниси (а ниси ни могао) – затекао овде пре једно сат-два (или да си бар благовремено оставио Вотсона да овде дрежди) приметио би да је тачно у 1:00 поподне на камденска врата закуцао неки курир, да се Бејзил (Basil) накратко појавио на прагу и нешто се са њим домунђавао да би курир, потом, хитро и без трага шмугнуо низ улицу. Значи: наш човек је трenутно са неким у вези – око нечега. Дакле: стрпљења! Уђи у Бејзилово **предње двориште** (E) одакле се пружа добар поглед на прозор. И чекај, чекај, чекај...

Богами ћеш се начекати – све до 10:02 увече. Тек тада отвориће се прозор и коначно можеш да провириш унутра (Look through window). Видећеш Бејзилову спаваћу собу, а у њој: **камин** и Бејзил Фипс. Кроз отворени прозор се може и ући у кућу, али знаш да је Бејзил смртоносно алергичан на уљезе па прво сачекај да заспи – јер, очигледно, дошао је у спаваћу собу да прилегне. Чим се то догоди (а догодиће се негде између 11:03 и 11:07) ти се ушуњај унутра. Ал' опрезно, јер Бејзил (Basil) веома немирно спава и лако се буди. Најбоље зато да Вотсона оставиш напољу. То је сад могуће једино ако се, пре провале у кућу, маскираш – рецимо, у старца – (Wear old mans disguise). Онда идеш кроз прозор, у ствари на североисток, па даље... У Бејзиловој библиотеци, у корпи за смеће је **подерана цедуља** (ripped note). Покупи је. У Бејзиловом стражњем дворишту (back yard) је на изглед само хрпа смећа. Али, брижљиво је претражи (carefully examine trash pile) и наћи ћеш **отцепљену цедуљу** (torn note). Згрpreби и њу, па брзо, истим путем, ван (SW, SW, SW, SE, SW). Јер, Бејзил (Basil) је већ око 11:40 опет будан и свако несмотрено задржавање овде суочиће те са његовим револвером, што ће уједно бити последње што си, за свог кратког детективског живота, видео.

Напољу, на сигурном, проучиш подерану цедуљу, а у њој дословце пише:

S. V.
A BLV SNIH USH YWNBK. XLET
YTAQH AK NQQHYUNRWH.
WHU FH MBLV VSHTH XLE

Онда, прочиташ отцепљену цедуљу, а тамо:

VAKS USH KNWH UL UNMH
YWNQH. UNMH QNTH FTK RTLVBK
GHNUS SNK KUNTUHG USH
YLWAQH BLKABP NTLEBG.
Rnkaw

Шифра, значи! Укратко: Ваља је растумачити. Како? Забога, па онако како нас је, још пре 81 годину, у „Разиграним људима", учио велики Шерлок лично: „Као што знате, Е је глас који је најчешћи у енглеском језику и толико превладава над другима да се понавља у кратким реченицама..." Разумно је, према томе, да и овде најчешће слово сматрамо словом Е. Поред тога, чак из авиона препознаје се ту још неколико добро знаних слова. Најзад, шта мислиш, зашто се једна цедуља зове **подерана,** а друга **отцепљена?**

Тако сам и ја, миц-по-миц, дошао до сазнања која сам рано у среду ујутру, у 7:01, у Скотланд јарду саопштио Лестрејду, чим се овај појавио на свом радном месту. „Бејзил има планове", рекох му. Лестрејд ми поверова из цуга и додаде: „Врло добро, Холмсе, Бејзил ће вероватно покушати да их прода. Морамо покушати да пронађемо место продаје."

Дабоме, место продаје планова сазнаћеш такође уз (несвесну) помоћ Бејзила. Исте среде, тачно у 9:50 пре подне, пред његова врата поново стиже курир. Немало затим, у 10:06, Бејзил (Basil) напушта кућу, узима фијакер и одлази на станицу Кингс Крос. За почетак, путује у Ледерхед (Енглези то пишу: **Leather head),** али нема сврхе да идеш за њим, јер је он, кад хоће (а сада хоће), веома вешт у ескивирању оних који га прате. Него, пошто се провиривањем кроз прозор видео да у камину **догорева** нека нова цедуља, сместа ускочи (NE), узми ту **угљенисану цедуљу** (командом: take all) и **одмах** прочитај:

DSWYP
GSUV CUVKSUP CSUX GSIC PPYA
GPI UVK KS ZKCYVK ILK.
KS WXSPO UVK ZRD PPYL Y.
V. L.

(Важно: уколико угљенисану цедуљу такву каква је, не испиташ брзо, још на лицу места она ће сасвим сагорети и више на њој нећеш разазнати ништа.)

Већ и другачији положај карактеристичних иницијала (S. V. односно, овде, V. L.) указује да је пред нама одговор на оне цедуље од ноћас, тачније од јуче. И остатак шифре у основи је идентичан са претходном **(иако је сад, стицајем околности, најчешћи глас заправо један други, срећом лако одгонетљив).** Само се угао гледања – однекле и донекле – променио. Кад то провалиш, открио си и оно што се тражи.

Одеш, дакле, у Скотланд јард и то јавиш Лестрејду: „Место продаје је друм Старог млина" (Sale location is Old Mill Road"). А инспектор хитро поскочи: „Онда у ред, Холмсе, морамо да пожуримо уколико желимо да их похватамо". И он хита на улицу да ухвати фијакер за станицу Кингс Крос. Прати га у стопу и тако ћете се – он Вотсон и ти – наћи у возу који у 12:24 полази за Ледерхед (још једном: Leather head). Тамо вас у 1:30 сачекује Стракер, а испред станице, на главној улици паркиран је **полицијски фијакер.** Неопходно је да у фијакер ускочиш први, јер ти, иначе, други заузму место па извисиш и све пропада, јер без тебе се не може. Лестрејд, чим се и сам укрца, заповеди локалном полицајцу у улози фијакеристе: „Фуриозно терај на друм Старог млина". По џомбастим и сеоским путевима, вожња, макако фуриозна, потраје добар сат и по.

На лицу места затичеш Бејзила, in flagranti – са **немачким агентом.** Али, чим се ти појавиш, Бејзил ошине своје коње и зажди низ пут. На то ће Лестрејд опет полицијском кочијашу: „Фуриозно терај у главну улицу". Још сат и по клацкања и тачно 4:47 поподне, поново си тамо одакле си кренуо. Бејзил и Немац беже ка станици. Као без душе трчиш за њима, али они су већ у возу, а воз – одлази. Закаснио си. (Милион пута све ово да поновиш и опет ће се све тако завршити – воз ти увек за прса одмакне). Сав задихан, онда утрчава Лестрејд и жалостиво каже: „Бојим се да нам је Бејзи умакао".

Али – ти си Шерлок Холмс! Најмање што знаш је како да доскочиш обичном парном ћири. Уосталом, читао си „Тумача за грчки" (збирка „Успомене Шерлока Холмса", 1894.). Довикни малодушном Лестрејду да те прати (то обавезно) и опет трком натраг – у **полицијски фијакер.** Тако да, најкасније до 5:04, кажеш полицајцу: „Фуриозно терај на Кингс Крос (Say to policeman „Furiously go to Kings Cross Road"). И – веровао или не – тачно сат и петнаест минута касније, полицијски кочијаш те, заједно са Вотсоном и Лестрејдом, истовари пред добро знану железничку станицу у Лондону. Таман на време да натрчиш на Бејзила и агента који локалним фијакером полазе ка улици Бакингемске палате (Bachingham Palace Rood).

Као заинат, других слободних фијакера на видику нема. Али, ту је подземна железница (NE, NE, NE). Са перона 1, ускачи право у воз који ти је већ пред носом и 12 минута касније стигао си на станицу „Викторија", у улици Бакингемске палате. Брзо изађеш и ту одмах, још на перону, у 6:43, малтене се сударишс са Бејзилом и оним Швабом (који минут раније или касније не би их затекао). Чим те види, Бејзил, по обичају вади пиштољ и пуца. Но, изненађујућом окретношћу, Вотсон те одгурне и тако ти спасе живот! Добри стари Вотсон (ето због чега је било нужно да буде присутан – у противном, ти би опет био почивши, веруј ми). Сад Лестрејд, аргументом своје џепне артиљерије укеба кривце а на екрану пише: „Ма како невероватно изгледало – решио си овај случај и заиста заслужујеш титулу највећег светског детектива". The End.

А чега се то толико бојала гђа Браун и чиме ју је то Триша држала у шаху, на то су програмери (Филип Мичел и екипа из „Хобита") сасвим заборавили. Или им је понестало меморије. Тако, на жалост, никад нећемо сазнати није ли, рецимо, пре пет година баш Сара Браун убила свог мужа у наступу љубоморе, а Триша Фендер (могући узрок те љубоморе) то некако сазнала. Не верујем, наиме, да су мотив тог злочина били планови, јер би иначе одавно били продати. А очигледно је да се Бејзил планова домогао тек оне кобне ноћи, када се као лопов искрадао из своје куће.

Било како било, то није наградна дилема. Финално наградно питање у ствари гласи: **Шта тачно – од речи до речи – пише на шифрованим порукама?** Одговоре шаљите са назнаком: „ШЕРЛОК ХОЛМС". Рок за слање одговора је 20. јануар 1987. године. Резултате такмичења објавићемо накнадно.

Игор Багинз

ПРОНАЂЕН ИЗГУБЉЕНИ КОНТИНЕНТ

ПРАВИ МАРС, САМО НАСЕЉЕН

НА ВИСИНИ ОД 3.000 МЕТАРА ИЗНАД АМАЗОНСКЕ ПРАШУМЕ, НА ВИСОРАВНИ НЕБЛИНА, НАШЛЕ СУ УТОЧИШТЕ ЖИВОТИЊЕ И БИЉКЕ ИЗ НЕКОГ ДРУГОГ СВЕТА. НАУЧНИЦИ СУ ЗАПАЊЕНИ

Рај за ботаничаре: још једна непозната трава! На висоравни Неблина већ је прикупљено 50.000 биљака из 17.000 различитих врста. Од тога је 80 одсто потпуно непознато науци!

Замислите пусто острво. Али, острво које, обавијено облацима, господари с висине од 3.000 метара. Заузима површину од 65.000 хектара а опкољава га океан дрвећа. Огромне стене туку ветрови и браздају непрекидни пљускови. Непријатељски и негостољубив свет. Такав језиви декор описао је сер Артур Конан Дојл у књизи „Изгубљени свет", објављеној 1912. Међутим, он је ту страшну средину населио диносаурусима!

Недавно је откривено да се отац Шерлока Холмса при том није разилазио са стварношћу. Изгубљени свет заиста постоји. Пружа уточиште биљкама и животињама које као да су побегле из праисторије...

Без главе и репа

Дубоко у амазонској џунгли, на крајњем југу Венецуеле, на самој граници према Бразилу, висораван Неблина коју овде зову Маглена планина постала је у последње две године стециште стотинак научника светског гласа.

Негостољубива громада, између неба и земље, између јаве и сна, запрепастила је ботаничаре, ентомологе, стручњаке за гмизавце и жабе, буквално све биологе наше планете. Ова мочварна џунгла, изгубљена у облацима, делује им као изузетак који се никако не може уклопити у законе еволуције.

То је права жива лабораторија у којој 80 одсто биљака и готово исто толико животиња припада непознатим врстама! Ту су пауци, џиновски мрави, гусенице с ружичастим бодљама, праисторијске жабе са шиљатим носем, чудни сићушни слепи мишеви, гуштери какви нигде другде не постоје, епифите (готованске биљке), биљке–месождери, и све то у невиђеном сјају и бујности. Около завесе од лишћа од којих је неко дугачко читав метар и ударац мачете не може му ништа, али му је зато стабло крхко као палидрвце. Ту је дрвеће човечјег раста, потпуно голо, само с чуперком лишћа на врху итд., итд. Цела Неблина у ствари личи на Дарвинов попис живих бића, али чудно искривљен, „без главе и репа". Е, управо зато су научници похрлили према овој висоравни заборављајући какве све опасности чекају сваку експедицију: маларија, уједи шкорпиона, бобице које изгледају тако примамљиво, а гарантовано ће вас отровати док трепнете, анаконде дугачке и по седам метара, пиране и електричне рибе... И све то уз малу напомену – најближа болница удаљена је 150 km.

Авантура Роја МекДиармида

На Неблину се може стићи само одозго, с неба. И то једино хеликоптером. Али, ни то не иде једноставно јер овде олује готово да не престају. Пре две године Рој МекДиармид, еколог и стручњак за гмизавце, који је организовао прву експедицију америчких научника, провео је са четворицом својих колега читавих десет дана потпуно одсечен на Неблини. После квара на хеликоптеру, изгубљени у магли, поплављени бујицом, без шатора, без хране, доживели су још и прави бродолом на сплаву који је разбила блатњава бујица... Да би преживели, хранили су се језгром палми и птицама које су прикупили за колекције. Али, МекДиармид се није предао. Успео је да се извуче и одмах се пријавио за следећу експедицију. Ова чудна висораван постала је његова опсесија.

Неблина је у ствари само прстен у читавом низу „тепија". То је индијанска реч која означава изоловане висоравни неприступачне због високих стрмих литица које чине „круну" Венецуеле, али их има и у Бразилу, Колумбији, Гијани и Суринаму. Ради се о укупно петнаестак масива који су остатак некадашњег јужноамеричког платоа а настали су после јаког сеизмичког потреса да би их касније током стотина милиона година „изглодала" ерозија. На овим тепијима пронађене су стене старе 600 милиона година (најстарије досад откривене на нашој планети), вршњаци оне епохе кад су Африка и Јужна Америка чиниле јединствен континент. Ова геолошка прошлост објашњава биолошку јединственост живог света Неблине: од тренутка кад су формирани тепији, животиње и биљке нашле су се потпуно издвојене на врлетним висоравнима у врло оштрим климатским условима који су их нагнали да се развијају у другом правцу и другачијим темпом него тропска фауна и флора у подножју. Отуд живи свет Неблине никако не може да се повеже са оним у Амазонији, али нити са иједним другим на планети Земљи.

То нисте видели!

Индијанци који живе у низинама испод Неблине никад се нису усудили да освајају висораван. Године 1853. британски природњак Ричард Спрус први пут у свом путопису помиње Маглену гору. Али, требало је да прође читав један век док Американац Басет Магир, природњак из Њујорка, као члан једне венецуеланско–бразилске пограничне комисије, 1970. није кренуо у освајање овог места. Прави бум догодио се ипак тек 1984. кад су започела обимна научна истраживања Неблине. После дугих финансијско и политичко–административних нагађања, једна америчко–венецуеланска екипа кренула је најзад према тајанственој висоравни. Експедицију је предводио Карлос Бревер, човек кога познаје цела Венецуела. Он је годинама био познати лекар у Каракасу, затим министар за омладину своје земље, да би на крају све то напустио и посветио се старом сну: живети на Неблини и натерати је да открије своје тајне.

Од тада нове експедиције стално „нападају" висораван. До данас их је било осам. Сваки пут је по петнаестак научника истраживало ово чудно место добар месец дана. Веза између села Санта Лусије (које је подједнако удаљено од границе Бразила и Колумбије) и врха Неблине одржава се хеликоптерима што цео подухват чини још скупљим. Венецуеланске и америчке власти већ су одобриле 700.000 долара за истраживање овог масива. У пројекту такође учествују Смитсонијан институт, Музеј историје природе, Ботаничка башта Њујорка, Харвардски универзитет из Колумбије у чијим се лабораторијама испитују прикупљени примерци...

Заинтересованих је много, али су и резултати фантастични. Ботаничари су до сада открили две стотине нових врста папрати, док су њихо-

На Неблину може да се стигне једино хеликоптером. А олује се дижу сваких пет минута.

Пламена лепотица: паразитска имела

Јединствено на свету: пауљасто дрвеће које личи на артичоке. Нема гране, само стабло и чуперак лишћа на врху.

Орхидеја с „упаљеним фаром" – да би привукла пчеле

Редак звер: гуштер с кратким бодљикавим репом који живи на дрвету.

Црвено и црно: прекрасан примерак котинге, али друкчији од „обичног"

Гусеница која изиграва кактус: у корену светлуцаве бодље налазе се жлезде које луче отров

Воћни сок за вампира: нос у облику листа, уши са жутим обрубом. Мали слепи миш (mesophylla macconnelli) обожава нектар и воће

Жаба Тарзан: врста пентрачице која се вере по дрвећу. Њени прсти лепе се за стабло на принципу вакуума

ве колеге наишле на десетак непознатих жаба. После две прве године истраживачких радова ипак се најдаље отишло у испитивању биљног богатства. Освајачи Неблине већ су прикупили више од 50.000 примерака који припадају 17.000 различитих врста: већина од њих је непозната и нема имена! Регистровано је исто тако стотину гмизаваца и исто толико малих сисара од којих је већина јединствена на планети...

Жабе се рађају као – пилићи

Како објаснити обиље биљних и животињских врста на неплодном тлу, у грозним атмосферским условима?

Природа је на Неблини направила права чуда од прилагођавања. Скакавци без крила „бришу" изнад саме маховине и тако надокнађују то што не могу да лете. Прекрасне тропске птице (тангара, царић итд.) у просеку су 20 одсто веће него обичне: без сумње, то је начин да сачувају више топлоте. Цветне биљке узајамно паразитирају и, правећи од лишћа лествице, стижу до врха где развијају већи број чашица чиме стварају резервоаре који им дозвољавају да прикупе и најмање хранљиве материје које лебде у ваздуху засићеном влагом! Дрво–артичока са танким стаблом које у ствари представља само грану с чуперком лишћа на врху, резултат је штедње – због недостатка хране у тлу. МекДиармид је открио нову врсту жаба код које се пуноглавци развијају директно у јајету јер нема „одговарајућих" бара. На овој висини вода је сувише хладна и сувише кисела. Резултат: мини-жабице рађају се право из јаја, као пилићи.

Да би што боље утврдили законе (или ћуди?) еволуције, пионири Неблине намеравају да крену у истраживање околних висоравни. То је једини начин да се провери јесу ли потомци врста које су, некад насељавале исти огроман плато еволуирале независно једни од других на сваком од тепија. Биолози желе да проуче генетске сличности које можда постоје између животиња свих висоравни. Ако се, на пример, за неку врсту птица утврди генетска сличност, то ће бити доказ да су оне остале блиске свом заједничком претку који је насељавао област пре великог потреса. Насупрот томе, ако птице другог масива покажу генетску различитост, то ће бити доказ да се нове врсте стварају брзо. Да ли је еволуција одређен одговор на одређене услове или последица обичног случаја? Како се стварају врсте и којом брзином? То желе да сазнају научници који месецима чекају ред само да се спусте на Неблину.

* * *

Ово је тек почетак једног великог и узбудљивог истраживања. Рој МекДиармид сматра да ће упоредни попис свих тепија можда потрајати 50, чак и 75 година и да ће у њему учествовати истраживачи који се још нису ни родили.

А ако питате самог Роја МекДиармида, који се овде већ одомаћио, зашто га Маглена планина неодољиво привлачи, даће вам најједноставнији одговор:

– Бити на Неблини то помало личи као да корачате по Марсу. Само што је овај Марс насељен.

В.М.

ШТА БИ ГОЈИ ДА ОНОЛИКО БОЈИ?

Накнадне дијагнозе су у великој моди, поготову када су у питању славне личности. Два века пошто је умро шпански сликар Франциско Гоја научници тврде да знају узрок дугом списку његових болести: парализи десне стране тела, губитку равнотеже, слуха, донекле говора и – вида.

Хемијском анализом његових слика установљено је да је Гоја највише користио боју која је у ствари отровни олово-карбонат. На логично питање зашто се онда и други нису потровали, стручњаци одговарају: највероватније зато што је Гоја већ имао предиспозицију за наведена обољења. Осим тога, Гоја је страховито много сликао, за собом је оставио преко 1800 дела, па се према томе и неупоредиво више тровао. ■

„ПЛЕЈБОЈ" ОСТАЈЕ У КОНГРЕСУ

Спор који је прошле године месецима узбуђивао америчку јавност: протерати „Плејбој" са рафова новинарница и радњи које га продају или не, доспео је и до америчког Конгреса, тачније до његове библиотеке. Спорна су, у овом случају, била Брајева издања за слепе чувеног часописа која се тамо чувају.

Коначну одлуку донело је правосуђе, односно судија чијом су пресудом библиотекару Конгреса дате одрешене руке да и даље слаже Брајева издања „Плејбоја" на одговарајуће полице. За утеху браниteљима јавног морала, Брајева издања мушког часописа који продаје женску голотињу ионако немају фотографије. ■

ИЗВОЛ'ТЕ У ЛИФТ...

Нешто после поднева у предворју отмене четрнаестоспратнице у западном Менхетну у Њујорку стајао је висок мушкарац у броју до два мањој зеленој вратарској униформи и с љубазним смешком на лицу дочекивао станаре речима: „Добар дан, ја сам ваш нови вратар."

Станари сличних кућа немају обичај да се много баве вратарима, старим или новим, али је овај у руци држао пиштољ калибра 38 милиметара. Будући да је располагао тако јаким аргументом, лажни вратар је без много муке успео да оног правог и први пар који је ушетао у мермерно предворје закључа у вратарску собицу, петоро станара опељеши пошто их је прво уљудно сместио у лифт, а при изласку из зграде, онако уз пут, опљачка још једног мушкарца и жену.

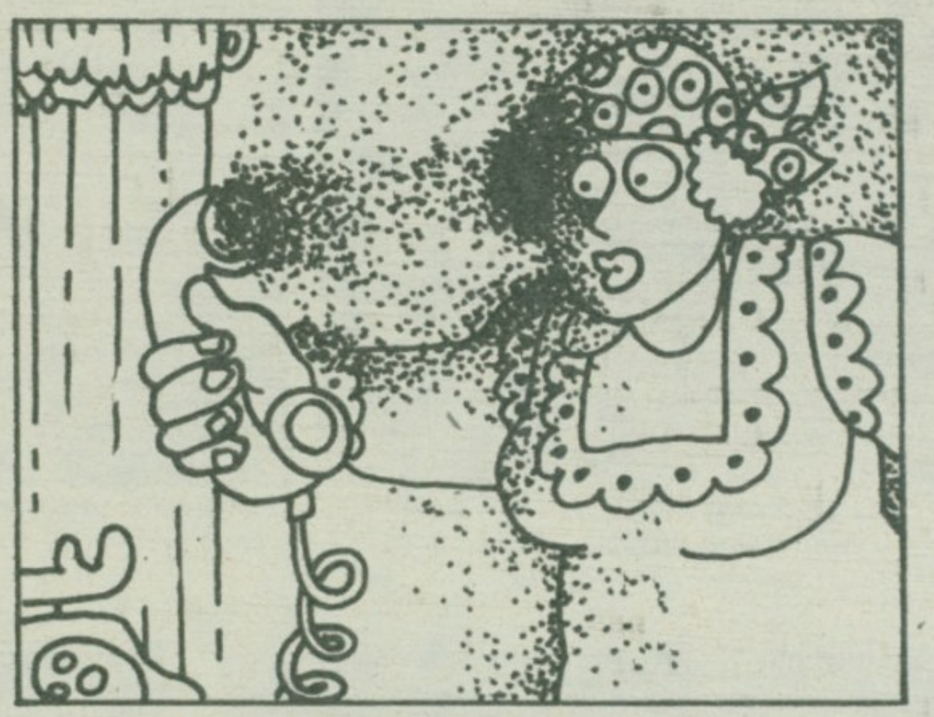
Све у свему, вратар који то уопште није покупио је 175 долара у готовини и око 5.445 долара у накиту пре него што се изгубио у непознатом правцу. ■

АНЂЕЛИ ГАРАВА ЛИЦА

Пре него што је до њих стигла цивилизација и све уништила, Ескими су поштовали право појединца да, ако се то противи његовом личном убеђењу, одбија да ратује. За време племенских сукоба, мушкарац који би лице премазао чађу могао је неометан ни од кога мирно да пролази кроз села зараћених страна. ■

БАР ЗА ТРЕЗВЕЊАКЕ

Новоотворени бар на Беверли Хилсу у Калифорнији зове се „H_2O". Знате ли због чега? Наравно, ту се служи само чиста вода. Нема шампањца, виског, коњака, само вода. И то изворска. На идеју да отвори бар трезвењака дошао је извесни Стив Милс. Никакве племените побуде нису играле важну улогу. Важно је било бити оригиналан. И посао му иде као луд. Сви хрле да попију чашу воде из Кине или коктел из Румуније, Југославије. У бару се може добити изворска вода са 51 извора из 18 земаља. Дегустаторима приступ није дозвољен. ■

ПОКРИВАЈТЕ ТЕ СЛУШАЛИЦЕ!

Недавно је наивнији, а испоставило се да је то повећи део Ајова Ситија у Ајови, послушао савет локалне радио-станице да телефонске слушалице под хитно гурне у пластичне или какве друге кесе.

Грађанству је објашњено да је телефонска компанија одлучила да прочисти линије, те да ће у те сврхе „продувавати наталожену чађ и прашину". Упозорење је прочитао диск-џокеј Ред Бартон Јакобсен, а улогу господина Била, гостујућег представника телефонске компаније „Бел", коме слушаоци могу да се обрате за свако додатно објашњење одиграо је Јакобсенов колега Стив Синкропи.

Телефон у студију није престајао да зврји. Јављале су се домаћице да питају треба ли, сем навлачења кеса, да учине још нешто како би се заштитиле од прашинчине која би равно из слушалица могла да им покуља у чисте станове; задовољни власници радњи у којима је продаја најлон кеса нагло скочила; управник једног великог трговачког центра који је тим путем обавестио купце да, што се чађи и прашине тиче, могу да буду сасвим мирни јер су све слушалице у његовом центру прописно обавијене кесама; чак и један женски глас који је господина Била обавестио да ће Универзитет Ајове спремно дочекати продувавање.

После почетног закрчења линија услед огромног броја позива узнемирених грађана, на крају су се јавили и представници „Бела" са захтевом да радио-станица, уколико не жели да има посла са судом, истог часа демантује лажну вест. Слушаоцима је објашњено да је реч о малој шали. ■

ШТОС КОЈИ СЕ ИСПЛАТИО

Пре неколико година, Валтер Танеберг, пензионер из западнонемачког града Кила, налетео је на тада веома популарног певача Уда Јиргенса и замолио га за аутограм. Али како није имао ни парченце папира, замолио је Јиргенса да му се потпише на сакоу. У том тренутку му се то учинило и као прилично добар штос. Кад је мало боље размислио, схватио је да би то могло да прерасте у бизнис, па је од тога дана сакупио доста одеће с потписима познатих људи које је затим на аукцијама продавао за око 2000 марака. Сав новац дотични Валтер Танеберг поклонио је немачком Друштву за борбу против рака. ■

Илустровао: Зоран Јовановић

ДА ЛИ ТЕРМОНУКЛЕАРНИ РАТ ВИСИ У ВАЗДУХУ

ГРЕШЕ И ЉУДИ И КОМПЈУТЕРИ

ЧЕМУ НАС УЧЕ ТРИ СКОРАШЊЕ НЕСРЕЋЕ У ВИСОКОМ ТЕХНОЛОШКОМ ДРУШТВУ

Илустровао: Димитрије Костић

Свет на крају 20. века навикао је да живи с несрећама, погибијама на путевима, ризиком самог постојања...

Живимо са сазнањем да људски живот врло мало вреди, са чињеницом да догађај који може да постане ударна тема мора да има велики број погинулих! Или, бар да је неуобичајен, први те врсте.

Скренућемо пажњу на три таква догађаја последњих година: топљење реактора у нуклеарној електрани „Љењин" у Чернобилу, експлозија „Челенџера" и пад авиона „DC-9", супер 80" на Корзици. Оно што им је заједничко јесте да је увек било речи о најсавременијој технологији која је, на овај или онај начин, повезана са компјутерима.

Јединствено је било још нешто, али о томе касније.

Првог дана децембра 1981. године, приликом слетања на аеродром Ајачо, на Корзици, срушио се авион „Инекс адрие авиопромета" тада једна од најсавременијих и најновијих летелица у цивилном ваздухопловству. Биланс: погинуло је свих 180 путника и чланова посаде. Узрок: људска грешка, тачније пилота (остале су и дилеме да није све било како ваља у вези са контролом лета) који је ваздухоплов спустио ниже него што је смео тако да се разбио о планински масив. Званично, несрећа није имала никакве везе са чињеницом да је на месту навигатора „седео" – компјутер.

Спејс шатл „Челенџер" после доста успешних мисија полетео је последњи пут 28. јануара 1986. године. Свега 72 секунде након старта нестао је у експлозији и пламену горива из резервоара. Први извештаји говорили су да је заказао спој између резервоара са горивом и ракете. Само три недеље после несреће могло је да се чује: иза отказивања спектакуларне технологије стајала је људска грешка. Јер, руководиоци NASE, у жељи да по сваку цену наставе серију дотад беспрекорно изведених летова, нису послушали упозорење стручњака да је температура – нижа од дозвољене.

До 26. априла 1986. беспоговорно се веровало „анализи" која предвиђа вероватноћу „максимално уверљивог акцидента" највише пет пута у 100.000 реакторских година. А тог дана, знатно пре предвиђеног рока (који је више пута био израчунат на компјутерима) почео је да се топи реактор у Чернобилу.

Нешто мање од месец дана после удеса у саопштењу са специјалне седнице Политбироа ЦК КПСС је речено да је трагедију изазвао људски фактор...

Дакле, у сва три случаја (а читалац би сам могао да пронађе бар још тридесет) кривац је – човек. Никада савршенство технологије, никада рачунари.

Оно што се не тако давно догодило (што се вероватно и даље дешава, само ван погледа јавности) показује, међутим, да технологија, ни изблиза није савршена колико то покушава да се представи...

Шестог јуна 1980. године све је било спремно за рат у Сједињеним Државама: совјетске нуклеарне ракете тек што нису почеле да падају! Посаде бомбардера B-52 и BF--111 ускакале су у своје машине чији мотори су урлали.

Прво упозорење у капсулама са интерконтиненталним ракетама „минутмен" и „титан" биле су сирене. Извежбаним техничарима, без икакве личне воље или свесне жеље, пљувачка је почела да лучи. Кренуло је, дакле, оно за шта се плаћају, оно што чекају. Затворили су капсулу херметичким вратима, прешли на коришћење компримованог ваздуха тако да су постали потпуно изоловани од спољњег света.

Да би лансирали ракету, чланови посаде седају у столице које су постављене под правим углом једна према другој. Они треба да окрену кључ у брави испред себе, и то заједно, са толеранцијом од две секунде и да га држе у том положају још две секунде. Столице су удаљене четири метра тако да један човек не може да лансира ракету. Тек тада се пали жуто светло на којем пише: „Ракета отишла!"

Срећом, 6. јуна 1980. до тога није дошло. Два минута после првог аларма објављено је: никаква ракета није полетела из Совјетског Савеза. Стратешки систем аларма, који бди над Северном Америком, једноставно је погрешио.

Само три дана раније, 3. јуна, био је дат први лажни аларм против непостојећих ракета...

Ове две узбуне, међутим, нису биле прве. Новембра 1979. године такође су се зачуле сирене. Пре него што је преузео дужност НЕКО је дао рачунару податке који указују на нуклеарни напад, а заборавио да да и остале податке који указују да је то само вежба. После је направљена нова процедура за вежбе.

Ни неисправан чип, нити промењена процедура за вежбе нису спречили сирене да још који пут завијају. Последњи, 1. августа 1986. године дигли су на ноге свих 500.000 становника Единбурга у Великој Британији, узнемирили и самог премијера Маргарет Тачер која се са већим делом краљевске породице налазила овде поводом одржавања игара Комонвелта.

Представник полиције је саопштио да је узбуна почела у 7.30 и да готово 90 секунди нико није знао да је лажна. Сирене су, међутим, наставиле да завијају пуних једанаест минута. Главни инспектор у Единбургу Џон Ерик рекао је да се „изгледа радило о техничкој грешци и да стручњаци за комуникације проверавају линије везе".

Све то није нимало утешно – зар не?

Ипак, генерал Џемс Хартингер, човек који је у време навале лажних узбуна био на челу Северноамеричке команде за ваздушну одбрану (NORAD) није се због тога много потресао:

„Ми можемо да ступимо у додир са било којим од наших сензора и детектора за мање од 60 секунди. Сваки пут показали су нам да ништа не лети изнад Сједињених Држава. Зато ја и кажем: не, не, не и не. Немогуће је да јато гусака започне нуклеарни рат!"

Шта, међутим, када време од 60 секунди постане прекратко? Шта ако на другој страни неисправно интегрисано коло доведе до правог испаљивања ракета? Да ли ће тада Хартингер и остали који одлучују прихватити „извињење јер је реч о грешци"?

... Шта би се, међутим, десило када би се признало да грешку није (бар директно) изазвао човек већ систем који је измакао његовој контроли, који је нарастао до граница када нико више не може да има комплетан увид над њим, који је, у крајњој линији, несавршен. Да ли би тада било могуће издвајати огромне паре за истраживања, да ли бисмо веровали у „светлу будућнсот без социјалних разлика, испуњену благостањем коју нам доносе компјутери"?

Жан Пол Сартр, чувени француски филозоф и књижевник, рекао је једном приликом: „Уништили смо бога, а новог нисмо створили!" Сада, управо, стварамо новог. А уништавање богова увек доноси велике невоље, трауме, социјалне поремећаје.

Михајло Дајмак

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

Зимско јутро. Обасјан фаровима, лед на путу светлуцао је попут сребра док је Еди Робинсон управљао трактором на путу број 95, у близини места Провиденс, у америчкој држави Конектикат. Наишао је на камион паркиран са стране и потрудио се да га заобиђе у што већем кругу. Тог часа изгубио је контролу над возилом. Истовремено је приколица почела да шета лево-десно и предњи део је снажно ударио о браник моста који је ту почињао. Возило се зауставило. Кабина је, по инерцији, полетела преко ограде и онако накривљена остала да виси 12 метара изнад другог ауто-пута који је пролазио испод моста.

У међувремену је Еди главом пробио стакло иза леђа. Из ране је, у млазу, потекла крв. Али невоља иде уз невољу: из напрслог резервоара процурило је гориво. Једина мисао му је била да мора што пре да се удаљи са тог места.

Кренуо је у прву болницу где су га лекари детаљно прегледали, снимили, превили му ране и, дословце, рекли: „Добро сте прошли! Повреде нису озбиљне, имали сте пуно среће!"

Око једанаест, Еди је већ био у аутобусу, на путу кући где га је чекала забринута Дорис.

Заспао је рано, али га је усред ноћи пробудио бол, тако да је јутро дочекао седећи у кревету. Онда су позвали лекара, објаснили му шта се догодило и напоменули да су Едија у болници детаљно прегледали и рекли му да не треба да се брине. На основу тога лекар је закључио да не може да буде ништа озбиљно. Преписао му је нове лекове против болова и наредио му да остане у кревету.

Стискање челичног обруча

Само неколико дана касније из болнице је, на Едијеву адресу, стигло писмо: с његовим рендгенским снимцима било је неке забуне. Сумњали су у озбиљније повреде и тражили да се поново јави на преглед.

Нови снимци открили су да је имао потрес мозга. Једно ребро му је било сломљено. Имао је велики подлив на левом бедру.

Ћутао је и слушао лекаре. Рачунао на то да ће све, ипак, брзо проћи и једва чекао да се што пре врати уобичајеном животу.

Али, његово здравствено стање се све више погоршавало. Вид је почео да га издаје. Повремено га је обузимало потпуно слепило. Лекари су потврдили да му је вид угрожен (последица оштећења мозга).

Морали су да му кажу: „Господине Робинсоне, ви ћете, нажалост, ослепети!"

Ову вест примио је мирно. Чим је дошао кући, позвао је школу за слепе у граду Винетка, уговорио часове Брајове азбуке и куцања.

Његове очи изгубиле су сјај. Поглед му је постао укочен. Све чешће га је издавала десна рука, па се Брајевом азбуком служио левом. А бол у глави осећао је као стискање челичног обруча.

Онда је и слух почео да га напушта. Ускоро није могао да чује Дорис, ни онда кад је била најгласнија. Једина нада биле су слушалице. Он, који је био активан и по десетак сати дневно, утонуо је у свет мрака и тишине. Остало је, једино, да буде срећан што је уопште жив. Утеху је најчешће тражио у помисли да негде постоје и они којима је још теже.

Како се Еди све више мирио са судбином, тако је и његов живот, из дана у дан, постајао све садржајнији. Поново је открио спокојство.

Никад раније Робинсон није имао времена да се бави животињама. Сад је почео да их примећује. Око њега су се слободно окупљале птице, веверице из оближње шуме, јазавци и ракуни. Увек им је нешто причао и хранио их. А оне су му одговарале на свој начин и јеле из руку.

Леденог јануарског јутра, готово годину дана после незгоде која му се догодила, на ауто-путу иза његове куће превртао се камион натоварен живином. Једна кока, испала из кавеза, дошетала се у њихово двориште. Кад су је нашли, стопала су јој била потпуно промрзла. Унели су је у подрум и утоплили. Чим се опоравила, почела је да кокодаче. На свако њено оглашавање Еди је одговарао на исти начин: „Ко-ко". Тако је кока добила име.

Ко-Ко је убрзо постала Робинсонова миљеница и права дружбеница. На једној шипки у гаражи проводила је сате спретно се држећи патрљцима који су јој остали од промрзлих стопала.

Остала је тајна

Једне ноћи Едија су пробудили болови у грудима. Одмах је посумњао да с његовим срцем нешто није у реду. Морао је у болницу. На испитивању је остао више од месец дана.

Бол у грудима и рукама појачавао се при најмањем напору. Чак и при силаску у подрум морао је да узима нитроглицерин.

Упркос свему, Робинсон се није одрицао ничега: држао је продавницу ауто-делова, слушао музику, шетао и заједно са Дорис одлазио у град.

Док се једном врзмао око гараже, небо се натмурило. Загрмело је. Киша. Еди је узео штап и кренуо да потражи Ко-Ко. При том је застао поред јаблана

Илустровао: Рајко Ковачевић

СВАКИ ГРОМ НЕ УБИЈА

ЕДИЈЕВ СВЕТ БИО ЈЕ САЧИЊЕН ОД ТАМЕ, ТИШИНЕ И БОЛА. БИО ЈЕ ТОЛИКО УСАМЉЕН, ДА МУ ЈЕ ДРУШТВО ЈЕДНЕ ОБОГАЉЕНЕ КОКОШКЕ ПРИЧИЊАВАЛО ВЕЛИКУ РАДОСТ. А ДА НИЈЕ БИЛО ЊЕ, НЕ БИ БИЛО НИ ЧУДА О КОЈЕМ ГОВОРИ ОВА ПРИЧА

и напрегао се не би ли чуо њен глас. Уместо тога, нешто је фијукнуло као ударац бичем. Гром је погодио стабло. Пао је као покошен.

Двадесетак минута касније дошао је к свести. На једвите јаде довукао се до куће. Попио је неколико чаша воде и испружио се на кауч. Истог часа угледао је слику која се налазила изнад његове главе.

– Дорис, Ко-Ко... Ја видим! – повикао је из све снаге.

Сумњичава Дорис упитала је.

– Еди, колико је сати?

– Тачно пет – одговорио је. – Дорис, ја заиста видим!

– Где су ти слушалице? – наставила је она гласом који је подрхтавао од узбуђења.

Еди се ухватио за уши. Није их било.

– Да ли је то могуће! Ја видим и чујем... Да ли је могуће...?

* * *

Како је ударац грома потпуно преобразио овог човека, лекари нису успели да објасне. Еди Робинсон је прогледао и прочуо. Ноћу га није будило срце. Лекове је бацио на ђубриште. Понеки од њих би, грешком, кљуцнула његова миљеница Ко-Ко.

Д. В.

ФАНТОМ:

ПИШЕ: ЛИ ФОЛК (LEE FALK)
ЦРТА: СЈУ БЕРИ (SY BARRY)

ЗЛАТО КЕЛА-ВЕ

МОЈ САЛМАН ЈЕ ИЗУЗЕТНО ЗГОДАН И СНАЖАН...

АЛ' НИЈЕ ЛЕПШИ ОД МОГ' МАЛКОНА! ХЕ! ХЕ! ХЕ!

ХИ! ХИ! ХИ! ХИ!

ПРЕНЕСИ ПОРУКУ У СРЦЕ ЏУНГЛЕ! ПОЗОВИ ФАНТОМА НА ЦЕРЕМОНИЈУ ВЕНЧАЊА!

ФАНТОМ''' СРЦЕ ЏУНГЛЕ!

ЗВУК ТАМ-ТАМА ПРЕНОСИ СЕ БРДИМА И ДОЛИНАМА...

ФАНТОМ ТРЕБА ДА ДОЂЕ НА КЕЛА-ВЕ'''

ДОЂИ НА ВЕНЧАЊЕ'''

ОДГОВОРИ ДА ЋУ ДОЋИ!

МОГУ ЛИ И ЈА С ТОБОМ, ЧИКА ВОКЕРЕ?

ВИДЕО САМ ТАЈ ПЕСАК! И СТВАРНО ЈЕ ЗЛАТАН!

ПРИЧАЈ ТО НЕКОМ ДРУГОМ, САМРОДЕ! ПРАВИ СИ ЛАЖОВ!

НИКО МЕ ЈОШ НИЈЕ НАЗВАО ЛАЖОВОМ!

ЈА ЈЕСАМ! ГА ШТАЗИ И' ДОКАЖИ ТО ШТО ПРИЧАШ, И' ЗАВЕЖИ ГУБИЦУ!

ИЗБАЦИ ГА НАПОЉЕ ПРЕ НЕГО ШТО ПОБЕСНИМ!

...!

ЧУО СИ ШТА ЈЕ ГАЗДА РЕКАО!

П... ПОКАЗАЋУ ЈА ВАМА...

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

НИСИ НАМ РЕКАО НИ ХВАЛА ШТО СМО ТЕ ДОВЕЗЛИ!

НЕ ОЧЕКУЈ ТО ОД САМРОДА!

ШУМСКА ПАТРОЛА

ЗЛАТНИ ПЕСАК!

ЛАЖ!

ДОКАЖИ ИХ УМУКНИ!

ДОКАЗАЋУ ИМ!

ЈЕДИНИ ПУТ ДО ЗЛАТНЕ ОБАЛЕ ЈЕ ПРЕКО МОЧВАРЕ... КРОКОДИЛ! ОХ

BY BARRY 8/31

ТРЕБАЛО БИ ДА САМ БЛИЗУ! ХЕЈ! ЕНО ЈЕ!

ПОКУПИЋУ МАЛО ТОГ ЗЛАТНОГ ПЕСКА! ЗИНУЋЕ ОД ЧУДА!

© King Features Syndicate Inc. 1975 World rights reserved.

ДЕЧКО ИЗ ГРАДА ДА СЕ ВРАТИО КУЋИ... ДА НАМ НИЈЕ ДОНЕО ДАРОВЕ?

ИЛ' СУ ГА МОЖДА ОТЕРАЛИ!

ДОСТА! ШТА СЕ ТО ДОГАЂА?

ДАНАС ЈЕ ВЕНЧАЊЕ НА КЕЛА-ВЕ!

ДАНОНОЋНО ЧУВАЈУ КЕЛА-ВЕ...

НИКО НЕ СМЕ ОВАМО! ЗАБРАЊЕНО ЈЕ!

Х... ХТЕО САМ САМО МАЛО ДА ГИВДАМ...

ОДЛАЗИ!

СРЕЋНО! МНОГО СРЕЋЕ!

ЕЈ, САМРОДЕ, ЈЕСИ ЛИ СЕ ВРАТИО ДА СЕ ОВДЕ ОЖЕНИШ?

МЛАДОЖЕЊЕ ТРЕБА ДА ИДУ ТАМО!

ВЕНЧАЊЕ! ЕТО КАКО ЋУ СЕ УВУЋИ НА ПЛАЖУ...

БАШ СУ ЛЕПИ!

ДЕВОЈКЕ И МОМЦИ СУ СЕ СРЕЛИ НА ЗЛАТНОЈ ПЛАЖИ...

ФАНТОМ ЈЕ ОБЕЋАО ДА ЋЕ ДАНАС ДОЋИ!

ОН УВЕК ОДРЖИ ОБЕЋАЊЕ!

ЏИХАА!

SY BARRY 9/7

ПОЛАКО, ПОЛАКО, ДРУШКАНЕ!

ИДЕМО, СОЛОМОНЕ И НЕФРЕТЕТЕ!

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

УСКОРО ЋЕ ПОДНЕ! НЕ СМЕМ ДА ЗАКАСНИМ!

РАЈСКО ОСТРВО

ЕНО ГА!

ЗАР ТИ НИСАМ РЕКАО?

ЧЕКАЛИ СМО ТЕ, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ!

МЛАДИЋИ И ДЕВОЈКЕ ПИТАЈУ ЗА ТЕБЕ! ТИ ИМ ДОНОСИШ СРЕЋУ!

ДРАГО МИ ЈЕ!

УРА!

ОНДА НЕК' СВЕЧАНОСТ ПОЧНЕ!

УРА!

ПОСЛЕ ВЕНЧАЊА, ПРЕМА ОБИЧАЈУ, ПАРОВИ ОДЛАЗЕ НА КУПАЊЕ...

...ВАЉАЈУ СЕ У ЗЛАТНОМ ПЕСКУ, КАКО БИ ИМ СЕ ЗРНЦА ЗАЛЕПИЛА ЗА КОЖУ...

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved

ЗАТИМ ЗАГРЉЕНИ ПРОЛАЗЕ КРОЗ КОЛИБУ ОД ЖАДА...

А НА ЗАЧЕЉУ ПОВОРКЕ...

ПОЛА ЗЛАТО, ПОЛА ПЕСАК! БИЋЕ ЗАБЕЗЕКНУТИ!

BY BARRY 9/14

ХММ! ОВАЈ МЛАДОЖЕЊА ЈЕ ИЗГЛЕДА ВИШАК!

САМРОДЕ, ГДЕ ТИ ЈЕ МЛАДА?

ЕХ... ОВАЈ... НЕ ЗНАМ...

НИЈЕ ВАЉДА ОДУСТАЛА?

ДА... ИЗГЛЕДА ДА СЕ ПРЕДОМИСЛИЛА!

СИРОМА' САМРОД!

МЕНЕ ТО НЕ ЧУДИ! КО БИ СЕ ЗА ЊЕГА УДАО?

НЕ ТУГУЈ, МЛАДИЋУ! ДРУГИ ПУТ ЋЕШ БИТИ БОЉЕ СРЕЋЕ!

SKY DARRY 9/21

НАДАМ СЕ!

КАКО СЕ ЗОВЕ ЊЕГОВА ДЕВОЈКА?

ТО НИКО НЕ ЗНА!

ЧУДНО! ОВАКО НЕШТО ЈОШ СЕ НИКАД НИЈЕ ДОГОДИЛО!

ЕНО ОНОГ НАШЕГ СИРОТАНА!

ТАКО МУ И ТРЕБА КАД СЕ ПРАВИО ВАЖАН! ХЕ! ХЕ! ХЕ!

УСПЕЛО ЈЕ! НАМАГАРЧИО САМ ИХ! ИМАМ ДОКАЗ! НЕОБОРИВ ДОКАЗ!

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

БУДАЛЕ! КО СЕ ПОСЛЕДЊИ СМЕЈЕ, НАЈСЛАЂЕ СЕ СМЕЈЕ!

А У СЕЛУ ВАМБЕЗИ...

САМРОДЕ, СИНКО, ЗАШТО СИ ИШАО НА ЗЛАТНУ ПЛАЖУ КАД НЕМАШ ДЕВОЈКУ?

ТО СЕ ТЕБЕ НЕ ТИЧЕ, ОНЕ!

ЗАБОРАВЉАШ НА ЗАКОНЕ КОЈИ ОВДЕ ВЛАДАЈУ, СИНЕ!
ТЕ ВАШЕ ГЛУПОСТИ МЕ УОПШТЕ НЕ ЗАНИМАЈУ!
ОНАЈ КО СЕ ДРЗНЕ ДА ПОСЕГНЕ ЗА ЗЛАТНИМ ПЕСКОМ, МОРА ДА УМРЕ!
SY BARRY 9/28

СРЕЋАН САМ ШТО ВИШЕ НЕ ЖИВИМ У ЏУНГЛИ!

НЕ МОГУ ДА ДОЧЕКАМ ТРЕНУТАК КАД ЋУ ИМ ПОКАЗАТИ ШТА ИМАМ У ВРЕБИЦИ!

ВИДИ, ВИДИ КО ИДЕ!
КАКВЕ ЛИ ЋЕ НАМ САД ЛАЖИ ИСПРИЧАТИ?
ХО! ХО! ХО!
© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

ХТЕЛИ СТЕ ДОКАЗ! ГА, ЕВО ВАМ ГА! ШТА КАЖЕТЕ?

ПОЛА ЈЕ ПЕСАК... ПОЛА ЧИСТО ЗЛАТО! ОДАКЛЕ ТИ ТО, ЧОВЕЧЕ?
!!
ЗЛАТАР

ТВОЈА ПРИЧА ЈЕ ТАЧНА, САМРОДЕ! А САД РЕЦИ, КОЛ'КО ТОГА ИМА И КАКО ДА СТИГНЕМО ДО ПЛАЖЕ?

ЗЛАТА ИМА НА ТОНЕ, АЛ' ПРВО ДА СЕ ДОГОВОРИМО; ПОЛОВИНА ЈЕ МОЈА!
НЕМА ПРОБЛЕМА!
СВАКАКО! СВАКАКО!

КОЛИМА СЕ ТАМО НЕ МОЖЕ! СВЕ САМА МОЧВАРА! СТРАЖАРИ НАОРУЖАНИ СТРЕЛАМА ЧУВАЈУ ПЛАЖУ!
ОНДА ИДЕМО ЧАМЦЕМ!
© King Features Syndicate, Inc., 1975 World rights reserved.

НЕ МОЖЕ! ИМА ПУНО ОШТРИХ СПРУДОВА!

ОНДА ЋЕМО ХЕЛИКОПТЕРОМ!

ДАЈ ЈОШ ЈЕДНО ПИЋЕ!

ОДМА', ДРУГАР!

НЕЋЕШ МУ ВАЉДА СТВАРНО ДАТИ ПОЛОВИНУ!

ЗАР МИСЛИШ ДА САМ ТОЛИКО БЛЕСАВ?

КАПЕТАН ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ! УКЉУЧИЋЕМО ГА У ПОСАО И ЊЕГОВ БРОД ЋЕ НАМ БИТИ НА УСЛУЗИ!

ДЕЛИЋЕШ С ЊИМ ТВОЈУ ПОЛОВИНУ!

ИЗНАЈМИЛИ СМО ХЕЛИКОПТЕР И ПИЛОТА! ТО НАС МНОГО КОШТА!

ШТА ХОЋЕШ ДА КАЖЕШ?

ДА СУ ТРОШКОВИ ОГРОМНИ! АКО ЈЕ ТВОЈА ПРИЧА О ПЛАЖИ ЛАЖНА...

НЕ БРИНИ! УВЕРИЋЕШ СЕ И САМ!

КОЛИКО ЈОШ ТРЕБА ДА ПЛОВИМО?

ДОК НЕ КАЖЕМ ДА СЕ ЗАУСТАВИМО!

BY BARRY 10/12

ЕНО ПЛАЖЕ!

НЕ МОЖЕМО БЛИЖЕ, ЗБОГ ОНОГ ГРЕБЕНА!

ЗАТО СМО ИЗНАЈМИЛИ ХЕЛИКОПТЕР!

ТО ЈЕ ЗЛАТНА ПЛАЖА КЕЛА-ВЕ!

ДА... ПУНА ЗЛАТА!

ЗЛАТО! ЗЛАТО!

ПОЖУРИ, ПИЛОТЕ! СПУШТАЈ СЕ!

ПОЛАКО! ОВДЕ СУ ЈАКЕ ВАЗДУШНЕ СТРУЈЕ!

СТРАНЦИ! ШТА ХОЋЕ?

ПОШАЉИ ТАМ-ТАМ ПОРУКУ, САЛМАНЕ!

КАКО ЈЕ БИЛО НА ВЕНЧАЊУ, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ?

ДИВНО, ГУРАНЕ! БИЛО ЈЕ ДВЕ СТОТИНЕ МЛАДЕНАЦА!

ЗАШТО НЕ ДВЕСТА ЈЕДАН ПАР? ТИ И ДИЈАНА? ХЕ! ХЕ! ХЕ!

НАСТАВИ СА СЛАЊЕМ ПОРУКЕ! ЈА ЋУ С ЊИМА РАЗГОВАРАТИ!

ПАЗИ!

ЛЕТЕЋИ БРОД НА КЕЛА-ВЕ... ОПАСНОСТ...

САМРОДЕ! ДОВЕО СИ СТРАНЦЕ! ПРЕКРШИО СИ ФАНТОМОВ ЗАКОН!

ШТА КАЖЕ?

ПА... ДА НАМ ПРИСТУП НИЈЕ ДОЗВОЉЕН!

РЕЦИ МУ ДА СЕ ГУБИ ИЛ' ЋЕМО ГА МИ СКЛОНИТИ!

НЕЋЕ ДА ОДЕ... ОН ЈЕ ЧУВАР ЗЛАТНЕ ПЛАЖЕ!

© King Features Syndicate, Inc., 1975, World rights reserved

УХ...

ПОБОГУ, ШТА ТО ЧУЈЕМ?

ПУЦЊЕ?

НЕ! ТО ЈЕ ТАМ-ТАМ! ЈАВЉА ДА СМО ОВДЕ!

ТО НАМ НИЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО!

!

!

САМО САМ ГА РАНИО! ТИ ГА ДОКРАЈИЧ, САМРОДЕ! ЈА МОРАМ НЕШТО ДА ОБАВИМ!

!

BY BARRY 10/26

САЛМАНЕ, РОЗАНЕ! НИСАМ ЗНАО ДА СИ ТО ТИ!

ИЗРОДЕ! ИЗДАЈИЦО!

ДОВЕО СИ ОВЕ СТРАНЦЕ ДА УЖИВАЈУ НАШУ СВЕТУ ПЛАЖУ! СТИДИ СЕ!

!

САМРОДЕ, ПОЖУРИ! СРЕДИ ГА И ДОЂИ ОВАМО! ЧЕКА НАС МНОГО ПОСЛА!

ЖАО МИ ЈЕ, РОЗАЧЕ... БЕЖИ... БРЗО...

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

ЈЕСИ ЛИ ГА УЈМЕКАО? ГДЕ ЈЕ?

БАЦИО САМ ГА У МОЧВАРУ!

ГЊАВИШ! СПОР СИ! ТРЕБА ДА ПОЧНЕМО ДА ТОВАРИМО ЗЛАТО!

ТАМ-ТАМ ПОРУКА ЈЕ СТИГЛА ДО СРЦА ЏУНГЛЕ...

ЛЕТЕЋИ БРОД НА КЕЛА-ВЕ... ОПАСНОСТ...

?

ЛЕТЕЋИ БРОД НА КЕЛА-ВЕ... ОПАСНОСТ...

ЛЕТЕЋИ БРОД НА КЕЛА-ВЕ... ОПАСНОСТ...

ШТА ОВО ЗНАЧИ, ДУШЕ КОЈИ ХОДАШ?

НЕВОЉА... НЕКА НЕВОЉА НА ЗЛАТНОЈ ПЛАЖИ, ГУРАНЕ!

ТО ЈЕ ПОЗИВ ЗА ПОМОЋ! ХМ... ЛЕТЕЋИ БРОД?

ЗБОГОМ!

ЏУНГЛОМ СУ ОДЗВАЊАЛИ ЗВУЦИ ТАМ-ТАМА...

ЛЕТЕЋИ БРОД НА КЕЛА-ВЕ... ОПАСНОСТ...

ДВИОН ТАМО НЕ МОЖЕ ДА СЕ СПУСТИ! МОЖДА ЈЕ ТО ХЕЛИКОПТЕР!

МИ ГУНИМО ВРЕЋЕ, А ХЕЛИКОПТЕР ИХ ОДНОСИ НА БРОД!

ОВО СПОРО ИДЕ! ТРЕБА НАМ КАМИОН!

НЕ МОЖЕ СТИЋИ ДОВДЕ! НЕМА ГУТА!

ООХ! КАД ПОМИСЛИМ КОЛИКО ТУ ИМА ЗЛАТА...

НЕ МИСЛИ НЕГО РАДИ, ВОНГ!

ИСТОВАРИ ВРЕЋЕ НА БРОД, ПА СЕ ОДМАХ ВРАЋАЈ!

ДА НАМ ОНАЈ КАПЕТАН НЕ ОДМАГЛИ?

НЕЋЕ, КАД ЗНА ДА ОВДЕ ИМА ЈОШ МНОГО ЗЛАТА!

BY BARRY 11/2

?

САЛМАНЕ, ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ЗЛИ ЉУДИ НА КЕЛА-ВЕ... И РОЂАК САМРОД ЈЕ ОВДЕ!

ОХО! ПА ОВО ЈЕ ОД ЖАДА! НОСИМО И ТО!

НЕ! ОНА ЈЕ СВЕТА! ТУ СЕ ОБАВЉАЈУ ВЕНЧАЊА...

© King Features Syndicate, Inc., 1975 World rights reserved

ЗА ТО ВРЕМЕ...

КАПЕТАНЕ, ОВДЕ ЈЕ ПРАВО ЗЛАТО! ОВО ЈЕ ТЕК МАЛИ ДЕО ТОВАРА!

ОТВОРИ ВРЕЋУ ДА ВИДИМ!

САМРОДЕ, ДОСТА МИ ЈЕ ТЕБЕ И ТВОГ ЗВОНЦАЊА!

ААХ!

А НА БРОДУ...

СТВАРНО ЗЛАТО! ИДЕМО ОДАВДЕ! БРИГА НАС ЗА ОНЕ ЛОПТУЖЕ!

ИМАМО САМО ОСАМ ВРЕЋА! ИДЕМО КАД ИХ БУДЕ СТО ПУТА ТОЛИКО!

BY BARRY 11/0

!!!

ПУЦЊАВА НА ОБАЛИ!

ЈЕДАН МАЊЕ ЗА ДЕОБУ!

А НА ПЛАЖИ КЕЛА-ВЕ...

К...КО...

ШТА?

ОХ!

КО ЈЕ ОВАЈ?

ПУЦАЈ! НЕ ЗАПИТКУЈ!

ПОНОВО ЈЕ ОДЈЕКНУЛА ПУЦЊАВА, А МЕЦИ СУ НЕПОГРЕШИВО ПОГАЂАЛИ ЦИЉ...

ЈАО!

ААХ!

СТАВЉА ПИШТОЉЕ У ФУТРОЛУ...

ДРЖ' ГА САД!

12

УХ!
ААА!
ДУМ!
ЈООЈ!
ДУМ!
ТРАС!
SY BARRY 11/23
ЕЈ! ШТА ОНИ ТО РАДЕ? УМОРИЛИ СЕ, ПА ПРИЛЕГЛИ!
ДИЖИТЕ СЕ! НА ПОСАО! ЧУЈЕТЕ ЛИ МЕ, ЛЕНШТИНЕ?
САМРОД ЈЕ РАЊЕН... ДИШЕ... ЖИВ ЈЕ!
ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГОДИЛО? КАО ДА СУ СЕ МЕЂУСОБНО ОБРАЧУНАВАЛИ!
ЈЕСУ ЛИ МРТВИ? НЕ! НИСУ!
АЛИ, НЕКО ИХ ЈЕ ДОБРО ИСПРЕВИЈАО!
Ш... ШТА МУ ЈЕ ОВО НА ОБРАЗУ? ЛИЧИ НА... ДА! ТО ЈЕ ЗНАК ЛОБАЊЕ!
КО ЈЕ ТО УРАДИО КАД ОВДЕ НЕМА НИКОГА СЕМ НАС?
© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved.

ВРАГАМ СЕ НА БРОД!

!

SY BARRY 11/30

ААААА!

ДУМ!

УХ!

SY BARRY 12/7

САЛМАН ЈЕ ПОСЛАО ПОРУКУ! ОВИ ЗЛИ ЉУДИ МОРАЈУ БИТИ КАЖЊЕНИ!

И БИБЕ!

ЈА ВОДИМ ПИЛОТА! ПАЗИ НА ОВЕ НИТКОВЕ! АКО НЕКО ПОКУША ДА ПОБЕГНЕ...

ЗНАМ ШТА ТРЕБА ДА УРАДИМ!

КАД СЕ ПИЛОТ СГУСТИ, МОРАЋУ ДА ГА СЕ ОТАРАСИМ...

ЗЛАТО ЋЕ БИТИ МОЈЕ... САМО МОЈЕ...

ГДЕ СИ ТАКО ДУГО? ЗАШТО СИ СЕ ТОЛИКО ЗАДРЖАО?

ПИЛОТ!

© King Features Syndicate, Inc., 1975 World rights reserved

РАТНИЦИ ВАМБЕЗИ ПРИМИЛИ СУ ТАМ -ТАМ ПОРУКУ...

ВАМБЕЗИ.. ДОЂИТЕ НА КЕЛА-ВЕ...

?

?

РАТНИЦИ ВАМБЕЗИ... ДОЂИТЕ НА КЕЛА-ВЕ..

ЗА ТО ВРЕМЕ, НА БРОДУ...

ШТА ТИ СЕ ДОГОДИО? ШТА ТИ ЈЕ ТО НА ОБРАЗУ? ОХ!

КАПЕТАН СЕ МАШИО ЗА ПИШТОЉ, АЛИ МАСКИРАНИ ЧОВЕК ЈЕ БИО БРЖИ...

!

ДОШАО САМ ПО ТЕБЕ, ПИЛОТЕ! ПОЧНИ ДА ТОВАРИШ ВРЕЋЕ У ХЕЛИКОПТЕР!

М... МОЛИМ?

BY DARKY 12/14

Д... ДОБРО... АЛИ, КО СИ ТИ? АЛ' ЈЕ ТЕШКО!

А НИЈЕ ТИ БИЛО ТЕШКО КАД СИ КРАО ЗЛАТО СА ПЛАЖЕ!

© King Features Syndicate, Inc., 1975. World rights reserved

КРАДЉИВЦИ СУ СЕ ОСВЕСТИЛИ...

УХ... Ш... ШТА СЕ ДОГОДИО?

?!

СВИ ИМАЈУ ФАНТОМОВ ЗНАК!

ЗЛИ ЉУДИ!

ФАНТОМ! ДУХ КОЈИ ХОДА!

?!!!

САМРОД ИХ ЈЕ ДОВЕО ЗБОГ ЗЛАТНОГ ПЕСКА... ХТЕЛИ СУ ДА ОДНЕСУ И КОЛИБУ ОД ЖАДА!

САМРОД? ПА ОН ЈЕ ИЗ ВАШЕГ ПЛЕМЕНА!

ИЗДАЈНИЦА!

НАРЕДИЛИ СУ САМРОДУ ДА МЕ УБИЈЕ... МЕНЕ, ЊЕГОВОГ РОЂАКА... АЛИ НИЈЕ ИХ ПОСЛУШАО...

ДОБРО! ИМАЋУ ТО НА УМУ!

ОВИ НИТКОВИ СУ УКРАЛИ ОСАМСТО ВРЕЋА ДРАГОЦЕНОГ ПЕСКА СА КЕЛА-ВЕ! САД ГА МОРАЈУ ВРАТИТИ!

!!!

SY BARRY 12/21

ДА ПРЕНЕСЕМО ТОЛИКЕ ВРЕЋЕ?

ЕЈ, ШТА ТИ ЈЕ ТО НА ОБРАЗУ?

ЋУТИ! ИСТО ШТО И НА ТВОМ!

ВРЕЋА ПО ВРЕЋА, И НА ПЛАЖУ ЈЕ ВРАЋЕНО СВАКО ЗЛАТНО ЗРНЦЕ...

ДОБРО СУ СЕ НАРАДИЛИ!

ТО ИМ ЈЕ БИЛА ДОБРА ВЕЖБА!

ПОГЛАВИЦЕ, ОПТУЖБА ГЛАСИ -ПЉАЧКА И ПОКУШАЈ УБИСТВА!

А НАША ПРЕСУДА ГЛАСИ - КРИВИ СУ! ОСУЂУЈУ СЕ НА ДЕСЕТ ГОДИНА ТЕШКОГ РАДА!

ЗАКОНИ КОЈИ ВЛАДАЈУ У ЏУНГЛИ СУ НЕМИЛОСРДНИ...

ШТА ЋЕ БИТИ С МОЈИМ БРОДОМ?

А СА МОЈИМ ХЕЛИКОПТЕРОМ?

БИЋЕ ВАМ ВРАЋЕНИ КАД КРЕНЕТЕ ОДАВДЕ!

КРОЗ ДЕСЕТ ГОДИНА!

НА ЗЛАТНОЈ ПЛАЖИ ЈЕ СВЕ ОПЕТ КАО ШТО ЈЕ БИЛО... И КАО ШТО ЋЕ УВЕК БИТИ!

КРАЈ

© King Features

ИСТРАНКА

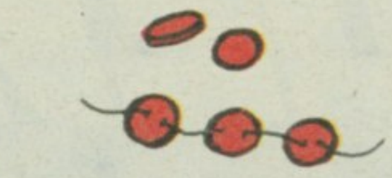

За лутку у народној ношњи Истре биће вам потребно, осим делова из Забавника, и пинг-понг лоптица, чачкалица, мало вунице и бојице. Тело (1) и руке (2) залепите на картон, па исеците, а мараму (3 и 4) немојте лепити, него одмах исеците. Пин-понг лоптицу обојите темпером и то тако што ћете четку, пре него што је умочите у боју, мало насапунати да би боја лакше и равномерније прионула (црт. 5)

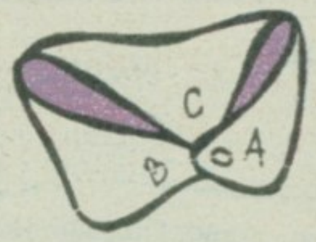
У лоптицу утакните чачкалицу (црт. 5) затим налепите косу од браон вунице (направите пунђу – црт. 5). Узмите по две нити беле, црне или сиве вунице, упредите их тако што ћете са једне стране вртети на једну, а с друге на супротну страну, пресавијте упредену вуницу напола, скините је с куке (црт. 6) и држите слободне крајеве, па ће се сама упрести. Ову траку обмотајте око главе и зашијте (црт. 7).

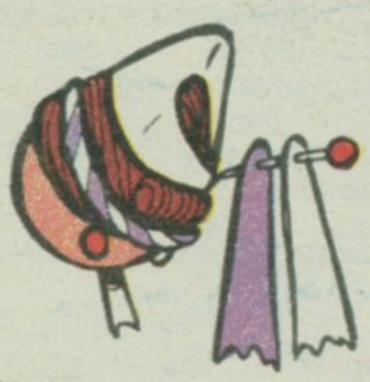
Минђуше направите од чиода са украсном главицом у боји (црт. 7). Спојите крајеве мараме А, Б и Ц у једну тачку, ставите је на главу и чиодом у истој тачки прикачите „репове" мараме (црт. 8). Тело залепите по означеном месту, просеците жилетом место за руке, провуците их и стави главу са чачкалицом као на црт. 9.

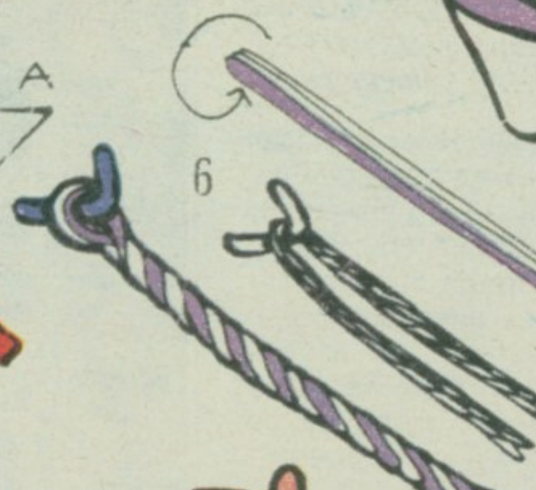

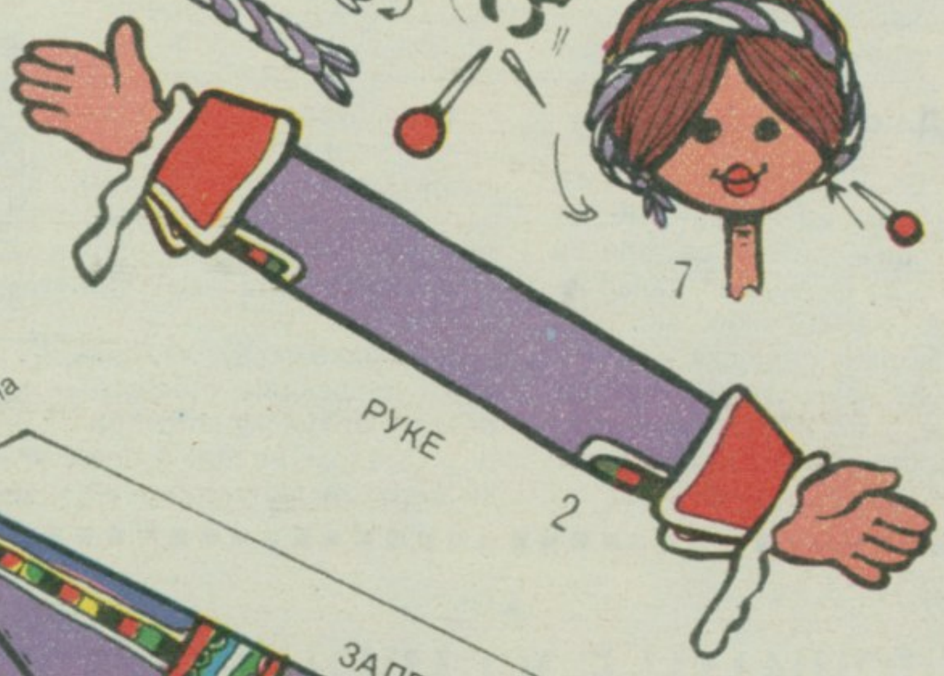

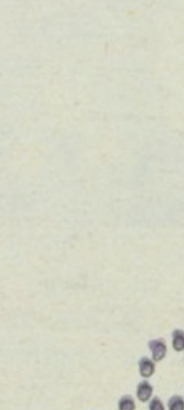

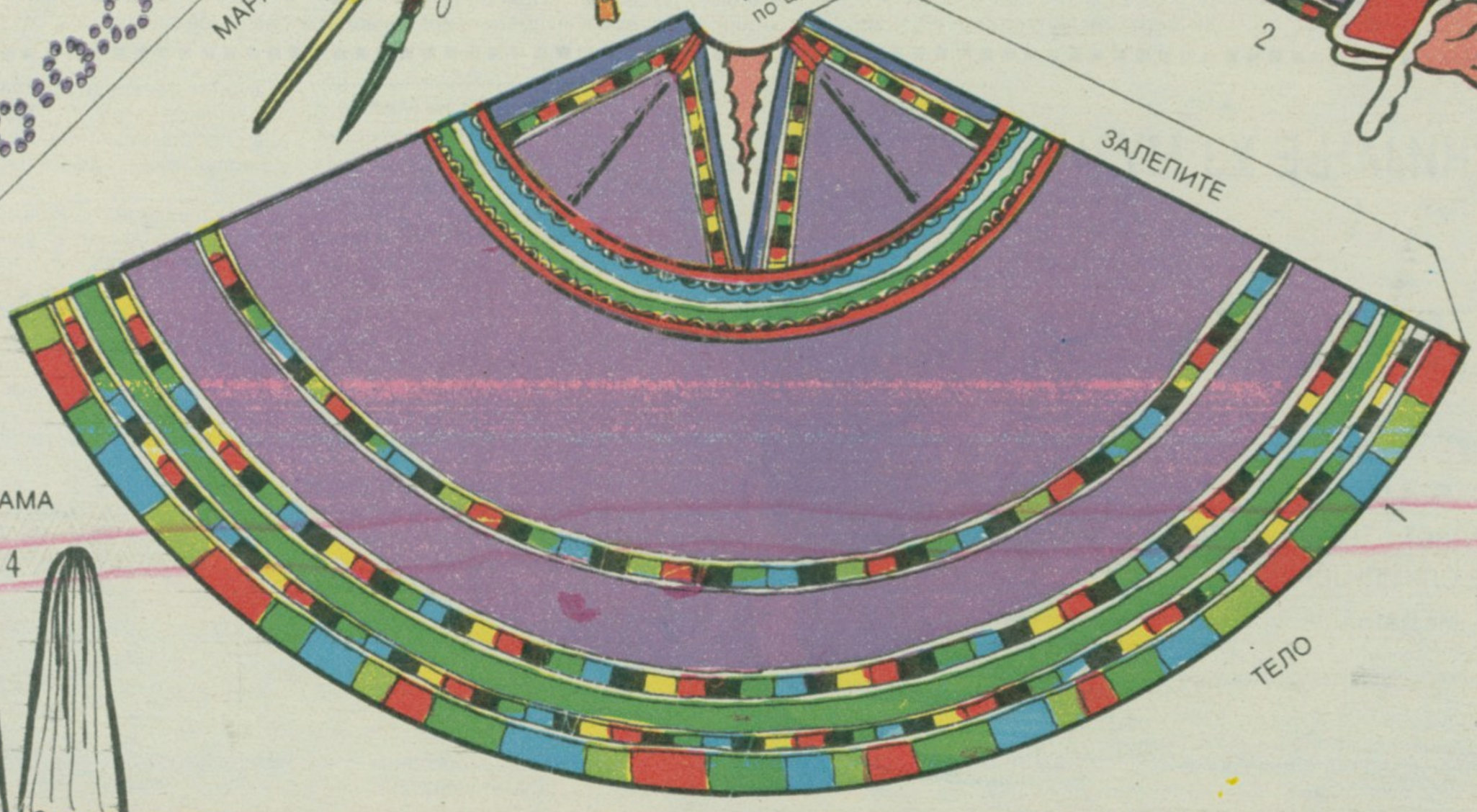

C

A

МАРАМА

Просеци
по цртицама

РУКЕ

ЗАЛЕПИТЕ

B

МАРАМА

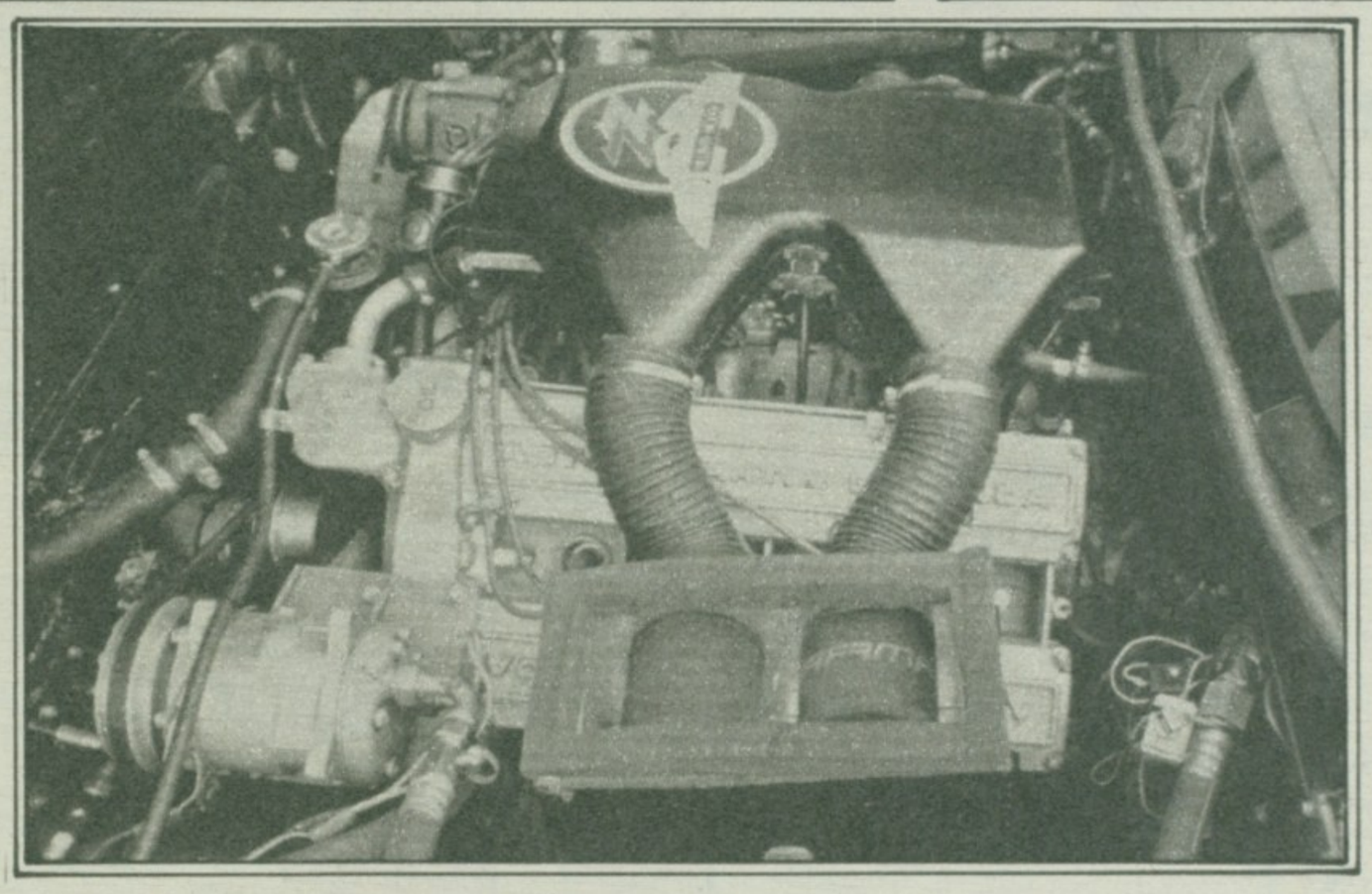
ТЕЛО

МИТ ИЛИ КОНФЕКЦИЈА

НИСМО СВИ ШЕЈХИ

ФИРМА АСТОН-МАРТИН ПРАВИ ПЕДЕСЕТ ПРИМЕРАКА СПОРТСКОГ АУТОМОБИЛА „ЗАГАТО" И НИЈЕДАН ВИШЕ, МАКАР НАРУЧИЛАЦ БИЛА БРИТАНСКА КРАЉИЦА. ЦЕНА СВАКОГ – ОКО 80 МИЛИЈАРДИ (СТАРИХ) ДИНАРА

Мотор запремине 5,3 литара, са осам цилиндара има снагу од 432 коњске снаге

Енглеска фирма за производњу аутомобила Астон-Мартин није ни млада ни велика, али је први, такозвани нулти примерак модела „загато", који је недавно склопила, тренутно најмлађа и највећа британска атракција.

До краја лета биће направљено још 49 „загата", са нултим – укупно 50 и то је крај серије. Више неће бити склопљен ниједан, макар наручиоци понудили стоструку цену!

Да се чује, да се зна

Свих 50 примерака већ је унапред продато. Ко су купци – не зна се, али се зна да је „загато" данас један од најбржих, ако не и најбржи серијски аутомобил који „трчи" светом. Без великог напрезања достиже максималну брзину од 299 километара на час. Под условом да возач има петљу да притисне папучицу за гас до пода.

„Загато" није чудо технике и не вреди 80 милијарди старих динара. Слатко задовољство његових власника што их на свету има само 50 мора да се плати. Зато нису ни трепнули док су исписивали чек. Фабрика чак није могла да изађе у сусрет свима који су тражили аутомобил. Тако је „загато" за готово цео свет унапред постао мит, а за педесет „добростојећих хобиста" цењена конфекција!

Али, иако је аутомобилска конфекција „загато" спада у врхунску категорију. Уосталом, не може сваки серијски аутомобил да развије брзину од 299 километара на час, поготову без којекаквих додатака на каросерији. Ова кола, међутим, осим глатког равног пода и избочине на поклопцу мотора, због превеликог карбуратора, немају никакав додатак. А таква, веровали или не, постижу коефицијент отпора ваздуха од само 0,31!

*СКИЈАЊЕ УЗ МУЗИКУ НА УВО

„ВРЕЛИ ПСИ" НА СНЕГУ

ХРАБРИ СКИЈАШИ СЛОБОДНОГ СТИЛА НАДАЈУ СЕ ОЛИМПИЈСКИМ МЕДАЉАМА

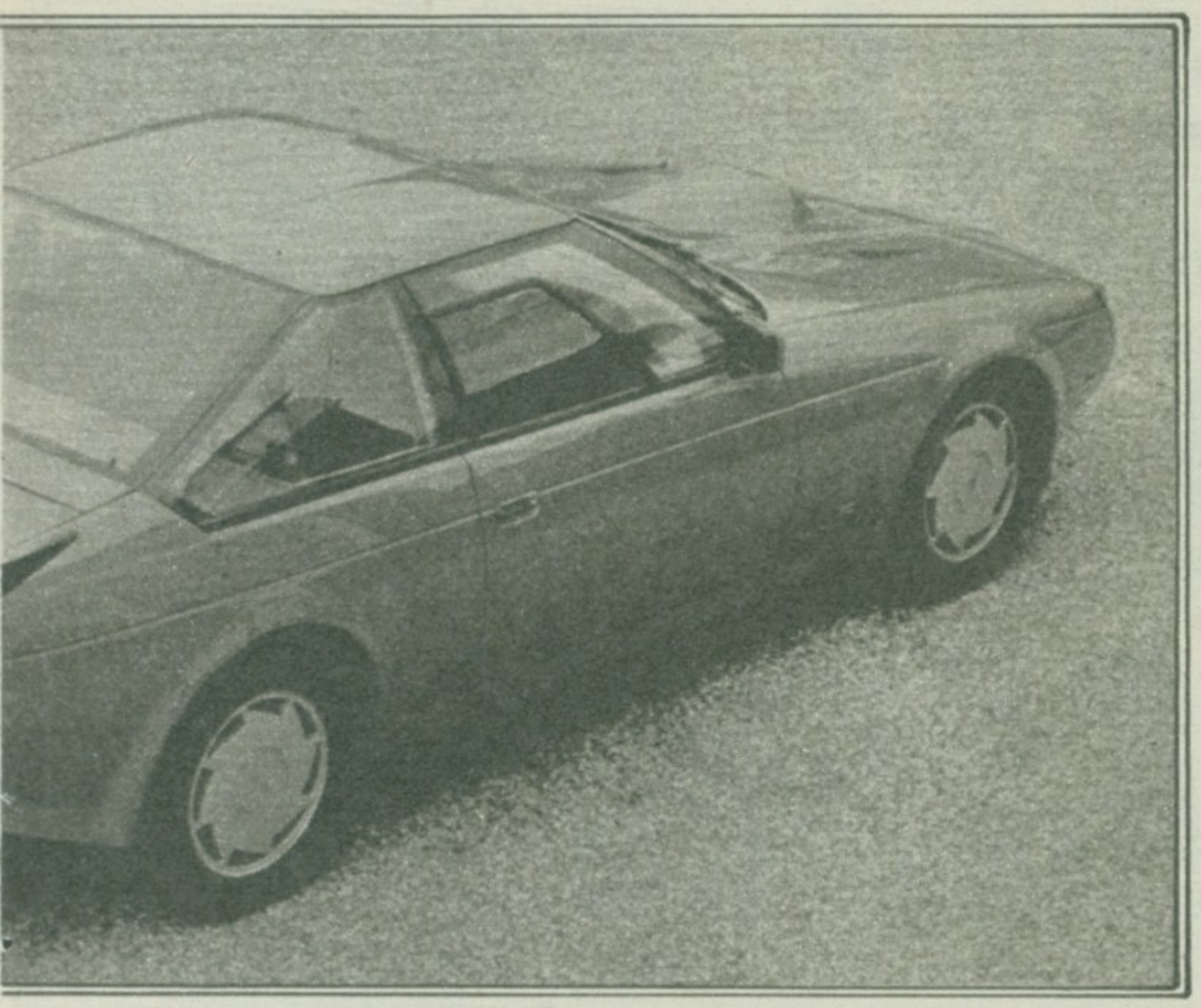
Окићен као матадор новог таласа, одевен у ишарано бело скакачко одело украшено и попрскано блештавим бојама, скијаш Херман Рајтбергер спушта се низ планинске падине на звуке партитуре Бизеове „Кармен". Он држи скијашке штапове испред себе као копља, а затим се, не губећи такт музике, брзо преврће преко штапова док се у исто време два пута савија у ваздуху. Овај двадесетседмогодишњак из Егенфелдена у СР Немачкој успоставља стандарде за акробатско играње на падинама скијашких терена и један је од двадесетак смелих који се такмиче у Тигнесу у Француској на Првом светском првенству у скијању.

Дајр Стреитс и Глен Милер

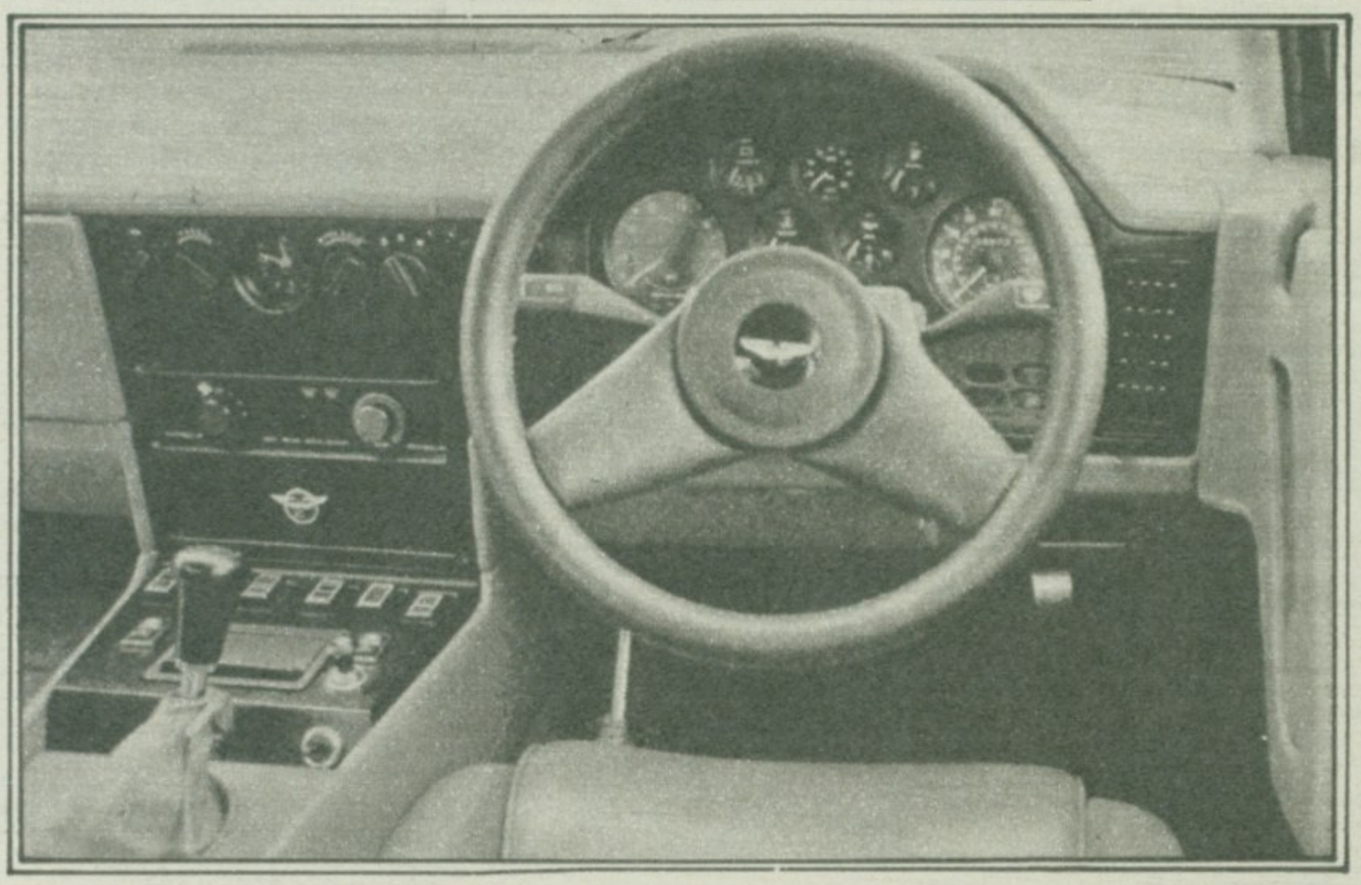
У поређењу са олимпијским дисциплинама као што су клизање и спуст у скијању, историја скијања слободним стилом је кратка и не посебно слатка. Скокови, брза превртања и музика првобитно су се комбиновали са скијањем у Сједињеним Америчким Државама пре нешто више од једне деценије. „Hot dogging", како су тада звали ове вештине, био је привлачан за огромну телевизијску публику и позамашно финансирање. Али такмичења која су имала мало правила и која нису имала надзорно тело била су упропашћена серијама озбиљних мада не фаталних, несрећних случајева. Повреде које су такмичаре остављале парализованим и неке скандалозне приче о употреби дрога растерале су осигуравајућа друштва и тако су фондови за оваква такмичења пресушили. Али, хот-догинг је поново васкрснуо 1979. године као скијање слободним стилом када га је Међународна скијашка федерација прогласила аматерским спортом. Од тада је скијање слободним стилом постало много популарније у Европи него у Америци.

На шампионату који се управо одржао, 18 земаља, укључујући и Совјетски Савез, имало је своје представнике у најмање једној од три дисциплине: балет, могул (скокови и окретање које се изводи при огромној брзини на стази за спуст са препрекама) и скокови у ваздуху.

У такмичењу у дисциплини балет скијаши попут Рајтбергера праве кореографије за игру уз музику у трајању од 2,5 минута. Музичка пратња ових атлета је свакако елек-

„Загато" – свету за гледање, неколицини за убијање досаде

Командна табла: ништа од компјутера и дугмића

„Загато" се склапа у малој фабрици Астон-Мартин у Њупорт Пањелу, истој оној у којој је својевремено направљен једини примерак аутомобила за потребе филмованог агента 007 Џемса Бонда. У низу филмских сторија, друг 007 измиче противницима избацујући на притисак дугмета из тих кола ексере, маглу, меткове, из точкова сечива... Када је интересовање гледалаца за Бонда опало, аутомобил је продан на лицитацији.

Фирма Астон-Мартин, која је углавном производила брзе спортске аутомобиле рекламно, а самим тим и материјално, добро је профитирала од кола направљених за агента 007. Но, како све пада у заборав, требало је понудити тржишту нову посластицу. Шеф фирме Виктор Гајтлент похитао је у Милано код својих пријатеља, браће Елија и Уга Загата.

Лепо обучен – добро спакован

За рзалику од најпознатијих италијанских аутомобилских дизајнера Пининфарине и Ђуџара, браћа Загато у свом миланском студију „праве одело" само за спортске брзе аутомобиле. За Астон-Мартина раде од 1962. када су дизајнирали шкољку за модел DB4GT. Од тада па до прошле године „обукли" су деветнаест Астон-Мартинових модела.

Са Гајтлентом су склопили уговор за аутомобил типа купе. За рад им је остављено две године.

Тако је настао „астон мартин загато". Педесет примерака, и минимум и максимум, увелико се склапају. Већина делова израђује се ручно. Нулти примерак је показао сјајне резултате.

У каросерију је „спакован" мотор са ни мање ни више него 432 коњске снаге. Кад се окрене кључ у брави, загрми као олуја. Пројектни инжењер Дерек Стон додаје: „Е, па, молим, овај аутомобил не може да вози туњавко!"

За убрзање не питајте! „Загато" из стања мировања постиже брзину од 100 километара на час за само 5 секунди! Не смета му ни што је тежак око тону и по.

Има Гудијерове гуме, свака кошта око сто милиона старих динара, таман као цео полован „стојадин" на пијаци. Гума скупа и широка – четврт метра!

Папучица лако прима гас, довољно је померити зглоб на нози. При брзини од 240 километара на час мотор певуши. Погонском смешом га напајају четири карбуратора, сваки са по два грла. Кад се из места да пун гас, возачу се чини да је катапултиран.

У унутрашњости возила влада угодна тишина. Заптивеност као у свемирском броду. Луксуз? Тога нема. Шта ће таквом аутомобилу плиш,седишта пресвучена јагњећом кожом и застирке од шкотске вуне. Луксуз је у техници.

Мењач је петостепени. Израдила га је позната западнонемачка и светска фирма Цанрадфабрик Фридрихсхафен. Чак и при брзини бицикла може се укључити трећи степен преноса а да се возило притом не трза.

Иако седишта постоје и позади, на задња може да стане једино актен-ташна.

Мотор пије. Кол'ко пије? Око двадесет литара на сто километара! За оног ко је за аутомобил дао 80 милијарди старих, издатак за бензин је заиста небитан.

Најзад, коме треба „загато" кад на овом свету нисмо сви шеици? Треба онима који јесу. Да убију досаду.

Миленко Тодоровић

трична. Поред музике Бизеа музика Дајр Стреитс и Глена Милера грми из звучника док се скијаши преврћу, клизе час на једној час на другој скији и у пируетама се спуштају низ падине планине. Другопласирани такмичар Лане Спина приказао је своју вештину на музику оркестра Дејвида Ли Рота који је свирао хит Бич Бојса „Калифорнијске девојке".

Јахачи чворуга

Ако волите брзину и узбуђење онда треба да гледате могуле. Позната још под именом „чворуге" ова дисциплина је слична спусту. Велика разлика је у томе што су брежуљци од снега на падини део сатируђих препрека стазе. Скијаши се оцењују према броју и вештини окрета које праве, као и према висини и општем утиску који се добија о њиховим скоковима. Све се то изводи док се такмичари пробијају око могула највећом брзином. За ову дисциплину потребно је имати јака колена, брзе рефлексе и године скијашког искуства. „Ово је веома физичко скијање" каже Филип Даибер из Француске.

Такмичење у скоковима у ваздуху је најнеобичније од све три дисциплине. Скакање је више акробатски спорт него балет или могул скијање. Због тога је тренирање ван снежних терена (увежбавање скокова док се скијама спушта низ пластиком покривене скакаонице у базене с водом) најбитније за такмичења у скоковима у ваздуху. Али лоша сећања на разуздани хот-догинг још не дају мира заводима за осигурање и они одбијају да осигурају сва такмичења у скоковима у ваздуху па чак и неке центре за тренирање у Сједињеним Државама.

На такмичењу за Светски куп у Сједињеним Државама, скијашка област Брекериџ није успела да добије осигурање за такмичење у скоковима у ваздуху, ни по каквој цени, упркос тврдњи званичних представника скијања слободним стилом да није било озбиљних озледа откако је Међународни скијашки савез одобрио овај спорт. Зато су овогодишња такмичења у скоковима у ваздуху одржана, на олимпијској скијашкој скакаоници у Лејк Плесиду у држави Њујорк, која је била у стању да обезбеди осигурање. Већина америчких такмичара у скоковима у ваздуху сматра да се налазе у великој неприлици. „То нас заиста уназађује" каже двадесет осмогодишњи амерички скијаш Јан Бухер. „Ови момци не могу да тренирају".

А. С.

РАТНО САМОВАЊЕ ВОЈЕ КОВАЧЕВИЋА

НАЈБОЉЕ ЈЕ ДА САМ СЕБЕ ДОКРАЈЧИМ

ЗАПИС О ВРЕМЕНУ КАД ЈЕ ХАЈКА НА ЧОВЕКА БИЛА НЕКА ВРСТА ДРУШТВЕНЕ ИГРЕ, КАД ЈЕ ЧОВЕК ЧОВЕКУ БИО НЕЧОВЕК, ИЛИ, ДА ЛИ ЈЕ ЧОВЕК ИЗ НАДНАСЛОВА ПОСЛУЖИО ЛАЛИЋУ ЗА СТОРИЈУ „ХАЈКА"...

Недоумица и даље траје. Преживели се, сад углавном у пензионерским доколицама, споре око прилично спорне дилеме. Она би могла да гласи овако: да ли је у току народноослободилачког рата било теже у илегали или у стрељачком строју.

Ово је прилог оном првом мишљењу: по коме је „теже се крити него бити. Из пера је Воје Ковачевића, генерал-пуковника, народног хероја.

Преносимо, уз извесна скраћивања, запис из најновије књиге Воје Ковачевића „Под отвореним небом".

Пре тога, да би се време и простор боље схватили, податак да време записа припада половини 1942. кад је главнина партизанских снага из Црне Горе и Херцеговине под притиском италијанско-четничке офанзиве, одступила према Босни. На терену, у дубокој илегали, остале су мање групе партизана са задатком да одржавају везу с народом, уверавају и делају, пријатељима и непријатељима дају на знање да су ту. Да су ту, знале су и четничке потере. Бесомучна хајка, лов на људе. А пролеће гладно, какво се у народу дотад није упамтило.

Простор Воје Ковачевића у овом запису је пограничні део Црне Горе и Херцеговине. Даље следи његова прича.

Гладан и жедан у кршу

„Смјестили смо се на погодно и скровито мјесто близу Пакља-Дола, код Тонзине греде, лијево од пута за Бијелу гору. Претходних дана примјећивали смо кретање четничких патрола по путевима и око кућа крајем Поља. То је већ трећи дан да гладни и жедни боравимо у кршу. Осјећамо се безбједно, али у оваквим околностима то нам не поправља расположење.

Ноћ нам је свима била дуга и мучна. И сан и јава... Ту смо: Васо, Нико, Крсто, Митар, Јевто и ја. Брђо и Мирко су изнад нас, на стражи.

Устајем. Зора је. Гледам другове око себе. Омршавјели. Пожутјели. Очи им упале. Тешко их уснуле човјек може препознати. Осјећам да из њихових полуотворених уста избија чудан задах. И мене тај задах мучи.

Одједном су се чули гласови и халакање. Затим пуцњи. Разабрали смо да су четници у непосредној близини и да су нас осјетили. Међу нама настаде пометња. Другови су грабили ствари и измицали. Ја сам се бацио на затрпавање партијских списа, анкетних листова и неке опреме. Дозивам најближе да не остављају своје ствари. Некако сам зачепрљао материјал, а затим и сам кренуо. Нису сви стигли да ограбе ћебе, шаторско крило, шињел... Штета. Јер, биће то непријатељу повод да злурадо разгласи о нашем растројству, а нама губитак драгоцјене одјеће и опреме. Крсто је посљедњи испред мене дограбио ћебе.

Остао сам сâм

Меци су фијукали, понекад и у рафалима. Другови су умакли. Нијесам могао замислити да ћу се наћи у таквом положају. Били смо утаначили детаље у случају изненађења. Међутим, умјесто прибраног и смишљеног повлачења, сви се разбјежаше главом без обзира...

Остао сам сâм. Тај терен уопште нијесам познавао. Надао сам се да ћу ипак сустићи другове који су, изгледа, имали више снаге од мене, а нешто су раније и кренули. Очекивао сам да ће застати и сачекати ме. Ишао сам трагом. Ускоро није било никаквих обиљежја. Суви и сури голи крш није одавао човјековим чулима никакав траг... Тешко сам могао да се оријентишем и одредим стране свијета...

Не знам колико је протекло времена

Губим представу о времену... Једновремено, притисло ме више невоља, а све су нерјешиве: гладан и жедан на граници постојања, осамљен у гудурама које не нуде гостопримство... Жеђ подносим нај-

теже. И дан раније био сам неподношљиво жедан, а нијесам ни кап росе досегао језиком. Све ми се суши дубоко у једњаку и гори у утроби.

Одредим себи да пређем коју десетину корака. Ходам, паднем у несвијест и не знам колико је протекло времена. У магновењу, у сну и привиђењима, доживим сусрет с друговима који су одмакли, напијем се воде из њихових чутурица, нађе се понеки залогај и у њиховим торбама... Долазим свијести сможден и разочаран. Покушавам да кренем даље. Забринут сам. Све ми брже понестаје снаге.

Размишљам: „Нијесам за даљи покрет. Никако. Црпила ме глад и жеђ. Последњи су часови. Неспособан сам за било какав отпор. Није искључено да непријатељ ипак натрапа. Наишао би на полумртвог човјека, ни трага од борца. Живог би ме ухватили... Другови ми не би опростили што сам допустио да ме ухвате живог. Ни ја себи. Добро би дошла лијепа смрт. А кад је нема, најбоље је да сам себе докрајчим.

Више се нијесам ужасавао. Постао сам смирен – никаквог страха или узбуђења. Бауљам до најближег шкрипа. Остављам капут, пушку, дурбин, сат и остале ситнице. Прекривам их грањем. Све је заклоњено од ока дубоко у шкрипу... Узимам револвер. Опет бауљам. Одмичем се од шкрипа... Откочио сам револвер.

До окидања ме је дијелило толико колико би и недоумица у коју страну да отресем пепео са цигарете. Тренутак без имало узбуђења и осјећаја о значају поступка... И онда, ненадано, сијевну помисао на Рифата, Цвијетина, Вељка, Добривоја, Воја, Влада и присјећање на наше разговоре у Београду, када смо, већ као искусни комунисти, не ријетко и као обавезно, расправљали о држању комуниста у тешким околностима. И о чину самоубиства или његовом покушају. То смо жигосали као губљење вјере у побједу, знак моралног слома и немања перспективе у револуционарној борби. Закључивали смо да револуционар мора све издржати. Он припада Партији, а не себи, па нема право да располаже својим животом...

Одвојио сам прст од обарача, спустио десну руку и ослонио се раменом на плочу...

Познати укус старог снијега

Бауљам с пиштољем у руци, али ока не скидам с бјелине. Као да имам више снаге него што сам очекивао, иако је плоча за мене превише стрма. Крајњим напором успијевам да се одржим на њој. Пузећи стижем над поширок и око два метра дубок шкрип. Не вјерујем очима да је у њему снијег... Је ли могуће да се на граници маја и јуна, не баш високо у планини, задржи снијег... Пружам руку и опипавам. Хладно! Подижем повећи комад. Одозго натрунђен, а одоздо му прионули листови влажног шушња.

Загризох. Ледено! Познати укус старога снијега. Најгрубље сажвакано, гутам. Не отресам трње и лист који су се у њега уткали. Штедим... У мени се зачеше зрачак наде...

Размишљам куда да кренем. Настојећи да се извучем из ломова, одлучих да се упутим према засеоку Локвањи. Надам се да ће ме послужити срећа да пронађем пут, а осјећам да ћу смоћи снаге да до тамо стигнем. Према мојој процјени, ту је и највећа могућност да дођем у додир са оданим нам људима, ако је тада уопште било храбрих да поднесу сусрет са нама илегалцима...

Имао сам намјеру да ступим у додир са Радованом Миловићем, ако и њега нијесу одвели у „жицу", како смо звали логор у Грахову... Напредовао сам споро... Опет сам завиривао у шкрипове, тражио оне који су у вјечитој сјенци, али ни трага од снијега. Топло је. Кожу ми прекрива нека влажност. Не и грашке зноја. Нема откуд...

Почињем да осматрам не бих ли пронашао било шта за јело. Како би добро дошла птичја јаја!... Осматрам по дрвећу. Настојим да оборим гнијездо каменом и кратким комадима дрвета. Не помаже... Замало не згазих птића испалог из гнијезда.

Колебам се. Жао ми га је, иако знам да му је вијек кратак. У десној руци још се копрца обезглављени птић, у лијевој главица... Погледах главицу. У мозгу нема крви. Пронађох дрвце и њиме лако отворих меко тјеме. Мимо очекивања, унутра мозак величине љешника. Ишчачках га и поједох без непријатности...

У мучним сам слутњама

Сједам до једног грма, у сјенци. Напрегнуто осматрам прије него одлучим да пријем тору и превијачи и потражим Радована... Та два дана и једну ноћ, откако сам се раздвојио од другова, сада су ми као неко давно вријеме. Тако сам доживио своју самштину суочен с глађу, жеђи и дивљином природе. И мучним слутњама...

Трже ме лавеж од куће. Осјетио ме пас. Лајући, у трку ми се приближава. Шта да радим? Да га сачекам, опасно је! То је торски пас, неустрашив. Бациће се на мене... Не смијем употријебити оружје. Изазваће узбуну. Да одступим – касно је.

Погледах према тору. Сину ми спасоносна мисао. Скочих преко плота. За час сам био међу бравима – овцама и козама. Мојим упадом, овце су као вихор, у јуришу, сложно грунуле у супротну страну плота и жиока од тора. Сабише се окренуте к мени, с упртим, избезумљеним погледом. Козе једва да су се помјериле, оне најближе. А потом почеше да ме окружују.

Пас је већ био ту. У скоку је стигао до саме ограде, са спољне стране. Зарежао је и, зачуђен, испитивачки ме је гледао. Ја му се шапатом и пријатељски јавих: „Шаро, Шаро, болан, Шаро. Био је шарен, црно-бијели. Осматрао сам према кући. Побојао сам се да лајањем није скренуо пажњу. Из куће су се повремено чули гласови. Шаро се смирио. Почео је да хода око тора, па се удаљио...

Видјевши да га пажљиво слушам, Вељо је био све жустрији. Одлучно је тражио да останем ту, у Локвањима.

„Сви мисле да те нема међу живима и нико те неће тражити. Остани, Војо, коју недјељу дана. И више. Све док се ова помама не смири и док не буду боље прилике да кренеш на било коју страну...".

Крај записа из књиге Воје Ковачевића...

Недоумица и даље траје..

**** Међунаслови срочени у редакцији***

Илустровао Брана Јовановић

ХИТ ПОВРАТАК

ЈА, ПА ЈА, ЗАТИМ ЈА, И НА КРАЈУ, ЈА!

Литл Ричард некад и данас

ЗА НЕКОЛИКО НЕДЕЉА НАВРШИЋЕ СЕ ТРИДЕСЕТ И ЈЕДНА ГОДИНА ОД ПРВОГ ВЕЛИКОГ УСПЕХА ЈУНАКА ОВЕ ПРИЧЕ. ПЕСМА „ТУТИ-ФРУТИ" („TUTTI-FRUTTI") СТИГЛА ЈЕ 28. ЈАНУАРА 1956. ГОДИНЕ НА СЕДАМНАЕСТО МЕСТО АМЕРИЧКЕ ТОП ЛИСТЕ. АУТОР И ИЗВОЂАЧ ОВЕ ПЕСМЕ ЈЕ ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ С ПУНИМ ПРАВОМ ПОНЕО ТИТУЛУ „КРАЉ РОК'Н'РОЛА". ЊЕГОВО ИМЕ ЈЕ ЛИЛТ РИЧАРД (LITTLE RICHARD)

Без Литл Ричарда не би било рок музике, бар не овакве каква је она данас. Ова тврдња звучи храбро и претерано, али је не треба претерано образлагати онима који су погледали било који од документарних филмова из периода 1956. – 1958. и видели Литл Ричарда чијег се наступа из тог времена не би постидели ни највећи скандал-мајстори данашњице. Уосталом, Литл Ричард је смислио песме као што су „Гуд Голи Мис Моли" („Good Golv Miss Molly") „Лусил" („Lucille"), „Тути Фрути" и још десетак нумера које зна сваки љубитељ рок музике и које су обавезна тачка на сваком скупу на ком музичари из различитих група изађу на бину да засвирају заједно – једноставно, репертоар Литл Ричарда сви знају, многи чак и не знајући. Уосталом, Елвис Присли је о јунаку наше приче изјавио „Твоја музика ме је инспирисала, ти си највећи".

Сувише узане панталоне

Литл Ричард је рођен 25. децембра 1932. године као Ричард Пенимен (Richard Penniman). Иако је био велика звезда, живот му никада није био лак. Педесете године биле су у САД доба израженог расизма, тако да чак ни Литл Ричард није смео да пије воду на јавним местима нити да једе за столом у ресторану где је наступао – за њега је, као и за остале црнце, било „резервисано" место у кухињи са послугом. У Ел Пасу (држава Тексас) је ухапшен јер је имао сувише узане панталоне по мерилима тамошњих полицајаца, у Америлу је провео 24 часа у затвору јер је у моменту када је приведен у џепу имао 4000 долара... Прошле године је замало погинуо у саобраћајној несрећи, а више од седам година није се појављивао на сцени.

Недавно је објавио сингл „Оператор" и албум „Пријатељ за цео живот" („Life Time Friend"), плочу чији назив симболише његову каријеру и амбиције. Јер, он мисли да још није за старо гвожђе. И потпуно је у праву. Уосталом, Тина Тарнер је само седам година старија од њега.

„Није ме било оволико дуго", каже Краљ, „јер сам пазио на своју мајку. Када сам био млад, нисам тако размишљао о односу детета и родитеља, али сам током година схватио да сви треба да будемо много бољи према својим мајкама. Толико их нервирамо да оне због нас пролазе кроз прави пакао. А мајка је најбољи пријатељ и ред је да јој се одужимо!"

Што даље од тога

„Није ме било ни због саобраћајне несреће до које је дошло мојом кривицом. Чудно је да сам уопште преживео. Али, толико великих рок музичара је већ настрадало да, по свему судећи, за мене још нема места тамо „горе". Уосталом, осећам да могу овако бар још тридесет година. Када би ми дали столицу за љуљање, одмах би узео секиру и претворио је у дрва за потпалу.

Уопште, свашта ми се догађало и свашта сам радио у животу, а којем се само због једне ствари – што сам узимао дрогу. Био је то ужасан период, иако је почело сасвим наивно, иако нисам желео да одем тако далеко. Срећом, на време сам схватио шта радим и имао пара да платим лечење. Али, никоме не препоручујем да се ослони на лечење, мој једини савет у вези с дрогом је ШТО ДАЉЕ ОД ТОГА."

Литл Ричард се одрекао порока из млађих дана, али се није промењио по једном питању – никада није патио од претеране скромности. Нимало се не устеже да каже да ће се његова аутобиографија звати „Ја" и врло радо прича о томе како види себе у другима: „Гледам Принца на бини и мислим: па то сам ја, тај Принц је, у ствари, нови Литл Ричард. Исто је са Мајклом Џексоном. Драги, мали Мајкл, он је тако слатко дете. Али да није било мене, сва та деца не би била ту где су сада. Ја сам све то покренуо, ја сам све то измислио. Када гледам ове данашње звезде, као да видим себе. И то ми се свиђа".

Деци је потребан херој

А о музици, човек чија је каријера ушла у четврту деценију, данас каже: „У својој основној форми, рок'н'рол је убрзани ритам и блуз. Тако сам га бар ја смислио. И данас, на новој плочи, држим се тога. Мислим да је мој основни задатак да музици вратим срце и душу. Сувише је далеко отишла технологија са свим овим синтисајзерима и ритам машинама. Нема потребе да то вештачки сузбијамо, једноставно, тај правац је почео, развијао се, стигао до свог максимума и сам ће нестати. То му је судбина. А деци која слушају музику потребан је прави херој. Треба им неко кога ће слушати и коме ће моћи да верују. Е па, тај неко сам ја. Свашта? Немојте то рећи два пута. Међу вашим родитељима има оних који су то рекли пре тридесет година. И дебело погрешили".

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

КРАЉИЦА ЈУРИ ПРЕМА ВРХУ

„Квин" („Queen") су група чији албуми постижу милионске тираже широм света, али се синглови продају чак и боље. Зато и није чудно што је њихов најтиражнији албум компилација: „Квин – Највећи хитови" („Queen – Greatest Hits"). Ова плоча објављена пре више од пет година још увек се налази на листи најпродаванијих у Великој Британији и то врло убедљиво – без потешкоћа се одржава међу четрдесет првих албума чак 260 недеља. Ако се не догоди неко чудо, а и чуда су данас све ређа, сасвим је извесно да ће „Квин – Највећи хитови" ускоро претећи свог главног конкурента у овој дисциплини. Наиме, албум највећих хитова са најдужим стажом на листи је плоча славног америчког дуета Сајмон и Гарфонкл (Simon And Garfunkel) која је на листи од сто најпродаванијих албума у Великој Британији провела 283 недеље.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ЈОШ САМО ОВУ НОЋ МИ ДАЈ

Одлази ноћ,
Возе трамваји последњу партију.
Нестајем,
Носи ме ветар к'о згажену хартију.
Одлази ноћ,
Плашљиве очи, сањиво питање.
Сачекај,
Да расаним речи, сачекај свитање.
Једном кад' ноћ пробуди те,
Кад' не буде важно к'о пре,
Присети се барем на трен
Једном кад не буде ме...
Умире ноћ
Последњу звезду скривају облаци.
На плаши се,
Једном кад снове пробуде кораци...
Хеј, још само ову ноћ ми дај
Не требам више,
Хеј, и биће довољно за крај...

Текст: Никола Чутурило („Рибља чорба"), изводи група „Кербер"

ДОГОДИЛО СЕ...

2. јануара 1968. полиција на Њуварк аеродрому у Џу Џерсију запленила је комплетну испоруку омота првог албума Џона Ленона и Јоко Оно – „Две Девице" („Two Virgins") због скарадности. На предњој страни омота налазила се фотографија овог пара без одеће. Фирма „Тетрагаматон Рекорд" („Tetragammaton Records") је пристала да препакује цео албум у омот браон боје.

3. јануара – 1974. Боб Дилан (Bob Dylan) се вратио на сцену после осмогодишње паузе тријумфалним концертом у Чикагу, првим од 39 колико је одржано у 25 градова. Највећи део ове турнеје је снимљен и касније објављен на двоструком живом албуму „Пре поплаве" („Before The Flood").

4. јануара – 1936. амерички магазин „Билборд" („Billboard") објавио је, на основу броја продатих плоча, прву топ листу популарне музике. Џо Венути (Joe Venuti) виолиниста био је први на тој првој топ листи. Велика битка је почела.

5. јануара – 1978. „Секс Пистолс" („Sex Pistols"), најзначајнија група панк рока, одржала је први концерт у САД и то у Атланти (држава Џорџија).

6. јануара – 1964. „Ролингстоунси" („The Roling Stones") су кренули на своју прву турнеју по Великој Британији. Већ следећег јуна запутиће се истим послом у САД.

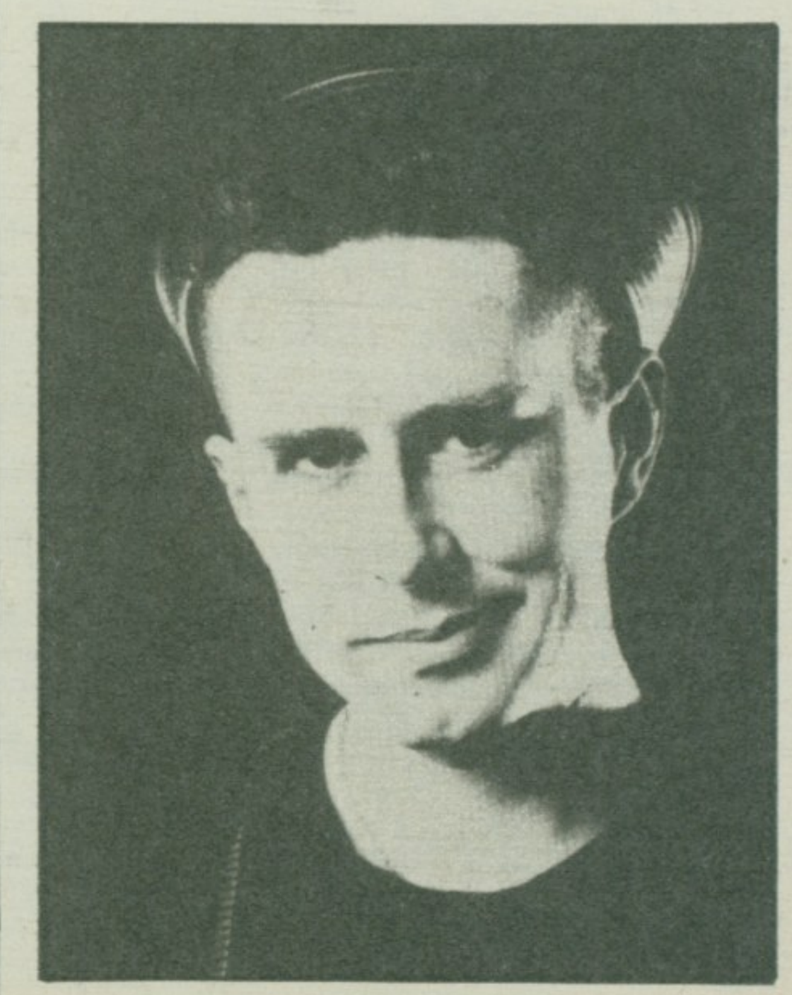
7. јануара – 1975. обожаваоци групе „Лед Цепелин" („Led Zeppelin") огорчени што морају да проведу целу ноћ у реду за карте, потпуно су демолирали салу у Бостону: полупали су прозоре, извалили врата, активирали противпожарне апарате и поразбијали столице у дворани. Градоначелник Бостона Кевин Вајт је отказао концерт, а штета је процењена на тридесет хиљада долара.

8. јануара – 1979. група „Раш" („Rash") добила је званично признање канадске владе – њени чланови су проглашени за „Канадске амбасадоре музике".

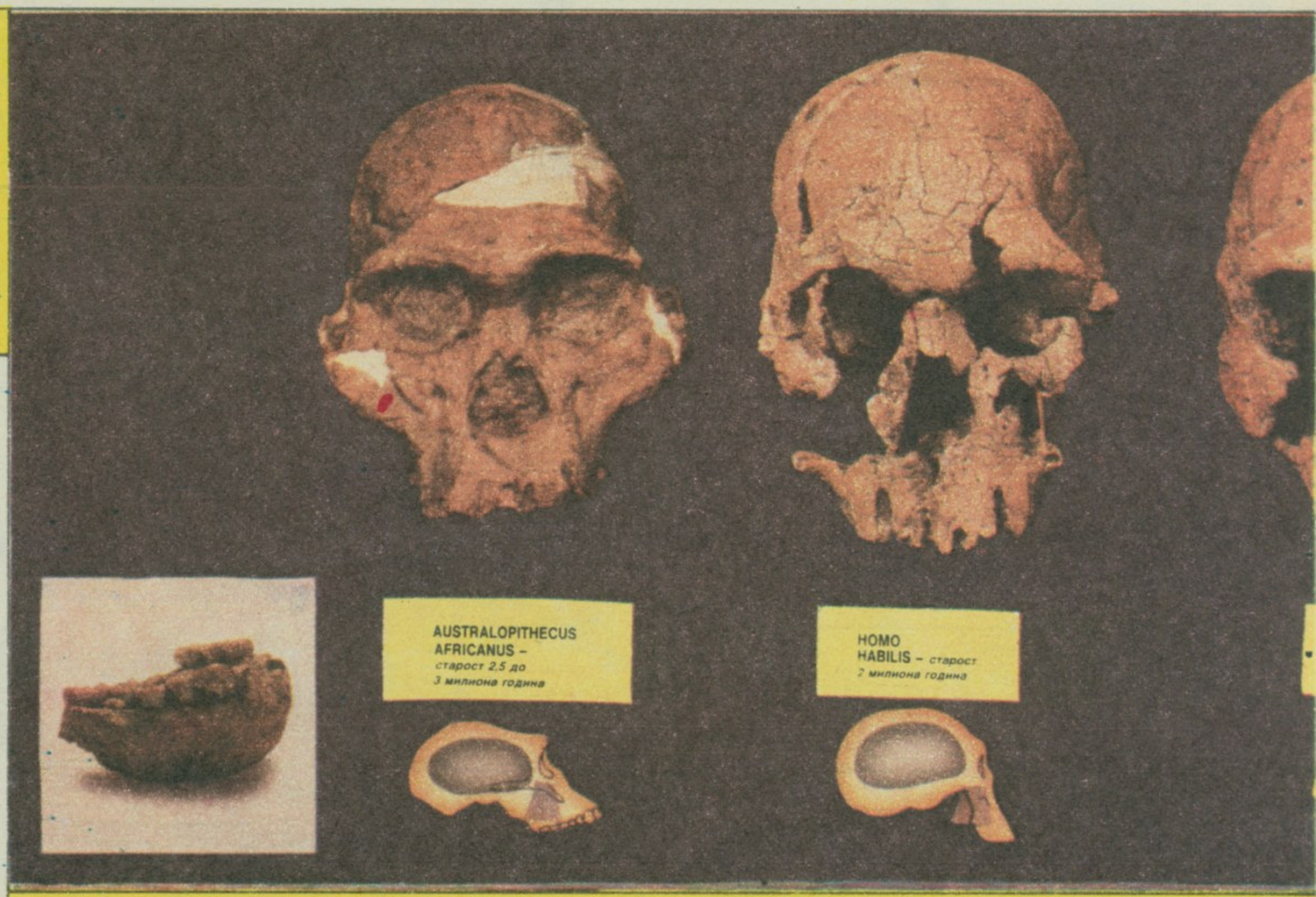

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Направио сма много грешака око уређења своје куће јер сам покушавао да је доведем у ред на брзину. Сада се трудим да то некако поправим, али и даље редовно просипам кафу по тепиху.
Холи Џонсон, „Френки Гоуз Ту Холивуд" („Frenkie Goes To Hollywood")

ОТКРИЋЕ ЗА ЉУДСКУ (Р)ЕВОЛУЦИЈУ

Полазећи од неколико костиjу, од којих је једна и ова доња вилица (доле), палеонтолози су успели да обнове

ВЕЛИКИ МАЛИШАН С

Екипа кенијског антрополога Ричарда Ликија ископала је у септембру 1984. године на обали језера Туркана у Кенији кости од којих је састављен цео костур прачовека: први пут, у том ходу „узводно" који треба да доведе до извора са којих је потекла људска врста, научници су пред собом угледали нашег претка, тако рећи, „у комаду". Радознали антрополози, палеонтолози, анатоми и други, потпомогнути огромним могућностима компјутерске технике, чак су „приволели" претка да „проговори" и да се „представи". Пред њима се указао дванаестогодишњи Homo erectus, усправљени човек, „стар" око милион и шест стотина година. Судећи по одзиву светских научних кругова, откриће је заиста огромно и требало би да донекле одговори на вечно питање ко смо и одакле долазимо.

Ватротворац с оруђем у руци

Међутим, пре него што се понове најзанимљивији делови приче овог праисторијског „тинејџера" и укаже на „обавештења" која упорни научници желе да му „извуку", требало би, укратко, да се изнесу неке познате чињенице.

Према засад прихваћеним теоријама, најстарије човеколико биће – аустралопитек (по неким мишљењима предак, а по другим само најближи рођак), појавило се пре око три милиона година у источној Африци. Његова развојна линија, пропраћена постепеним повећањем запремине мозга, имала је још неколико „изданака" који се, на жалост, заувек губе у милионима година дебеле слојеве времена. У једном „тренутку" догодило се нешто што је деловало на одвајање Хомо породице која ће подарити нашој планети сада већ усправљеног, „грациознијег" и чак с оруђем у рукама Homo habilrsa („оспособљеног човека"). Шта је све радио и како се „проводио" кроз следећих 400 хиљада година, свакако би опширно и детаљно могли да кажу палеонтолози. Засад само најважније: овај прапредак, развијенијег мозга, врло вешто барата својим каменим оруђима. Човек је направио један од пресудних скокова у развоју чији следећи степен представља сасвим усправљени, „ватротворац", Homo erectus, баш онај чијој „ужој" породици припада и прадавни дванаестогодишњак срећног Ричарда Ликија.

Мерења су показала да је овај „јуноша" био висок 167 центиметара и да би, да је одрастао, достигао 180, то јест за 30 центиметара више од узраста који се, до овог открића, приписивао нашим прецима.

Што се самог начина хода тиче, без обзира што се мисли да је још аустралопитек корачао на две ноге и имао држање доста слично нашем, он је доста времена проводио на дрвету. Са појавом Homo habilisa и Homo erectusa, све ће се променити и ход ће постати ово што је данас. Та претпоставка треба да се провери на младом кенијском Homo erectusu. Резултати испитивања ће да буду утолико значајнији што његова вероватна старост, око милион и шест стотина година, одговара једном изузетно важном периоду човекове пустоловине. Тада је, изгледа, наш предак, гоњен „истраживачком радозналошћу" или пре у потрази за дивљачи, напустио своју афричку „колевку" и кренуо ка северу, према Европи и Азији.

Речи нису фосили

Поред драгоцених података о ходу, еректус са језера Туркана требало би да дâ више обавештења о говору и његовој појави. На жалост, крици, смех и речи не остављају фосиле. Мекани делови главе, језик и непца, такође не могу да се очувају. Као извор чињеница стоји мозак, односно унутрашњи рељеф лобање, јер брзо иструли и централни нервни систем. Амерички истраживачи верују да су на унутрашњој страни лобањâ Homo erectusa открили мало удубљење које, по њима, одговара делу мозга у којем је центар за говор. Ово удубљење није пронађено у лобањама аустралопитека или хабилиса, што дозвољава претпоставку да се говор појавио са еректусом. Његов мозак, судећи по лобањи кенијског дечака, достиже запремину од око 850 кубних центиметара.

Чиниоци који су утицали да се породица Хомо издвоји и „одмакне" од својих предака и „рођака" представљају предмет разноврсних теорија. По једној од њих, чији је творац Глин Исак, амерички сарадник Ричарда Ликија, промена исхране, односно прелаз на месо, представљао је одлучујући корак у том процесу. Да би ловио, делио уловљену дивљач и

1. „ШЕТАЧ" АФАРЕНЗИС, 2. АФРИКАНУС, 3. и 4. „ШЕТАЧИ". ни"). Први је овладао оруђима, други ватром. То су два Појавио се пре 30000 година.

У току последњих четири милиона година запремина нашег мозга се утростручила, односно повећала са 500 cm³ код афаренсиса (крајњи лево) до готово 1400 cm³ код Homo sapiensa (крајњи десно). Многи научници сматрају да је ход на две ноге омогућио ово зачуђујуће повећање и то због већином механичких разлога. Данас се зна да је још наш давни предак аустралопитек био двоножац.

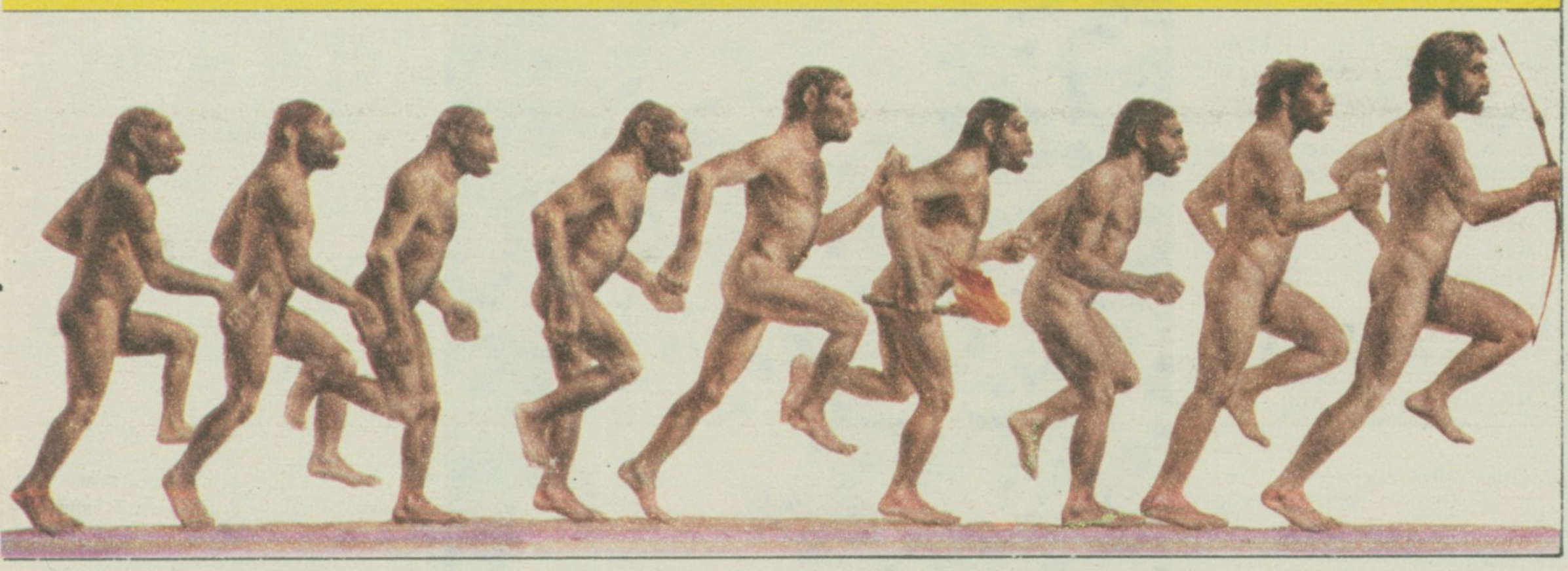

главне особине најстаријег познатог човеколиког бића – аустралопитека афаренсиса.

НАЛАЗ ЈЕ БИО ДРАГОЦЕН: ОТКРИВЕН ЈЕ ДЕЧАК ИЗ ВРЕМЕНА ОД ПРЕ МИЛИОН И ШЕСТ СТОТИНА ГОДИНА. ДА ЧУДО БУДЕ ВЕЋЕ, ОН ЈЕ ЧАК И ПРОГОВОРИО!

СА ОБАЛА ТУРКАНА

Две мртве гране нашег родословног стабла: изумрли су, упркос мишићавости и снази. 5. и 6. HABILIS и EREKTUS („оспособљени" и „усправље пресудна степена. 7. и 8. АРХАИЧНИ САПИЕНС – неандерталац, који је преживео ледено доба. 9. КРОМАЊОНАЦ – модерни човек.

логоровао, човек је био принуђен да заснива друштвене односе, да разрађује макар и примитивну „стратегију" за лов, а самим тим и да се споразумева говором.

Њему не смета зима

Дакле, са више гледишта, Homo erectus представља веома важан степен нашег развитка, чија се „радња" одвија у источној Африци већ два милиона година. Кренувши од тог стожера наше врсте, могуће је поћи и „низводно", приближавајући се данашњем тренутку. На том путу би остале за решавање три загонетке: прелаз од неандерталца ка кромањонцу, узроци и ток „неолитске револуције" и, најзад, настајање садашњих раса, о чему засад неће бити речи.

Афрички еректус ће кренути у освајање света. Већ око милионите године живи на простору данашње Кине, Израела, чак и Француске. Од пре око сто милиона година, један његов предак, неандерталац, настањује целу Европу и део Азије. Овај вешти ловац, отпоран на велике хладноће, творац је, изгледа, погребног обреда, а можда и религије.

Али, доста брзо, после „само" 35 хиљада година, он једноставно – нестаје! Након њега се појављује свуда распрострањен и нама веома сличан кромањонски човек или Homo sapiens („разумни човек").

Шта се догодило? Ратови, епидемије, поробљавање побеђених неандерталаца? Одговора још нема... Једино што се претпоставља је да је кромањонац, од којег потичу све данашње расе, пореклом из Азије.

Последња велика тајна човекове развојне пустоловине, најближа нашем времену, је такозвана „неолитска револуција". Тако је назван главни догађај који се, пре осам до десет хиљада година, десио на Средњем истоку и који је изменио дотадашњи човеков начин живота. За неколико хиљада година појавило се сточарство, земљорадња, градња насеља и најзад – смишљен рат.

Претпоставља се да је демографски „бум" нагнао ове праисторијске ловце-брачe да се скрасе и почну да обрађују земљу. Међутим, услови под којима се та револуција дешавала, за научнике остају велики изазов.

Приредила Љ. Дивац

ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП!

Цером Биксби

НИШТА НИЈЕ ВРЕДЕЛО: ГРАД ПИКСВИЛ ЈЕ БИО НЕГДЕ ВАН СВЕТА, ГДЕ ГА ЈЕ МИШЉУ ОДНЕО АНТОНИ

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

Тетка Еми љуљушкала се на тремму када је Бил Сомс зауставио свој бицикл испред капије Фремонтових.

Мали Антони седео је на травњаку и играо се са пацовом. Када је пацов приметио Била Сомса, покушао је да искористи прилику и да побегне, али Антони га је ошинуо мишљу, па се пацов изврнуо на леђа, с ужасом у очима.

Бил Сомс, носећи кутију намирница у наручју, журно је прошао стазом поред Антонија мумлајући нешто себи у браду. Увек је мумлао када је долазио у кућу Фремонтових, чак и када би на њу само помислио. Сви су тако радили. Мислили су на неке безначајне ствари. Покушавали су да избркају мисли да их Антони не би могао да прочита. Мумлање је помогло. Јер, ако би Антони зграбио неку вашу јасну мисао, могао би да дође на идеју да нешто у вези са њом и предузме: да излечи главобоље ваше жене или заушке вашег детета, да натера стару краву да поново даје млеко.

Ово, наравно, важи ако сте му симпатични. Онда би могао да покуша да вам помогне на свој начин. А као му нисте симпатични...

Били Сомс је спустио кутију са намирницама на трем и престао да мумла тек толико да каже: „Ту је све што сте тражили, госпођице Еми."

„О, хвала, Бил", ведро је рекла Еми Фремонт. „Каква ужасна врућина!"

Бил се скоро пресамитио од страха. Молећиво је погледао Еми и поново прекинуо мумлање. „О, госпођице Еми, немојте тако... дивно је, дивно. Прелеп дан!"

Еми Фремонт дошла је до ограде трема. Била је висока, мршава жена, са насмејаном празнином у очима. Пре годину дана Антони се наљутио на њу и напао је. Својом мишљу. То је био крај блиставог погледа Еми Фремонт и крај Еми какву су је познавали. А у Пиксвилу, са само четрдесет шест становника, шапутало се да нису безбедни чак ни чланови Антонијеве породице.

„Побогу, Биле", узвикну та је Еми, „не мораш да мумлаш. Па Антони те воли! Зар не, душо?" довикнула је дечаку.

Антони је преко травњака погледао бакалина светлим, влажним, ружичастим погледом. Није рекао ништа. Сомс је покушао да се насмеши. Антони се вратио пацову. Тихо мумлајући, трудећи се да ништа не мисли, Бил се укочено удаљио стазом ка капији. Окрећући жустро педале бицикла, пожелео је да их врти још брже, да што пре побегне и од Антонија и од Еми која би понекад заборавила колико човек мора да буде опрезан. Није смео то да помисли.

Окрећући педале чудесном брзином, Сомс је нестао иза кривине.

Антони је незаинтересовано погледао пацова који је већ прождрао сопствену утробу и угинуо. Мишљу га је отерао у гроб, негде далеко у кукурузним пољима и отишао иза куће.

„Бил је донео намирнице", тетка Еми се уморно спустила поред Антонијеве Маме, своје сестре, која је у башти љуштила грашак.

„О, баш фино", рекла је Мама.

Сви у Пиксвилу су увек говорили „О, фино", или „Одлично, божанствено", за све што се догађало, чак и за несреће и смрти. Увек су говорили „фино", јер ако не би покушали да сакрију своја осећања, Антони би могао да их прочита и онда нико није знао шта би све могло да се догоди. Као онда, када се муж госпође Кент вратио из гроба и ушетао у село, јер је Антони волео госпођу Кент и чуо је како оплакује мужа.

„Вечерас је ТВ-посело. Баш фино", рекла је Еми. „Боже, што је врућина! Кад би Антони учинио да мало захладни..."

Антони је био заокупљен својим мислима. Али, неке ствари су му привлачиле пажњу, а да никад нисте били сигурни које.

„Време је баш дивно", рекла је Мама. „И желим да ово вече буде посебно Ден Холи ће бити изненађен када открије да је ово ТВ-посело у част његовог рођендана!"

Антони се појавио иза куће. Није их ни погледао, прошао је стазом кроз неговану башту – СВЕ баште у Пиксвилу морале су да буду неговане – прескочио ограду и нестао у шумарку, где је био срећан.

Волео је да лежи на влажној земљи и да посматра инсекте и птице у лету. Волео је мисли ових сићушних бића много више него мисли оних тамо, напољу. Неке животиње су ипак имале ружне, грабљиве мисли. Њих је Антони слао у гробље у кукурузишту. Подсећале су га на оне изван луга. Давно, неки људи, тамо напољу, мислили су тако о њему, а он их је све мишљу отерао у кукурузиште. Од тада, остали су престали да ружно мисле о њему, бар не јасно. Сада су им мисли биле измешане и нејасне кад год су мислили у његовој близини, тако да није много обраћао пажњу на њих. Волео је да им помаже, понекад, али то није било ни лако ни захвално. Зато је највише времена проводио овде, у свом шумарку, са птицама.

Вратио се кући, то јест створио се

ту, и отишао на таван. Ускоро ће људи почети да долазе да гледају телевизију. Волео је такве вечери и направио их је због тетке Еми. Једном јој је смислио телевизију, а ту су били неки људи и тетка Еми је била разочарана када су хтели да оду. Због тога им је нешто урадио и сада су сви редовно долазили на његове програме. Сви су му онда поклањали пажњу, и то му се свиђало.

Антонијев Тата дошао је кући око пола седам, уморан и пргав.

„Где је Антони? Што је данас био диван дан!" рекао је. Механички.

„Ту је негде, срце мало. Нисте ваљда рекли Дену Холису да му спремамо изненађење за рођендан? Знаш колико воли музику? Прошле недеље Телма Дан нашла је на тавану грамофонску плочу! И то Пери Кома, 'Ти си мој сунчев сјај'!"

„Невероватно!" Тата је грицкао сирову шаргарепу.

„Знаш", наставио је, „баш је фино што још има нових ствари. Лепо је кад човек помисли да по подрумима и таванима има још шта да се ишчепрка. То помаже, јер да није тих изненађења..."

„Пссст!" Мама се нервозно осврнула по кухињи.

Све је морало да буде добро. Увек. Јер, свака промена могла је да буде трагична.

Гости су почели да пристижу око осам. Џон и Мери Сипич први, у свечаним оделима, чистим, али похабаним и искрзаним. Стари Мек Интер покушавао је да направи разбој по нацртима из неких уџбеника, али посао је ишао споро. Мек Интер је био један од оних који су у почетку хтели да натерају Антонија да прави ствари које су градићу потребне: одећу, храну, лекове, бензин... Од тада, осећао се кривим због онога што се десило читавој породици Теренс. Од тада, такође, никоме није више падало на памет да наговара Антонија да било шта прави.

Вече је почело. Пет Рили сео је за клавир и почео да тихо свира. Нико није певао. Антони је волео клавир, али не и певање. Једном кад је неко покушао да пева, Антони је учинио нешто што је убило сваку жељу за певањем.

Ден и Етел Холис дошли су последњи, а Телма Дан предала је Дену поклон.

„О, Боже! Па ово је права драгоценост!" узвикнуо је Ден стежући плочу на грудима. „Шта мислите... можемо ли да пустимо... само први део, оркестар, пре него што Комо почне да пева?"

Лица су се уозбиљила. „Мислим да не би било паметно, Ден. Не знамо тачно кад почиње певање, велики је ризик!" први је проговорио Џон Сипич.

Мама је изнела флашу ракије на сто. Касније, сви су због тога зажалили. Јер, Ден Холис је попио мало више. Престао је да се смеје. Узео је плочу и чежњиво гледао грамофон Фремонтових. „ПРОКЛЕТСТВО!" узвикнуо је.

Наступио је мук, тако да се у просторији чуло само откуцавање зидног сата. „Свирај, Пет!" благо је рекао Антонијев Тата. Пет је засвирао „Дан и ноћ". „ПРОКЛЕТСТВО!" поново је узвикнуо Ден, веома ружним тоном. „Не можеш да слушаш ни сопствену плочу!" Пљусну је пуну чашу ракије на сопствени зид.

Пет Рили свирао је све гласније. А Ден је почео да пева промукло, јадно: „Срећан ми рођендан, срећан ми..."

„Ден!" вриснула је Етел Холис и покушала да му притрчи. Мери Сипич зграбила је за руку. „Ден!" вриштала је и даље Етел, „престани..."

„Ви сте га родили!" викнуо је Ден у правцу скамењених Антонијевих родитеља. Сузе су му се котрљале низ образе. „Ти си мој сунчев зрак...", почео је да пева.

Антони је ушао у собу.

Пет је престао да свира. Остали су били слеђени. Етел Холис више није вриштала: била је у несвести. „Ти си мој сунчев зрак... не узимајте ми"... Денов глас је замро. Очи су му се разрогачиле. Испружио је руке испред себе. Штуцнуо је и промуцао, „НЕ!"

„Рђав човек", рекао је Антони и мишљу ошинуо Дена Холиса и претворио га у нешто непојмљиво, па је затим ту ствар послао у гроб, дубоко, дубоко у кукурузиште. Ружичастим погледом обухватио је присутне у соби. Сви су почели да мумлају. Сви су покушавали да се смеше. „Одлична ствар", рекао је Антонијев отац, смешкајући се. Он је имао у томе највише искуства.

Антони се попео на клавир. И Пет је свирао још наредна два сата.

После су гледали телевизију, неке искривљене, трзаве облике, за које нису имали појма шта значе. „Баш је дивно", рекла је Еми, „али, више ми се свиђало кад су постојали градови, тамо напољу, и када смо могли да гледамо праву..."

„О, па ово је најбољи шоу на свету!" прекинуо је Џон Сипич, држећи чврсто шаку преко уста Етел Холис, док су јој друга двојица држали ноге и руке.

Мама је погледала кроз прозор, ка бескрајном, сивом ништавилу у коме је градић Пиксвил лебдео као дух. Није вредело питати се где су. Ништа није вредело. Пиксвил је једноставно био негде, негде ван света. Био је тамо од оног дана пре три године када се Антони промолио изњене утробе и када је доктор Бејтс, нека му је лака земља, вриснуо, испустио га и покушао да га убије, и када је Антони закмечао и учинио ту ствар. Однео градић негде. Или уништио свет и оставио само градић, ко зна?

Ово су опасне мисли, помислила је Мама и почела да мумла. Остали су такође почели да мумлају.

Људи на софи су шапутали дуго у ухо Етел Холис и када су је ослободили и она је почела да мумла.

Антони је седео на телевизору и правио програм, а они су седели око њега, мумлали и посматрали бесмислене, светлуцаве облике дубоко у ноћ.

Следећег дана пао је снег и уништио пола усева, али био је то један веома, веома фини дан. ***М. Г.***

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	1000 КЕЛВИНА	КРШКЕ КОЈЕ ДОЗРУ ПРЕД ЗИМУ	ПРИПАД. МУСЛИМАНСК. ПЛЕМЕНА, МАЈУР	НЕСПОСОБНОСТ ХОДАЊА (МЕД.)	ДЕ-ЖУРНИ УЧЕНИК У РАЗРЕДУ	РИЂ	ВРСТА ПОРЕЗА ЗА УВОЗ И ИЗВОЗ
ВРСТА ИНСЕКТА	к	о	м	а	р	а	ц
СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ	ц	з	а	о	е	љ	а
ЧУВАР ЛИВАДЕ, ПОЉАК	љ	и	в	а	д	а	р
ПРЕМАЗАТИ	о	м	а	з	а	т	м
КОЦКАСТ	к	а	р	м	р	а	н
ЕДХЕМ ЧАМО	е	г	„ЭДД" ПИСАЦ ЦАР ЕМИН	ј	ПРЕДЛОГ ВРЕМЕ	с	а
ЗЕМЉЕ ОКО ИСТОЧНОГ ДЕЛА СРЕДОЗ. МОРА	љ	е	в	а	н	т	ВРСТА ПЕРШУНА
„ВОЛТ"	в	„ИСТОК" ЗНАЦИ, ОЗНАКЕ	ц	„АМПЕР" ГОВОРНИК, РЕТОР	а	ПРАЗНИК ИЗ АВГУСТОВСКОГ ДОБА	а
КОРАК НАПРЕД ИИ У СТРАНУ	ц	с	к	о	р	а	к
ОО АЗОТНЕ КИСЕЛИНЕ	н	ц	т	р	а	т	СПРАВА ЗА МЕРЕЊЕ РИТМА
ТАЈАНСТВЕНА НАУКА, МАЈИЗАМ	ИМЕ ДРЖАВНИКА ГАДАФИЈА	м	о	а	м	е	р
ОКРЕТ (МН.)	о	б	р	т	а	ј	м
АУТООЗНАКА КОТОРА	к	о	ОЛИВЕРА КАТАРИНА АЛФРЕД (СКР.)	о	к	„ТОНА" ГРУЗИНСКА ССР	т
ПОВОДАЦ	ж	љ	а	р	„ГИГАМЕТАР" ДЕО ЛОНДОНА	т	м
ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ	ђ	ц	л	НАЈВЕЋИ ДЕО ТОР ЗА СТОКУ (МН.)	т	ф	о
„ТЕСЛА"	т	СКУП МЕРОДАВНИХ ОСОБА ПАСМИНА	ф	ф	р	ж	м
ЗНАК ЗА ИРИДИЈУМ	н	р	ФР. КОМПОЗИТ. ЖОРЖ МОРСКИ СИСАР	б	м	з	е
ЗАСНОВАН НА ЗАКОНУ	з	а	к	о	н	ц	т
ДРЕВНА АЗИЈСКА ДРЖАВА НА ТИГРУ	а	с	м	р	ц	ј	а
ОПШТИНСКИ СЛУЖБЕНИК	м	а	т	ц	г	а	р

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Аристид, настава, астатин, столица, тава, аи, затрка, д, лист, ме, Т, Нико, Имотски, кис, ерл, штенад, т, Вињи, ихтијар, бардаци, обое, м, Ра, НЛО, ницати, теријер, аријета, Масарик.

ПОЗИВ НА МОЗГАЊЕ

ИЗВИНИТЕ, ЈА ЗНАМ КОЛИКО СТЕ СТАРИ

Слагали су вас да је математика баук

КАД СИ РОЂЕН?

1. Предложите другу да дан у датуму свог рођења помножи са 3, затим да добијени број подели са 9, количник помножи са три а остатак (од дељења са 9) подели са 3. Замолите га да каже добијени производ и количник остатка и броја три. На основу ова два податка моћи ћете да погодите ког је дана рођен ваш друг. Како?

Решење: Задатак се решава сабирањем производа количника и броја 3 с једне стране и количника остатка и броја три.

Пример: Друг је на пример, рођен 8. дана у месецу. Рачунске радње дате у задатку су следеће:
$8 \times 3 = 24$, $24 : 9 = 2$ $(2 \times 9) + 6$ (остатак) $2 \times 3 = 6$ (количник $\times$ 3) $6 : 3 = 2$ (остатак подељен са 3) $2 + 6 = 8$ тј. дан у датуму рођења.

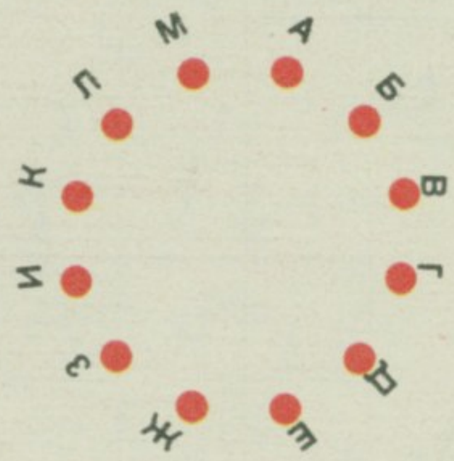
СЕДАМ СИНОВА

2. Отац има седам синова. Збир година првог и четвртог сина износи 9 година, првог и шестог – 8 година, другог и трећег – 9 година, другог и петог – 8 година, трећег и шестог 6 година, четвртог и седмог 4 године а седмог и петог такође 4 године. Колико година има сваки од синова?

Решење: Сабравши збирове година $9 + 8 + 9 + 8 + 6 + 4 + 4 = 48$ добијамо удвојен збир година синова. То значи да је сума њихових година $48 : 2 = 24$. Пошто је збир година првог и шестог, другог и трећег, четвртог и седмог једнак $8 + 9 + 4 = 21$ а збир година седам синова 24, пето дете имаће 3 године а друго 5. Пошто је збир година другог и трећег сина 9, трећи син има 4 године. Збир трећег и шестог је 6 година, шести син има, дакле, 2 године. Даље налазимо да је први најстарији син стар 6 година, четврти 3 а најмлађи, седми 1 годину.

УПАМТИ ЈЕДНО СЛОВО

3. Напишите 12 слова као што је дато на слици.

Реците неком из друштва да од слова датих на шеми запамти једно. Затим му реците да у себи броји у правцу супротном од правца кретања казаљке на часовнику, почевши од слова М као јединице па све до замишљеног слова. Нека затим настави са бројањем али од слова Л и то у смеру кретања казаљке на часовнику све док не стигне до слова које одговара броју 19. По објављивању тог слова лако ћете одредити слово које је твој друг замислио.

Пример: Замишљено је слово Г. При бројању од слова М у смеру супротном кретању казаљке на часовнику замишљено слово Г добиће број 9. Продужавајући са бројањем од слова Л (које ће носити број 10 у правцу кретања казаљке (М-број 11) број 19 припашће слову З. Бројеви од овог слова у правцу супротном од праваца кретања казаљке на сату, стигавши до броја 5 стигли смо и до замишљеног слова Г.

КАКО ПОГОДИТИ РАЗЛИКУ У ГОДИНАМА

4. Похвалите се у неком друштву да сте у стању да погодите разлику у годинама двеју присутних особа. Млађа од њих треба да одузме број својих година од броја 99, а затим старија овој разлици дода број својих година. Пошто сазнате резултат, лако ћете погодити разлику у годинама ових особа.

Решење: Ако број година млађе особе 23 а старије 37, одузимајући број 23 од броја 99 добијамо 76. Пошто старија особа овом броју дода број својих година може објавити резултат 113. Сада од овог броја одбаците крајњу леву цифру. Додавши остатку број 1, добићете број 14 а то је уједно и разлика у годинама тих двеју особа $(37 - 23 = 14)$.

Пример: Нека је број година старије особе x млађе y. Кад се обаве потребне рачунске радње добија се $(99 - y) + x = 99 + (x - y)$ а одатле тражена износи $99 + (x - y) - 99$. Из објављеног резултата потребно је одузети 99 или одузети 100 (крајња лева цифра) па додати 1 што је, у ствари, исто.

(Задатак се не може поставити у друштву стогодишњака!)

БУРА СЕ СТИШАЛА, АМФОРЕ ОСТАЛЕ

5. За време снажне буре капетан трговачког брода одлучио је да са брода избаци половину од 30 амфора са скупоценим миришљавим уљем. Амфоре су биле власништво двају трговаца и ниједан није желео да их се одрекне. Видевши то капетан је наредио да се 30 амфора поређа у круг и да се у море баци свака девета, све док се не избаци половина амфора. Један од трговаца, у жељи да спасе свој товар, покупио је морнара који је амфоре поређао по његовим упутствима. Када се бура стишала, на броду су остале само амфоре домишљатог трговца. Којим су редом биле поређане?

Решење: Нацртајте у кругу 30 штапића и обележите их бројевима од 1 до 30. Почевши од броја 1 прецртајте сваки девети штапић (9, 18, 27) и продужите тако све док не прецртате 15 штапића. Прецртани штапићи носе бројеве: 5, 6, 7, 8, 9, 12, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 30.

То значи да је домишљати трговац замолио морнара да амфоре распореди на следећи начин: 4 своје, 5 туђих, 2 своје, 1 туђу, 3 своје, 1 туђу, 1 своју, 2 туђе, 2 своје, 3 туђе, 1 своју 2 туђе, 2 своје и 1 туђу

ОКРЕНИ ИМ ЛЕЂА

6. Од присутних другова одреди тројицу и назови их – први, други и трећи. Покажи им затим три предмета које си такође обележио са 1, 2, и 3. Пошто им окренеш леђа, нека сваки од другова сакрије један од обележених предмета. Замоли затим друга број 1 да редни број предмета који је он узео помножи са 3, нека друг број 2 редни број предмета који је он узео помножи са 10 а друг број 3 редни број свог предмета помножи са 12. Пошто су сабрали добијене производе, нека неко од њих саопшти крајњи збир. Знајући овај број лако се може погодити код кога се налазе означени предмети. Како?

Решење: Да бисмо сазнали код кога је који предмет, потребно је да од 72 одузмемо саопштени број а затим разлику поделимо са 9, са остатком. Цео број добијен дељењем са 9 биће број предмета који је код друга број 1, а половина остатка даће број предмета који се налази код друга број 2. Знајући које су предмете узели другови 1 и 2, лако се може наћи који се предмет налази код друга број 3.

Пример и објашњење: Први друг је узео предмет са редним бројем 3, други предмет број 2 а трећи предмет број 1. Израз по услову из задатка је $3 \times 3 + 10 \times 2 + 12 \times 1 = 41$, $72 - 41 = 31$, $31 : 9 = 3 + 4$ (остатак). Цео број добијен дељењем 31 са 9 је три и одговара предмету који се налази код друга бр. 1. Половина остатка (4) је 2 и одговара предмету који се налази код друга бр. 2.

Ако је први друг узео предмет са редним бројем $\times$, други предмет са редним бројем у а трећи предмет са z после математичких радњи датих у задатаку добија се $3x + 10y + 12z$. Пошто су $x + y + z = 6$ то је $z = 6 - x - y$, па имамо

$$3x + 10y + 12 (6 - x - y) = 72 - 9x + 2y.$$

Ако се од овог резултата одузме 72, остаће $9x + 2y$. Цео број овог израза подељен са 9 биће x, а остатак 2y, што значи да је половина остатка y.

Приредио: др Шимон Ђармати

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

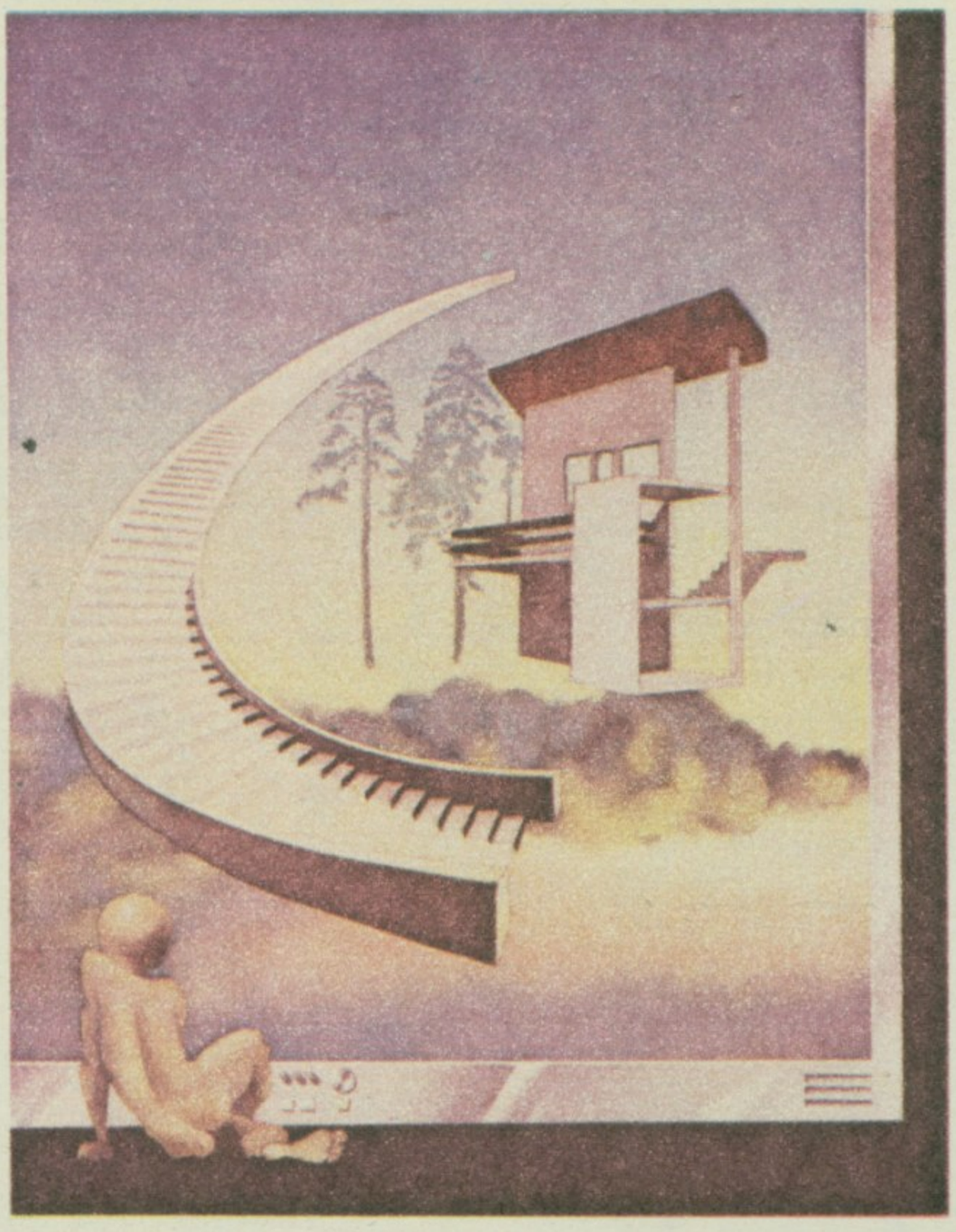
Разговор с кућом? То пре делује као замисао аутора научно-фантатичне приче него као стварност. Па ипак, кућа која „мисли" постала је реалност. На недавном скупу у Даласу, велике америчке фирме које се баве електроником (од „AT&T" до „Џенерал Електрика") представиле су заједнички изум – „интелигентан дом". Да ли је тиме достигнута и компјутерска граница снова? Време ће показати.

БУДУЋНОСТ ЈЕ ПОЧЕЛА:

ХЛАДНО, ГАЊА, ОВДЕ ТВОЈА КУЋА!

ХВАЛА ШТО СИ МЕ ПОЗВАО. СВЕ ЈЕ У НАЈБОЉЕМ РЕДУ: ПРОЗОРИ СУ ЗАТВОРЕНИ, ВРАТА ЗАКЉУЧАНА. ГРЕЈАЊЕ САМ УКЉУЧИЛА А РЕРНУ ЋУ ЗА 20 МИНУТА. ДЕЦА ЈОШ НИСУ СТИГЛА ИЗ ШКОЛЕ

У сваком случају, по речима Егила Џулијусена, директора „Интелисиса", фирме која ради на кућној аутоматизацији, од времена када је уведена електрична енергија по домовима, није дошло до тако револуционарног изума као што је „паметна" кућа која буквално, служи свог власника и мисли за њега.

Хладно ми је, укључи грејање!

Први „интелигентан дом" подигнут је у близини Даласа. То било здање опремљено је с 12 компјутера, 16 километара жице која повезује све апарате и довољно видео-екрана да се отвори мања ТВ-станица.

Пре свега, Егил Џулијусен може са својом „паметном" кућом да разговара телефоном. Кад је позове, с друге стране јавиће му се врло пријатан, додуше механички глас. Пошто докаже свој идентитет такозваним „пасвордом" (шифра коју је централни компјутер забележио као „пролаз" у свој систем, иначе мера предострожности због „хекера", људи којима је хоби да „проваљују" у туђе рачунаре), Џулијусен може на миру да се исприча с кућном. Она ће му рећи какво је стање у било ком њеном делу, ако треба примиће наредбе.

Кућа му даје обавештења о температури у подруму, приземљу, на првом спрату или појединачно, по собама. Ако се Џулијусену (или било ком другом власнику „Интелигентног дома") прохте да у салону буде топлије кад се врати кући, само ће наредити (или замолити, ако вам се више допада) да се у тој соби појача грејање. Исто тако, Џулијусен ће моћи да каже кући да укључи веш-машину, ер-кондишн, рерну шпорета, бојлер, машину за прање судова...

Ово је тек почетак програмираних могућности дома који мисли за вас. Ако кућа посумња да се у њој догађа нешто што она сама не може да спречи или поправи, брзо ће телефоном позвати или полицијску станицу или ватрогасце. Сама ће „одлучити" ко јој је у том тренутку потребнији.

А ако је власник у кући и он сам посумња да се нешто чудно дешава, неће морати да иде од просторије до просторије и проверава да ли је све у реду. Само ће укључити видео-екран и позвати кућу да му помогне. Она ће систематично, од собе до собе, палити светла и те просторије показивати на екрану.

Не мора ништа драматично да се догоди да би се кућа неком обратила за помоћ. Довољно је да примети квар у систему грејања па да телефоном позове мајстора да дође и отклони га. И то чак и кад је власник у кући. Он, практично, ни за шта што је у вези с апаратима не мора да брине.

„Интелигентан дом" има и електронски повезана улазна врата која се отварају само на одређену шифру.

А кад неко долази у посету, кућа ће најавити његов долазак и то само у оним собама у којима има неког. Дакле, она ће тачно знати које су собе празне. Уколико се догоди да је посетилац долазио а да никога није било, кућа неће имати кога да обавести да је неко на улазу већ ће га снимити и, кад се врате укућани, обавестити ко им је долазио у посету приказујући лик на екрану.

Ни Бредбери то није могао да предвиди

Чим неко крочи ногом у кућу, она ће почети да му пали светла (под претпоставком да је мрак, наравно) само у оним просторијама у којима је. Чим изађе из једне собе, кућа ће за својим становником угасити светла! Зна она да штеди и економише, тако је програмирана. Свакако да ће дозволити да горе светла у више просторија одједном, ако је укућани „лепо замоле".

Паметна кућа је довољно паметна да тачно зна у којој соби који програм на телевизији ваља укључити.

Замислите, ни то није све. Деца-укућани ће, наравно, моћи да улазе у све собе. Али, оног тренутка кад родитељи одлуче да у једној просторији држе, на пример, пиће или лекове и да ту малишани не би требало да имају приступ, и та врата ће бити електронски регулисана и отвараће се само уз помоћ шифре. Овог пута ту шифру имаће само одрасли.

А ако сте мислили да су овим што смо до сада навели исцрпљене могућности „Интелигентног дома" варате се. Та паметна кућа надмашује чак и машту чувеног писца фантастике Реја Бредберија. Наиме, он је у једној својој причи замислио дом будућности који, и кад га његови укућани напуштају, наставља сам себе да спрема и да кува оброке.

„Интелигентан дом" не би учинио такву грешку јер, као прво, он тачно зна да ли неког у кући има или не. Друго, може чак да се програмира да чува малу децу и старије људе. Како? Ако се дете или старац не креће, кућа ће сместа позвати доктора. Наиме, кућа програмирана да реагује чим се неко кога она треба да пази, умири.

За сада, прикључци „Х-10"

Пошто ће компликована електроника којом може да се опреми кућа и претвори у „Интелигентан дом" коштати око пола милиона долара, вероватно ће бити мало људи који ће то себи моћи да омогуће. Али, мање богати ће се снаћи. Тачније, већ се сналазе.

Већ дуже време на тржишту постоје специјални прикључци и даљински управљачи којима можете да програмирате поједине апарате у кући. Ти прикључци које производи једна фирма из Њу Џерсија, под именом „Х-10", продају се по 100 долара по комаду. Већ милион домова их има.

А како на све ово реагује јапанско тржиште? У овој земљи високе технологије постоји већ око хиљаду кућа сличних „Интелигентном дому". Јапанци се спремају да са својим кућама које мисле почну да освајају и америчко тржиште, од идуће године. Јесте да су скупе и да захтевају малтене потпуну промену „нормалних" инсталација, али привлаче купце. Зашто да се човек оптерећује гомилом неважних ситница кад кућа лепо може да мисли за њега и да га служи.

В. С.

Илустровао: Зоран Блажина

ШКОЛСКИ БИРО ЗА ИЗГУБЉЕНЕ СТВАРИ

У мојој школи, а вероватно и у свим осталим, ученици свакодневно забораве и изгубе мноштво ствари: оловака и свески, патика и књига, делова одеће и опреме. Зато предлажем да се у свакој школи одреди нарочито место где би се скупљале изгубљене ствари које ђаци заборављају по учионицама и кабинетима. Тако би девојчице и дечаци лакше налазили оно што им је на било који начин нестало, а њихови родитељи, учитељи и наставници имали би једну бригу мање.

МИРЈАНА ВРАНКОВИЋ
57265 Невиђане

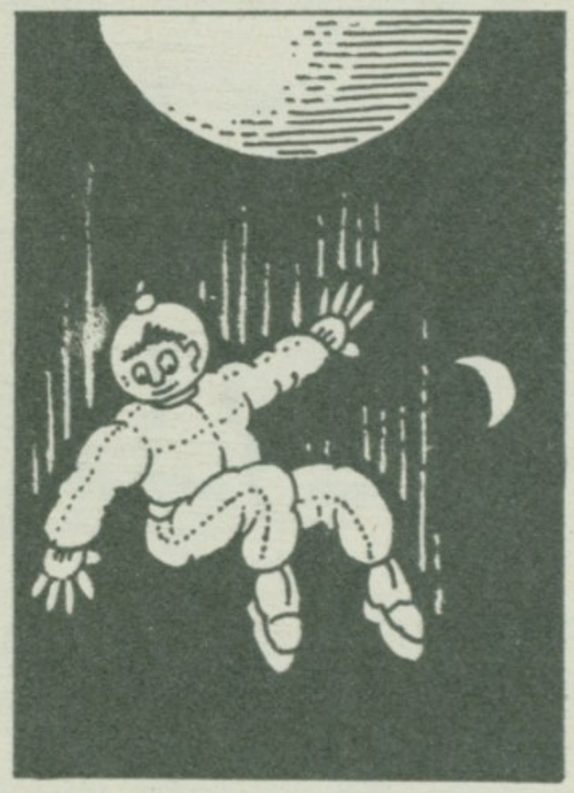
НИКО НИЈЕ ПАО С МАРСА АЛИ...

Свакита сам читао и слушао о томе да ли на Марсу има живота или не. Заиста, шта се може сматрати коначним одговором на ово питање и чиме се он потврђује?

МИЛАН МАРКОВИЋ
Београд

На Марсу није откривен живот, али су пронађени неки изумрли облици живота који је постојао. Зато би кратак одговор могао да гласи: Марс је „мртав", али је на њему живота било. То је закључак Мекеја, астрофизичара НАСЕ – човека који се овим питањем највише бавио. На планети Марс откривени су само такозвани микрофосили или облици живота који је постојао у њеним, сада сувим језерима. А да је баш тако потврдила су поређења услова живота на Антарктику са условима који су, највероватније, владали на Марсу пре више милиона година кад су на његовој површини остале „заробљене" довољне количине гаса и топлоте неопходне за развој извесних облика живота: алги, бактерија, протозоа и гљива. Како се планета све више хладила и гасови разлагали, каже Мекеј, угинули су и ти најпримитивнији облици живота.

Дакле, можда су „мали црвени" (зелни или љубичасти, како их понегде зову) једног дана и могли да се појаве на Земљи, али сада за то више нема шансе.

Петогодишњи Милош у Темишвару 1898, у време кад је научио да пише.

ПИСАТИ РОМАН ЈЕ КОЊСКИ ПОСАО

У прошлом броју писали сте о спорту у животу Милоша Црњанског. Волим његове песме, па бих желела да сазнам кад је и која дела објавио.

МАРИЦА БЛАГОЈЕВИЋ
Марије Мажер 28
78000 Бања Лука

Милош Црњански **је рођен 26. октобра 1893. године у Чонграду, мађарској вароши недалеко од данашње тромеђе Југославије, Румуније и Мађарске. Ускоро се породица Црњански сели у банатско село Иланџа, а затим у Темишвар. Сеобе су, дакле, почеле већ тада...**

Прву песму, „Судба", Црњански је објавио у сомборском листу „Голуб" 1908. као петнаестогодишњак. Године 1918. излази у Загребу његова прва књига, поетична комедија „Маска". Већ следеће појављује се у Београду „Лирика Итаке", једно од најзначајнијих дела овог класика наше књижевности, збирка песама која ће ускоро да изазове прави вртлог у нашој поезији. Следе приповетке „Приче о мушком" (Београд, 1920), затим кратки, али изузетни роман „Дневник о Чарнојевићу" (Београд, 1924). Темељно дело целокупног стваралаштва, роман „Сеобе", Црњански објављује у Београду 1929. као тридесетшестогодишњи професор гимназије. Годину дана касније излазе његова Сабрана дела у две књиге. Ово су само значајнији наслови Милоша Црњанског.

Године 1966, пошто се писац вратио у домовину, излазе његова Сабрана дела у десет томова. Шест година после објављен је „Роман о Лондону", за који Црњански добија НИН-ову награду. *„Роман о Лондону* сам сам својом руком прекуцавао пет-шест пута", изјавио је тада седамдесетосмогодишњи писац. „Можете мислити колико ме то заморило... Писати данас роман, то је коњски посао."

У лето 1976. године Црњански је сву своју заоставштину завештао супрузи Види, која је, пред смрт, рукописе и предмете свог мужа поклонила Народној библиотеци СР Србије, где се и данас чувају у Легату Милоша Црњанског. Међу осталим предметима, ту је и мала свеска коју је својим рукама увезала Марија Црњански и у којој је чувала светлосмеђи прамен свог Миће из доба кад је био беба. Много је Црњански погубио у свом чудесном животу, али је успео да сачува ову давну успомену. „Због матере", говорио је...

Кад су га новинари годину-две пре смрти питали шта би, да може, опет радио у животу, писац „Сеоба" је кратко одговорио: „Учио бих..." Животом је то и потврдио: течно је говорио и писао на мађарском, немачком, италијанском, шпанском, португалском, енглеском, француском, руском...

„Сви смо ми учили да пишемо, само се Црњански родио као писац", рекао је Иво Андрић.

Црњански је умро 30. новембра 1977, у 84. години. Глумац Љуба Тадић изговорио му је над гробом чувену песму „Ламент над Београдом".

ВЕЛИКАН БЕЗ ГРОБА

После изванредног филма „Амадеус" Милоша Формана, и ја и моје другарице заљубљене смо у славног композитора. Одједном смо заволеле његову музику, и мислим да у томе нисмо усамљене. Зато нас занима да ли је Моцарт заиста сахрањен у заједничкој гробници и да ли је нађен његов гроб. Волела бих да знам име глумца који је играо насловну улогу у овом филму.

МИЛИЦА ВАСОВИЋ
Саве Ковачевића 12
34000 Крагујевац

У последњој години живота, 1791, као да предосећа скору смрт, Моцарт грчевито компонује неколико ремек-дела. По наговору немачког глумца, певача и песника Емануела Шиканедера, који је написао либрето, Моцарт компонује оперу „Чаробна фрула". Исте године пише и мање познату оперу „Титово милосрђе", која је ускоро изведена у Прагу.

Међутим, сигурно је најважније дело овог периода Моцартовог живота знаменити „Реквијем", који је преко непознатог, тајанственог изасланика, наручио необични гроф Валсег. Композитор је прихватио поруџбину, желећи да ново, посмртно дело изведе на дан смрти своје жене Констанце, која је такође већ била тешко болесна. Али, тајанственост непознатог наручиоца и ослабели живци болесног композитора, створили су у њему убеђење да је „Реквијем" наручила сама смрт. На жалост, ово

дело остало је недовршено, и после Моцартове смрти довршио га је његов верни ученик и пријатељ Франц Ксавер Сисмајер.

У новембру 1791. Моцарт компонује једну малу кантату и то је његово последње дело. Умро је 5. децембра 1791. од непознате болести, под необичним околностима, док је напољу беснела зимска олуја. Како је на дан сахране Констанца била непокретна због болести, Моцарта је до гробља, по ветру и вејавици, испратило, само неколико најближих пријатеља. Самом полагању у гроб, због невремена, није присуствовао нико сем гробара, који су, мисливши да је умро неки сиромах без породице, сахранили Моцарта у заједничку гробницу за сиротињу. Када је после неколико дана Констанца потражила његов гроб, нико јој није могао означити место где је сахрањен њен муж. На жалост, тај гроб није ни до данас нађен.

Моцарта је у Формановом филму играо амерички глумац Том Халс.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Миљана Радојевић, 23. новембра 1/13, 38220 Титова Митровица – има 16 година, воли спорт, музику, књиге и дописивање.

Љиљана Ђумић, Џона Кенедија 1/17, 38220 Титова Митровица – има 16 година, воли кошарку, рукомет, фудбал, ватерполо и музику.

Тања Којић, Емин Дураку 62, 38220 Титова Митровица – има 16 година, воли спорт, музику и све што воле млади.

Сузана Николић, Славке Ђурђевић Б–3 III/17, 35000 Светозарево – воли Дуран Дуран и дописивање, жели да се дописује са младима из наше земље.

Ненад Марковић, Јовице Трајковића 16, 22000 Сремска Митровица – има 13 година, воли фудбал, навија за Партизан.

Анита Солдо, Николе Тесле 26, 74450 Босански Брод – има 16 година, воли музику, сакупља постере.

Сандра Милас, Стонска 10, 54000 Осијек – има 15 година, воли музику, сакупља украсна писма.

НИЈЕ САМО НЕДЕЉА ЗА ЧИСТОЋУ

Иако проблем о којем вам пишем може да изгледа неважан, па чак и смешан, ипак те молим да одговориш на ово моје писмо. Ево о чему се ради:

Косу перем сваке недеље. Међутим, недавно сам сазнала да моје другарице то чине и средом, па сам и ја одлучила да косу перем и овим даном. Али, одједном се појавила ненадана препрека – моја мајка. Била је среда и ја сам кренула у купатило, кад ме зауставила мама питањем: „Зашто ће ти пешкир?" Лепо сам јој све испричала, али ме она посадила на столицу и неумољиво рекла: „Те твоје другарице нека перу косу ако хоће сваки дан, а ти ћеш само недељом као и до сада!" Шта сам могла? Без иједне речи вратила сам се у моју собу, иако ме мамино неразумевање много заболело. Сад ме занима да ли су у праву моје другарице или она.

СВЕТЛАНА
23300 Кикинда

Претпостављамо да си ученица, да доста трчиш и знојиш се, нарочито на часовима физичког васпитања, па се коса због тога више

прља и зноји него да дан проводиш само у својој соби. Истина, сувише често прање косе може да јој штети, али прљавштина која се у њој скупља сигурно је још шкодљивија. Мислимо да је сасвим на месту твоје настојање да косу пореш два пута недељно, тим више што је традиционално купање једном седмично, које је дуго живело у нашем народу, заиста застарело: за седам дана људско тело, па и коса, упрља се толико да лако може да дође до разних оболења или појаве паразита. Дакле, прање косе није само ствар лепшег изгледа, већ пре свега неопходне чистоће. Можда твоја мајка сматра да на тај начин штеди струју која је, истина, све скупља, али верујемо да ће и она ускоро да схвати да по здравље и живот тако важна хигијена никад није скупа. Најзад, и она ће да буде задовољнија ако њена кћерка у школу иде чиста и уредне косе. Неколико литара топле воде која би се потрошила средом или неким другим даном сигурно ће и тебе и твоју маму учинити спокојнијом и радоснијом.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник"
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софренović, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 42.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.–
ШВЕДСКА	Шкр. 299.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководилац ООУР-а „Дубока штампа"

Поштоване девојчице и дечаци,

ТРАЖИЛИ СТЕ, ДОБИЛИ СТЕ!

СТРУЧНА КЊИГА из Београда, Лоле Рибара 48

ИЗДАЛА ЈЕ ПО ВАШИМ ИДЕЈАМА, ЖЕЉАМА И ПОТРЕБАМА ВАШ ПРВИ

НАРУЏБЕНИЦА

СТРУЧНА КЊИГА, Београд
Лоле Рибара 48
тел. 342-512

Овим неопозиво наручујем поузећем _____ примерака ШКОЛСКОГ ХИТ КАЛЕНДАРА 1987. по цени од 1.500– динара.

Наручилац _____

место _____

Улица и број _____

Уплату ћу извршити по пријему календара поузећем. У случају спора признајем надлежност одговарајућег надлежног суда у Београду.

У _____, дана _____ 19 ____

Наручилац

_____

(потпис родитеља)

ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР

за 1987. годину

У коме Вас 91 САМОЛЕПЉИВА НАЛЕПНИЦА У БОЈИ подсећа на све важне догађаје и датуме из Вашег школског, породичног и, наравно, забавног и спортског живота. Школски хит календар 1987. памти све уместо Вас и брине да не заборавите све што је важно и значајно у Вашем животу. Поред љупких и привлачних налепница у календару ћете наћи још и: Распоред часова... Хит месеца... и Забавни додатак са РАДОСНИМ, РАДОЗНАЛИМ, ПАМЕТНИМ И ПОВЕРЉИВИМ КУТКОМ за свакога од вас!

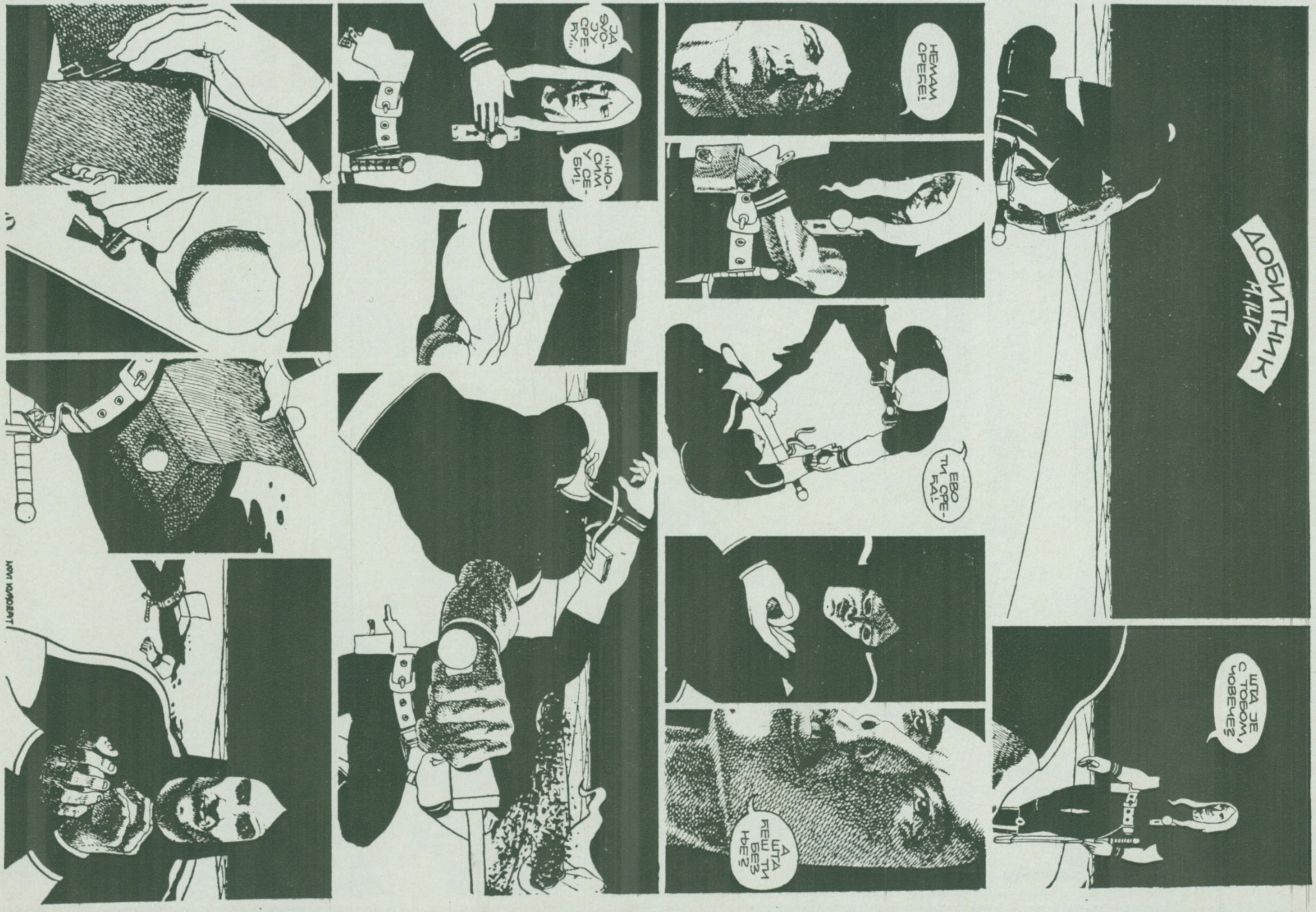
ВАШ ШКОЛСКИ ХИТ КАЛЕНДАР 1987. ЈЕ ВЕЋ У ПРОДАЈИ! ПОРУЧИТЕ ГА ОДМАХ ПРЕКО НАРУЏБЕНИЦЕ КОЈУ ЋЕ ПОТПИСАТИ ВАШ РОДИТЕЉ.
За све КОЛЕКТИВНЕ НАРУЏБЕНИЦЕ којима се наручује преко 10 примерака календара, СТРУЧНА КЊИГА одобрава попуст од 20%!

МИРКО ИЛИЋ

Ово је други стрип којим вам представљамо Илића. „Добитник" је први пут објављен 1977. године у „Полету". Потом је репризиран у многим стрип-ревијама" („YU стрип", „Спунк"...). Строгост и прецизност Илићевог цртежа увек је праћена максимално сажетим значењем. У његовим стриповима добро не побеђује. „Добитник" на сликовит и ироничан начин показује разлику између унутрашњег и спољашњег богатства. Ако обратимо пажњу, приметићемо да онај који је насиљем присвојио друго богатство није успео оно главно – да научи да га носи у себи.

избор: Зоран Ђукановић

ИЗ НОВИЈЕ ИСТОРИЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СТРИПА

WALT DISNEY

МИКИ

